

Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden

Zaaknummer: C/17/190788 / HAZA 23/172

Roldatum: 3 september 2025

CONCLUSIE VAN DUPLIEK

inzake:

ALBERT BOURLA ("BOURLA")

wonende te Greenwich, Verenigde Staten van Amerika

Gedaagde sub 11,

advocaten: mr. D.C. Roessingh en mr. M. Bredenoord-Spoek

tegen:

1. [REDACTED] wonende te Sneek, gemeente
Súdwest-Fryslân,
2. [REDACTED] wonende te Sneek,
gemeente Súdwest-Fryslân,
3. [REDACTED] wonende te Sneek,
gemeente Súdwest-Fryslân,
4. [REDACTED] wonende te
Doetinchem,
5. [REDACTED] wonende te
Doetinchem,
6. [REDACTED] wonende te
Leeuwarden,

(tezamen "[REDACTED] c.s." en afzonderlijk aangeduid bij hun
achternamen)

eisers,

advocaten: mr. A.G.W. van Kessel en mr. P.W.H. Stassen

1 INLEIDING

1.1 Inleiding

1. In deze conclusie van dupliek reageert Bourla op de conclusie van repliek van [REDACTED] c.s. van 11 juni 2025 (de "CvR").
2. De CvR betreft grotendeels een herhaling van hetgeen [REDACTED] c.s. al bij dagvaarding stelde. De kern van de verwijten is nog altijd dat het Coronavirus, de ziekte COVID-19 en de COVID-19 pandemie gefingeerd zouden zijn en dat de vaccins veilig noch effectief zouden zijn (en zelfs biowapens zouden zijn), en eigenlijk de verwezenlijking van "project Covid-19: The Great Reset"¹ tot doel hadden. Als onderdeel van deze "Great Reset" en door middel van de COVID-19 vaccins zou er volgens [REDACTED] c.s. namelijk zowel op geestelijk niveau als op fysiek niveau een genocide tegen de wereldbevolking gaande zijn, waarvan het doel zou zijn om de mens (uiteindelijk) zijn ziel en leven te doen verliezen, en aldus de New World Order te doen inluiden.² Alle gedaagden, maar ook de VN, het WEF, de NAVO, de WHO, de EU en de Verenigde Staten,³ zouden in dit duistere complot zitten.
3. Ernstigere (en meer ongeloofwaardige) beschuldigingen zijn haast niet denkbaar, zodat verwacht had mogen worden dat [REDACTED] c.s. bewijs zouden leveren voor hun stellingen. Echter, enige steekhoudende onderbouwing ontbrak in de dagvaarding en ontbreekt nog steeds in de CvR.⁴
4. Zoals Bourla in zijn conclusie van antwoord van 20 februari 2024 ("CvA") heeft toegelicht (alook de andere gedaagden in hun respectieve conclusies), bestaat het Coronavirus, COVID-19 en de COVID-19 pandemie, zijn de COVID-19 vaccins veilig en effectief en is er (dus) van misleiding, genocide of anderszins een (beoogde) wijziging van de mens door middel van de COVID-19 vaccins geen sprake.⁵ Evenmin wordt daarmee aldus op enige wijze uitvoering gegeven aan een Great Reset noch de New World Order ingeluid.⁶ Hoe dan ook is van enig causaal verband tussen het vermeende onrechtmatig handelen en de vermeende schade geen sprake.⁷ Reeds daarop stuiten de vorderingen van [REDACTED] c.s. af.

1.2 Leeswijzer

5. Bourla licht in deze conclusie van dupliek nader toe dat de stellingen van [REDACTED] c.s. in de CvR, voor zover die betrekking hebben op hem, op Pfizer en/of op de kwaliteiten van Comirnaty, onjuist zijn althans niet kunnen leiden tot toewijzing van het gevorderde.
6. In hoofdstuk 2 licht Bourla toe dat de stellingen van [REDACTED] c.s. met betrekking tot COVID-19 en de COVID-19 pandemie feitelijke grondslag ontberen. In hoofdstuk 3

¹ CvR, nr. 3.

² CvR, nrs. 5-25.

³ CvR, nrs. 11, 14, 17 en 132.

⁴ Vgl. ook V. Van den Brink, 'Stellen, betwisten, bewijzen – een handleiding', *TvPP* 2008, afl. 4, p. 92: "Dat feitelijke stellingen ook direct een geloofwaardig verhaal opleveren is op zichzelf dus niet vereist, maar van een partij die met een wel heel onaannemelijke stelling komt, mag wel verwacht worden dat hij zoveel mogelijk gegevens verschaft ter onderbouwing van zijn stellingname."

⁵ CvA, nr. 1-5 en 14-124.

⁶ CvA, nr. 6-8, 116 en 123-124.

⁷ CvA, nr. 138-140.

licht Bourla toe dat voor de stellingen van [REDACTED] c.s. met betrekking tot de vermeende onveiligheid van COVID-19 vaccins ook de feitelijke grondslag ontbreekt. In hoofdstuk 4 licht Bourla toe dat [REDACTED] c.s. de drempel voor de schadestaatprocedure niet haalt. In hoofdstuk 5 licht Bourla toe dat het verzoek om bepaalde personen als deskundigen of getuigen te horen moet worden afgewezen. In hoofdstuk 6 licht Bourla toe dat er evenmin aanleiding is om de verzochte regiezitting te gelasten, aangezien de vorderingen van [REDACTED] c.s. evident moeten worden afgewezen.

1.3 Verzoek integraal buiten beschouwing laten Productie [REDACTED] 108, -111 en -113

7. [REDACTED] c.s. verwijst ter onderbouwing van bepaalde stellingen in algemene zin naar de zeer omvangrijke Productie [REDACTED] 108 (meer dan 4.000 pagina's), -111 (een Duitstalige video van 1 uur en 20 minuten, zonder transcript of ondertiteling) en -113 (een boek van meer dan 130 pagina's dat "via UT" zou volgen,⁸ maar nooit is ontvangen), maar zonder een concrete vindplaats in die producties aan te duiden. Dat is in strijd met de wegwijsplicht. Het kan niet van Bourla of de rechtbank worden gevergd om zelf op zoek te gaan naar een mogelijke onderbouwing voor een stelling van [REDACTED] c.s. in duizenden pagina's aan producties.⁹ Deze producties zijn dus niet toelaatbaar. Datzelfde geldt voor algemene verwijzingen naar websites waar aanvullende informatie geraadpleegd zou kunnen worden.¹⁰
8. Bourla verzoekt de rechtbank derhalve de Producties [REDACTED] 108, -111 en -113 integraal buiten beschouwing te laten evenals de inhoud van andere producties of websites voor zover [REDACTED] c.s. niet naar concrete vindplaatsen daarin heeft verwezen.

2 REACTIE OP STELLINGEN OVER COVID-19 ALTHANS DE COVID-19 PANDEMIE

9. In dit hoofdstuk reageert Bourla op de stellingen van [REDACTED] c.s. inhoudende dat COVID-19 of de COVID-19 pandemie niet echt zouden bestaan. In paragraaf 2.1 licht Bourla toe dat COVID-19 en de COVID-19 pandemie echt bestaan en dat de beweringen van [REDACTED] c.s. ongefundeerde complottheorieën betreffen. Bourla sluit zich aan bij de stellingen uit de conclusie van dupliek van de Staat en verschillende natuurlijke personen (tezamen de "Staat") van 23 juli 2025 (Productie Bourla-59) en maakt deze tot de zijne. Bourla beperkt zijn dupliek voor het overige tot

⁸ CvR, nr. 55.

⁹ HR 10 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:404, NJ 2017/147, rov. 3.3.2. In diezelfde zin A-G Hammerstein voor HR 31 oktober 2014, ECLI:NL:HR:2014:3075, NJ 2014/485, nr. 9: "Een wederpartij moet zich naar behoren kunnen verweren en hoeft er geen genoegen mee te nemen dat in een processtuk de inhoud van de bijlagen als herhaald en ingelast worden beschouwd. Daarmee wordt de procedure een grabbelton waaruit naar believen argumenten kunnen worden geput. [...] De rechter behoeft niet een eigen onderzoek te doen naar hetgeen in de overgelegde producties is neergelegd dan voor zover daarnaar in de processtukken duidelijk wordt verwezen." Zie ook De Bock, in: GS Burgerlijke Rechtsvordering, art. 85 Rv, aant. 3 en V.C.A. Lindijer, De goede procesorde. Een onderzoek naar de betekenis van de goede procesorde als normatief begrip in het burgerlijk procesrecht (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. IV) (diss. Groningen) 2006/4.4.1.3.

¹⁰ Zie bijv. CvR, nr. 47: "Deze informatie is ongecensureerd in het publieke domein gekomen [...]. Deze informatie bestaat tientallen Gigabites en is in een persconferentie op 23 juli 2024 toegelicht door Prof. Dr. Stefan Homburg, Aya Velázquez en Bastian Barucker. De notulen van de RKI-Kristentabs worden overgelegd als productie 108. Voor de volledige informatie, waaronder een video van de persconferentie, het aanvullende materiaal, emailcorrespondentie en de RKI-notulen wordt verwezen naar de website <https://rki-transparenzbericht.de/> waar deze allen vrijelijk kunnen worden ingezien en gedownload. Wegens de omvang van deze documenten vertrouwen [REDACTED] c.s. uw rechtbank en partijen ermee akkoord om deze documenten, waaronder de video van de persconferentie, via deze link in de procedure te brengen zodat zij onderdeel uitmaken van het procesdossier."

stellingen die hem, althans Pfizer, aangaan. In paragraaf 2.2 reageert Bourla op Producties [REDACTED] 108, -111 en -112. Uit deze producties kunnen niet de conclusies worden getrokken die [REDACTED] c.s. daaruit trekt. In paragraaf 2.3 reageert Bourla ten slotte nog op de complottheorie van [REDACTED] c.s. dat de CEO van Moderna vooraf zou zijn geïnformeerd over de COVID-19 pandemie.

2.1 De beweringen van [REDACTED] c.s. betreffen ongefundeerde complottheorieën

10. Anders dan [REDACTED] c.s. meent, is het Coronavirus echt, evenals de ziekte COVID-19 en de wereldwijde pandemie die in maart 2020 losbarstte.¹¹ De COVID-19 vaccins, waaronder Comirnaty, droegen in grote mate bij aan het afremmen van de pandemie.¹² Bourla verwijst naar hoofdstuk 1 van zijn CvA voor een uitgebreide toelichting op het bestaan van COVID-19 en de COVID-19 pandemie.
11. [REDACTED] c.s. weigert deze feiten te accepteren, en doet alle door bewijs gestaafde stellingen van gedaagden af als "*gemanipuleerde gegevens*" die onderdeel zouden zijn van een verzonnen "*preferente werkelijkheid*" die de Staat op de bevolking "*projecteert*".¹³ [REDACTED] c.s. stelt dat hij (en de gehele wereldbevolking) opzettelijk zouden zijn misleid om zich te laten vaccineren tegen COVID-19. Dit zou zijn gebeurd ter uitvoering van een grootschalig complot – gericht op genocide onder de bevolking met de vaccins tegen COVID-19 als "*biowapen*", aldus [REDACTED] c.s.
12. Deze complottheorieën heeft [REDACTED] c.s. kennelijk ontleend aan (de titel van) het boek 'The Great Reset' dat beschrijft hoe de wereld er volgens de auteurs na COVID-19 uit zou kunnen zien (en niets meer dan dat).¹⁴ Er is geen project COVID-19 'The Great Reset', in ieder geval niet in de door [REDACTED] c.s. bedoelde zin des woords, en Bourla maakt daarvan hoe dan ook geen deel uit. Noch weet Bourla (alles) wat de andere gedaagden zouden weten, zoals [REDACTED] c.s. zonder enige onderbouwing beweert.¹⁵ Enige feitelijke basis voor de beweringen van [REDACTED] c.s. ontbreekt.
13. Bourla heeft kennisgenomen van de conclusie van dupliek van de Staat. Bourla sluit zich daarbij aan en in het bijzonder bij de stellingen:
 - dat de (absurde) verwijten die gedaagden maken, onjuist en ongefundeerd zijn (nr. 1.3);
 - dat wat de Staat (en Bourla en andere gedaagden) hebben aangevoerd niet werkelijk is weersproken in de CvR. In plaats daarvan schetst [REDACTED] c.s. een alternatieve en fictieve werkelijkheid, waarbij de CvR aan elkaar hangt van speculaties en theorieën (nr. 1.4);

¹¹ Zie Conclusie van Antwoord Bourla, nr. 1-3; WHO, *WHO Director-General's opening remarks at the media briefing on COVID-19*, 11 maart 2020 (**Bourla-1**), toegankelijk via www.who.int/director-general/speeches/detail/who-directorgeneral-s-opening-remarks-at-the-media-briefing-on-COVID-19---11-march-2020.

¹² Zie Conclusie van Antwoord Bourla, nr. 4; The Lancet, *Global impact of the first year of COVID-19*, 23 juni 2022 (**Bourla-4**), toegankelijk via www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S1473-3099%2822%2900320-6.

¹³ CvR, nr. 45.

¹⁴ CvA, nr. 6.

¹⁵ CvR, nr. 3.

- dat het voeren van een werkelijk debat op deze manier onmogelijk is (nr. 1.5);
- dat [REDACTED] c.s. in deze procedure moet stellen en onderbouwen dat onrechtmatig jegens hem is gehandeld en dat hij als gevolg daarvan schade heeft geleden, en dat [REDACTED] c.s. dat heeft nagelaten (nr. 2.1);
- dat de stellingen en producties van [REDACTED] c.s. niet afdoen aan de uiteenzetting van de Staat (en van Bourla en van andere gedaagden) dat COVID-19 bestaat, dat er sprake is geweest van een COVID-19 pandemie, en dat de breed gedragen wetenschappelijke consensus is dat de verschillende vaccins tegen COVID-19 een veilig en effectief middel zijn geweest om die pandemie te bestrijden (nrs. 2.2-2.3);
- dat de stellingen van [REDACTED] c.s. ook geen steun vinden in de producties die door [REDACTED] c.s. zijn overgelegd, omdat [REDACTED] c.s. veelal zaken uit hun verband trekt en in de producties niet staat wat [REDACTED] c.s. daarover stelt (nr. 2.4);
- dat [REDACTED] c.s. zich baseert op stukken met een beperkte waarde (nr. 2.5);
- dat de stellingen van [REDACTED] c.s. bovendien grotendeels onderdeel zijn van (ongefundeerd bevonden) complottheorieën (nr. 2.6);
- dat de vorderingen van [REDACTED] c.s. daarom dienen te worden afgewezen, nu geen sprake is van enig onrechtmatig handelen en [REDACTED] c.s. in het geheel niet heeft onderbouwd dat schade is geleden als gevolg van een COVID-19 vaccinatie (nr. 2.7); en
- dat [REDACTED] c.s. onvoldoende heeft gesteld, zeker in het licht van het verweer van de Staat (en Bourla) bij CvA, om tot nadere bewijslevering te kunnen worden toegelaten – nog daargelaten dat het bewijsaanbod ook niet relevant is (nr. 2.8).

2.2 Op basis van Producties [REDACTED] 108, -111 en -112 kunnen niet de conclusies van [REDACTED] c.s. worden getrokken

14. [REDACTED] c.s. heeft ter onderbouwing van zijn complottheorie dat er geen COVID-19 pandemie bestond en (aldus) geen medische noodzaak voor de COVID-19 vaccinaties verwezen naar verschillende producties die verband houden met de notulen van de vergaderingen van het Duitse RKI-Krisenstabs (het Robert Koch Instituut COVID-19 crisismanagement team), te weten de Producties [REDACTED] 108, -111 en -112.
15. Voor Producties [REDACTED] 108 en -111 (4.000 pagina's respectievelijk een Duitstalige video zonder transcript of ondertiteling van 1 uur en 20 minuten) geldt dat [REDACTED] c.s. verzuimt naar relevante passages te verwijzen. Bourla heeft hierdoor geen kennis kunnen nemen van de inhoud van deze producties en verzoekt de rechtbank daarom deze producties buiten beschouwing te laten (zie hierboven par. 1.3).
16. Productie [REDACTED] 112 betreft een boek van Bodo Schiffman. Schiffman is geen betrouwbare en objectieve deskundige. Hij is een verspreider van complottheorieën rondom COVID-19 en een bekende figuur binnen de Duitse

coronaprotestbeweging 'Querdenken', met onder meer rechts-extremisten en complotdenkers als aanhangers.¹⁶

17. Volgens [REDACTED] c.s. zou uit Productie [REDACTED] 112, voor zover mogelijk relevant voor de vorderingen van [REDACTED] c.s.,¹⁷ volgen dat:¹⁸
- *"sprake is van een kwaadaardig opgezet mondiaal project – Covid-19: The Great Reset – dat overal, ook in Nederland, volgens hetzelfde draaiboek wordt uitgerold"; en dat*
 - *"na de grootschalige Covid-19 injectiecampagne de algemene volksgezondheid in aanmerkelijke mate is verslechterd en er veel meer mensen sterven dan vóór deze Covid-19 injectiecampagne".*
18. Ten eerste zijn die beweringen feitelijk onjuist (zie CvA, nrs. 6, 37, 116 en 123-124). Ten tweede staat [REDACTED] c.s. deze beweringen niet met bewijs. [REDACTED] c.s. heeft nagelaten om te verwijzen naar specifieke pagina's van de meer dan 4.000 pagina's tellende RKI-notulen waar de door Schiffman aangehaalde citaten te vinden zou zijn, waardoor de citaten niet verifieerbaar zijn voor Bourla. Zelfs wanneer zou worden uitgegaan van de juistheid van de citaten van RKI-notulen zoals gepresenteerd door Schiffman (de "Citaten"), dan nog volgt uit deze Citaten niet wat [REDACTED] c.s. stelt.¹⁹
- [REDACTED] c.s. stelt bijvoorbeeld dat uit de Citaten zou volgen dat *"patiënten in ziekenhuizen en mensen in ouderentehuizen door reddingsdiensten op last van de Duitse Staat werden vermoord"*.²⁰ Daarbij wordt verwezen naar passages uit RKI-notulen waarin een procedureprotocol van een ethische commissie wordt omschreven. Daarin staat dat sinds 21 maart 2020 *"patiënten boven 80 jaar, die beademingsbehoefte zouden zijn, geen intubatie (beademing) meer [krijgen]"*, maar in plaats daarvan *"een snelle stervensbegeleiding met opiaten en slaapmiddelen"*.²¹ Dit gaat over hoe wordt omgegaan met patiënten boven de 80 jaar die niet meer zelfstandig

¹⁶ 'Fact check: Three children have not died from wearing masks in Germany', Reuters 6 oktober 2020, <https://www.reuters.com/article/world/fact-check-three-children-have-not-died-from-wearing-masks-in-germany-idUSKBN26R3D8/>; 'Polizei durchsucht Praxis von "Querdenken"-Wortführer Bodo Schiffmann', Spiegel Panorama 28 oktober 2020, <https://www.spiegel.de/panorama/bodo-schiffmann-polizei-durchsucht-praxis-von-querdenken-wortfuehrer-in-sinsheim-a-5e24206a-9b73-4065-955f-4e113b4da3e1>; 'Querdenken-Wortführer Bodo Schiffmann angeklagt', Spiegel Panorama 13 april 2022, <https://www.spiegel.de/panorama/justiz/bodo-schiffmann-querdenken-wortfuehrer-wegen-volksverhetzung-angeklagt-a-0bef4145-24d8-47c8-91e5-05a96d0a0f2c>; 'Veiligheidsdienst richt vizier op coronaprotest-beweging Querdenken', Duitsland Instituut 28 april 2021, <https://duitslandinstituut.nl/artikel/43629/veiligheidsdienst-richt-vizier-op-coronaprotest-beweging-querdenken>.

¹⁷ [REDACTED] c.s. stelt bijvoorbeeld ook dat het RKI zich bezighield met handel met voorkennis (CvR, nr. 50, tiende bullet). De relevantie van die stelling voor de vorderingen ziet Bourla niet in. Het klopt bovendien niet. In de betreffende notulen staat immers: *"Studies naar werkzaamheid bereiken mijlpaal bij mRNA-vaccin van BioNTech/Pfizer. Tot nu toe alleen als persinformatie (PI), om insider trading op de beurs te voorkomen"*, zie Productie [REDACTED] 112, p. 138 (vertaling advocaat). De notulen gaan dus over het voorkomen van insider trading op de beurs, niet over 'insider trading' of het handelen met voorkennis door het RKI.

¹⁸ CvR, nr. 51.

¹⁹ Zie ook: conclusie van dupliek van de Staat 24 juli 2025, voetnoot 18.

²⁰ CvR, nr. 50, derde bullet.

²¹ Productie [REDACTED] 112, p. 194 (vertaling advocaat).

kunnen ademen. Hier staat niet dat personen worden vermoord op laste van de Duitse staat.

- Nog een voorbeeld: [REDACTED] c.s. stelt dat uit de Citaten zou blijken dat "op 3 februari 2021 aan de hand van de cijfers al volstrekt duidelijk was dat de mensen niet overleden aan 'Covid-19', maar aan de giftige Covid-19 mRNA injecties".²² Dit staat niet in de Citaten. In het betreffende Citaat wordt juist het succes van de maatregelen voor infectiebescherming beschreven. Daarbij wordt opgemerkt dat het aantal overledenen mogelijk hoog blijft door een vertraging in de rapportage.²³

2.3 CEO Moderna was niet vooraf geïnformeerd over de COVID-19 pandemie

19. Ter onderbouwing van zijn complottheorie dat de COVID-19 pandemie gefingeerd zou zijn, verwijst [REDACTED] c.s. ook naar de beweerde "publieke bekentenis" van de CEO van Moderna, Stephane Bancel, van januari 2023.²⁴ Volgens [REDACTED] c.s. zou Bancel hebben gezegd dat Moderna in het jaar 2019 een productiecapaciteit van 100.000 ampullen COVID-19 vaccins hebben gehad, die zou moeten worden opgeschaald naar één miljard ampullen "omdat hij wist dat er in 2020 een pandemie gepland was."²⁵ Volgens [REDACTED] c.s. zou deze informatie "bij CEOs van bedrijven in de 'vaccinontwikkeling' op voorhand bekend" zijn geweest, zo ook bij Bourla.²⁶
20. Vooropgesteld: uitspraken van de CEO van Moderna kunnen niet aan Bourla als CEO van Pfizer worden toegerekend, zoals [REDACTED] c.s. zonder enige onderbouwing stelt.
21. Daarnaast: wat blijkt uit de Productie [REDACTED] 118 is dat Bancel in januari 2023 memoreerde dat Moderna in 2019 100.000 vaccins in totaal had geproduceerd (dus niet: COVID-19 vaccins, die hij ook niet noemt).²⁷ Hij vervolgde dat hij eind januari 2020 (na de WEF-bijeenkomst van dat jaar in Davos van 21-24 januari 2020) aan een medewerker zei dat Moderna dat jaar wellicht zelfs een miljard vaccins moest maken, omdat er een pandemie leek aan te komen. Dit was uiteraard de COVID-19 pandemie waarvan in januari 2020 al de eerste voortekenen van zichtbaar waren.²⁸

3 COMIRNATY IS VEILIG EN EFFECTIEF

22. In dit hoofdstuk reageert Bourla op de stellingen van [REDACTED] c.s. inhoudende dat Comirnaty onveilig of ineffectief zou zijn. In paragraaf 3.1 licht Bourla toe dat Comirnaty wel degelijk zeer effectief is in het voorkomen van een symptomatisch

²² CvR, nr. 50.

²³ Productie [REDACTED] 112, p. 170 (vertaling advocaat).

²⁴ CvR, nr. 61.

²⁵ CvR, nr. 61.

²⁶ CvR, nr. 126.

²⁷ <https://apnews.com/article/fact-check-moderna-covid-stephane-bancel-298794971352>

²⁸ 'Januari 2020: Eerste signalen corona', *Rijksoverheid*, <https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/coronavirus-tijdlijn/januari-2020-eerste-signalen-corona#timeline-minor-event-1500367331553191768>; 'China confirms human-to-human transmission of coronavirus', *The Guardian* 21 januari 2020, <https://www.theguardian.com/world/2020/jan/20/coronavirus-spreads-to-beijing-as-china-confirms-new-cases>; 'COVID flashback: On Jan. 30, 2020, WHO declared a global health emergency', NPR 29 januari 2023, <https://www.npr.org/sections/goatsandsoda/2023/01/29/1151833783/covid-flashback-heres-how-npr-reported-on-the-coronavirus-at-a-turning-point>.

ziekteverloop van COVID-19 en slechts weinig, over het algemeen milde en kortdurende bijwerkingen heeft. Reeds hierop stuiten de stellingen van [REDACTED] c.s. over de beweerdde onveiligheid van Comirnaty af. In paragraaf 3.2 licht Bourla toe dat uit de door [REDACTED] c.s. overgelegde 'onderzoeken' niet kan worden geconcludeerd dat Comirnaty onveilig zou zijn. Deze onderzoeken zijn gebrekkig en afkomstig van anti-vaccinatieactivisten, en/of verkeerd geïnterpreteerd dan wel weergegeven. In paragraaf 3.3 licht Bourla toe dat de stellingen van [REDACTED] c.s. over de samenstelling van Comirnaty onjuist zijn en niet worden ondersteund door de aangehaalde producties. In paragraaf 3.4 reageert Bourla op de stellingen van [REDACTED] c.s. aangaande vermeende verschillen tussen batches Comirnaty.

3.1 Comirnaty is effectief in het voorkomen van een symptomatisch ziekteverloop van COVID-19 en niet onveilig of gebrekkig

23. [REDACTED] c.s. stelt in de CvR dat mRNA COVID-19 vaccins, waaronder Comirnaty, onveilig zouden zijn, omdat ze zouden leiden tot *"een enorme toename van allerlei ernstige ziekten, zoals turbokankers, hart- en vaatziekten, diabetes en plotseling overlijden van veelal mensen in de bloei van hun leven."*²⁹ Ook beweert [REDACTED] c.s. dat onderdeel van The Great Reset zou zijn om mensen met Covid-19 mRNA injecties te steriliseren.³⁰ Dat alles is onjuist.
24. Zoals toegelicht in de CvA³¹, is Comirnaty een geneesmiddel dat voldoet aan de eisen van veiligheid en effectiviteit. Dat Comirnaty bijwerkingen kan hebben, zoals ieder ander geneesmiddel, maakt het niet onveilig of gebrekkig in de zin van art. 6:186 BW.³² Het gaat er in de kern om of de voordelen van het vaccin, gelet op de effectiviteit daarvan en de ernst van de ziekte waartegen Comirnaty beschermt, opwegen tegen de mogelijkheid van ernstige bijwerkingen. Dat is het geval.³³
25. Comirnaty is bijzonder effectief (95%) in het voorkomen van een symptomatisch ziekteverloop van COVID-19.³⁴ Het ziekteverloop van COVID-19 kan zeer ernstig zijn en heeft wereldwijd tot meer dan 7 miljoen overlijdens geleid.³⁵ Ter vergelijking: de gewone griep heeft elk jaar tussen de 290.000 en 650.000 doden wereldwijd tot gevolg.³⁶ Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat de COVID-19 vaccins, waaronder Comirnaty, wereldwijd bijna 20 miljoen sterfgevallen hebben voorkomen.³⁷

²⁹ CvR, nr. 50.

³⁰ CvR, nrs. 46, 56 en gewijzigd petitum.

³¹ CvA, par. 3.1-3.2.

³² Het hier relevante toetsingskader. Daarmee is ook de irrelevantie gegeven van de stelling in CvR, nr. 67 dat *"Amerikaanse regelgeving ervan uitgaat dat een 'vaccin' per definitie schade toebrengt aan de volksgezondheid en er naar Amerikaans medisch recht geen voorzorgsprincipe geldt om mensen tegen 'vaccinschade' te beschermen."* De juistheid van de weergave van het Amerikaans recht daargelaten: het klopt dat een vaccin, net als andere geneesmiddelen, mogelijk bijwerkingen tot gevolg heeft, en dus in zoverre (tijdelijk) tot 'schade' aan de gezondheid kan leiden, maar dat maakt een vaccin niet onveilig of gebrekkig.

³³ CvA, nr. 32 en 133.

³⁴ CvA, nrs. 27-28.

³⁵ <https://data.who.int/dashboards/covid19/deaths> (geraadpleegd op 1 september 2025).

³⁶ [https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-\(seasonal\)](https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/influenza-(seasonal)) (geraadpleegd op 1 september 2025).

³⁷ CvA, nr. 36.

26. Comirnaty heeft daarnaast weinig, en over het algemeen milde en kortdurende, bijwerkingen.³⁸ De stellingen van [REDACTED] c.s. over de vermeende bijwerkingen van Comirnaty snijden geen hout:

- Er is géén bewijs dat Comirnaty kanker³⁹ of diabetes veroorzaakt (en voor die laatste stelling wordt door [REDACTED] c.s. überhaupt geen enkele onderbouwing aangedragen).
- Voor zover [REDACTED] c.s. met "hart- en vaatziekten" doelt op myocarditis (ontsteking van de hartspier) en pericarditis (ontsteking van het hartzakje), klopt het dat dit bijwerkingen zijn van Comirnaty. Deze bijwerkingen zijn echter zeer zeldzaam. Zij gaan meestal vanzelf over of zijn met medicijnen goed te behandelen.⁴⁰
- Comirnaty leidt niet (en heeft niet geleid) tot een enorme toename in overlijdens. Zoals bekend, worden de mogelijke bijwerkingen van Comirnaty streng gemonitord.⁴¹ In dat verband is ook continu gemonitord of gemelde overlijdens na vaccinatie mogelijk het gevolg zijn van de vaccinatie. Tussen januari 2021 en december 2023 zijn ongeveer 12.000 meldingen gedaan van overlijdensgevallen na vaccinatie (uit ongeveer 1 miljard toegediende doses). Dat betekent niet dat die overlijdens (dus) het gevolg zijn van de vaccinatie. Uit onderzoek door de EMA en lidstaten is gebleken dat slechts in zeer *uitzonderlijke gevallen* een ernstige bijwerking van een COVID-19 vaccin kan hebben bijgedragen aan een overlijden.⁴²

³⁸ CvA, nr. 37.

³⁹ <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory-overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/covid-19-medicines/covid-19-vaccines-key-facts#vaccine-safety-7220>: "Moreover, safety monitoring of vaccines shows that any **side effect** usually occurs within two months of **vaccination**. There is no evidence that COVID-19 vaccines may cause side effects, such as cancer, in the long term."

⁴⁰ <https://www.cbg-meb.nl/onderwerpen/medicijninformatie-vaccinaties/coronavaccins/comirnaty#anker-5-bijwerkingen> onder "Ontsteking hartspier of hartzakje": "Een zeer zeldzame bijwerking op het vaccin is een ontsteking van de hartspier (myocarditis) of ontsteking van het hartzakje (pericarditis). Deze bijwerking komt bij minder dan 1 op de 10.000 mensen voor en is daarom zeer zeldzaam. Klachten zijn kortademigheid, pijn op de borst en hartkloppingen die soms onregelmatig zijn. De klachten gaan meestal vanzelf over of zijn met medicijnen goed te behandelen."

⁴¹ CvA, par. 3.23.

⁴² <https://www.ema.europa.eu/en/human-regulatory-overview/public-health-threats/coronavirus-disease-covid-19/covid-19-medicines/covid-19-vaccines-key-facts#common-misunderstandings-and-false-claims-65639>: "As for other medicines, EMA has received reports of death following **COVID-19 vaccination**. Between January 2021 and December 2023, with around 1 billion doses of **COVID-19 vaccines** administered, about 12,000 spontaneous reports of death were received in EudraVigilance from healthcare professionals and members of the public. This does not mean that COVID-19 vaccines caused these deaths. When millions of people are vaccinated, it is likely that some of them will, by chance, experience an illness or even die in the days or weeks following vaccination, without this being caused by the vaccine. In most cases, these events would have happened even if they had not been vaccinated, especially in the **elderly** and people with pre-existing or undiagnosed **medical conditions**. When monitoring the safety of medicines, EMA and EU Member States search the reported suspected side effects for any unusual or unexpected patterns, such as a medical event occurring more often in vaccinated people than in the general population, which may indicate a safety concern. They also check the data from other sources, such as **scientific studies** and the medical literature. When a safety concern is detected, EMA and EU Member States investigate this thoroughly and take necessary action to protect public health. This continuous monitoring has allowed detection of very rare but serious **side effects** which, in very exceptional circumstances, may have contributed to the death of a vaccinated person. The vaccines' product information highlights when a serious side effect could have led to death. Apart from these very exceptional cases of death potentially linked to serious side effects, there is no evidence so far suggesting that other reported deaths may be linked to vaccination."

- Er is géén bewijs dat Comirnaty enig (negatief) effect heeft op de vruchtbaarheid.⁴³ [REDACTED] c.s. onderbouwt deze stelling niet maar verwijst in nr. 56 van de CvR terloops naar Productie [REDACTED] 114. Deze productie bevat een filmpje van prof. Burkhardt die in het verleden is bekritiseerd vanwege het verspreiden van onjuiste informatie over vaccins.⁴⁴ Burkhardt laat in het filmpje plaatjes zien waarop beweerdelijk het spike-eiwit waarneembaar zou zijn in de testes van een 28-jarige man die ongeveer vijf maanden na toediening van Comirnaty zou zijn overleden en van een 85 jaar oude man, waarin in beide gevallen weinig spermatocyten te zien zouden zijn. Zelfs al zou uitgegaan worden van de juistheid van deze plaatjes, dan nog kan dit (zeker bij een man van 85 jaar) allerlei andere oorzaken hebben. Vervolgens maakt Burkhardt de *"personal comment"* maar uitdrukkelijk *"not a scientific comment"* dat hij als *"woman in fertile age"* geen plannen zou maken om kinderen te krijgen met een gevaccineerde man. Kennelijk durfde Burkhardt ook zelf de stelling niet aan dat er enige wetenschappelijke basis voor de bewering zou zijn dat Comirnaty (negatieve) gevolgen had voor de vruchtbaarheid.

27. Uit het voorgaande volgt dat de voordelen van vaccinatie, ook gelet op de bredere voordelen daarvan voor de samenleving, opwegen tegen de mogelijke, en beperkte, risico's. Reeds hierop stuiten de stellingen van [REDACTED] c.s. over de beweerde onveiligheid van Comirnaty af.

3.2 Uit de overgelegde onderzoeken blijkt niet dat Comirnaty onveilig is

28. Ter onderbouwing van zijn beweringen dat Comirnaty onveilig zou zijn, heeft [REDACTED] c.s. verschillende zogenaamde 'onderzoeken' overgelegd. Het gaat om twee artikelen van McCullough e.a. (par. 3.2.1), het boek 'Vaccinated-dead' (par. 3.2.2) en een bijdrage van Krüger in Berliner Zeitung (par. 3.2.3). Deze artikelen en boeken zijn stuk voor stuk geschreven door bekende aanhangers en verspreiders van complottheorieën en anti-vaccinatieactivisten. Tegenover deze onbetrouwbare en niet-wetenschappelijke 'onderzoeken', heeft Bourla daadwerkelijk betrouwbaar wetenschappelijk bewijs ingediend dat aantoonde dat Comirnaty veilig en effectief is.⁴⁵ Het onderzoek van Pfizer dat [REDACTED] c.s. bij zijn CvR heeft ingediend, heeft [REDACTED] c.s. verkeerd geïnterpreteerd (par. 3.2.4).

3.2.1 Artikelen McCullough e.a.

29. [REDACTED] c.s. heeft twee artikelen van Peter Andrew McCullough en anderen ingediend als Producties [REDACTED] 115 en -116.
30. Productie [REDACTED] 116 betreft een 'case report' waarin de auteurs commentaar geven op het autopsierapport van één enkel sterfgeval (waarbij de autopsie niet door henzelf is verricht). Op basis van één sterfgeval, hoogstens anekdotisch bewijs aldus, kunnen geen bredere conclusies worden getrokken. Bovendien toont dit onderzoek hoe dan ook niet aan dat het sterfgeval te maken heeft met de COVID-

⁴³ Zie bv. <https://www.rivm.nl/corona/coronaprik/veiligheid>: "Kan ik onvruchtbaar worden van de coronaprik? Nee. Er zijn geen nadelige gevolgen voor de vruchtbaarheid na het coronavaccin." Zie ook <https://www.lareb.nl/mvm-kennis-pagina/Coronavaccin-tijdens-de-zwangerschap> en <https://www.cdc.gov/covid/vaccines/pregnant-or-breastfeeding.html> en <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0264410X22011185>.

⁴⁴ 'Fact Check: A four-page, yet to be peer-reviewed paper is not proof that COVID-19 vaccines cause 93% of deaths that occur after inoculation', *Reuters*, 7 januari 2022.

⁴⁵ CvA Bourla, nr. 25-28, 32, 34-38.

19 vaccinatie. De betreffende persoon is op 1 juli 2021 gevaccineerd en op 7 januari 2023 overleden. Drie dagen voor zijn dood had de betreffende persoon een virusinfectie in zijn bovenste luchtwegen. De lijkschouwer die de autopsie heeft verricht, heeft vastgesteld dat de onderzochte persoon is overleden aan hart- en vaatziekte ten gevolge van een verhoogde bloeddruk. De auteurs merken op dat "[t]o ensure a comprehensive understanding of the potential impact of COVID-19 vaccines on adverse fatal outcomes, it is critical to conduct specific tests during postmortem procedures."⁴⁶ Immers: "[w]ithout proper post-mortem investigation into specific COVID-19 vaccine components residing in blood and tissues, it is difficult to confidently determine the cause of death in COVID-19 vaccinated subjects."⁴⁷ In dit geval was, volgens het artikel, dergelijk onderzoek niet verricht bij de autopsie ("the autopsy failed to investigate the presence of COVID-19 vaccine-specific components").⁴⁸ De auteurs speculeren vervolgens dat de daadwerkelijke doodsoorzaak de COVID-19 vaccinatie zou zijn, op basis van een niet-geverifieerde 'batch analyse'. Daarbij gebruiken zij geen correcte wetenschappelijke methoden, zoals een empirisch onderzoek met een controlegroep.

31. Productie ████████ 115 betreft eveneens een artikel uit 2024 over door anderen verrichte autopsieonderzoeken, die de auteurs verkeerd weergeven.⁴⁹ Het 'onderzoek' lijdt daarom aan hetzelfde euvel als het 'onderzoek' in productie 116, namelijk dat bij de autopsies geen "*proper post-mortem investigation into specific COVID-19 vaccine components residing in blood and tissues*" heeft plaatsgevonden (althans zulks blijkt niet uit het onderzoek). In plaats daarvan hebben de auteurs de COVID-19 vaccinatie als de doodsoorzaak bestempeld als minstens 'twee van de drie onderzoekers het daarover eens waren' op basis van indirect bewijs en niet door henzelf uitgevoerde autopsies.⁵⁰ Eén van die onderzoekers is Peter Andrew McCullough, een bekende anti-vaccinatieactivist die tijdens de Covid-19 pandemie herhaaldelijk valse en misleidende beweringen heeft gedaan in strijd met de wetenschappelijke en medische consensus.⁵¹ McCullough's

⁴⁶ Productie ████████ 116, p. 39.

⁴⁷ Productie ████████ 116, p. 39.

⁴⁸ Productie ████████ 116, p. 38.

⁴⁹ 'Withdrawn: A systematic review of autopsy findings in deaths after COVID-19 Vaccination', *Forensic Science International* 21 juni 2024, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0379073824001968?via%3Dihub>

⁵⁰ Productie ████████ 115, p. 4: "[...] three physician experts (RH, WM, PAM [Peter Andrew McCullough, adv.] with experience in death adjudication and anatomical/clinical pathology independently reviewed the available evidence of each case (Table S1), including demographic information, clinical vignette, vaccination data, gross and histologic autopsy findings, and determined whether or not COVID-19 vaccination was the direct cause or contributed significantly to the mechanism of death described. The physicians assessed the temporal relationships, strength of evidence and consistency of findings with reported characteristics and common presentations of COVID-19 vaccine-associated deaths documented in VAERS, and other potential etiologies to adjudicate each case. Agreement was reached when two or more physicians adjudicated a case concordantly." [onderstreping toegevoegd, advocaten].

⁵¹ 'Joe Rogan podcast hosts doctor known for pushing debunked claims about Covid-19', *Independent*, 16 december 2021, <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/joe-rogan-covid-podcast-doctor-b1977603.html>;
'Doctor's misleading vaccine claims spread online', *ENR*, 31 oktober 2023, <https://europeannewsroom.com/doctors-misleading-vaccine-claims-spread-online/>;
J. Jarry, 'Dr. Peter McCullough's Libertarian Medical Train Makes a Pit Stop in East Palestine', *McGill University Office for Science and Society*, 10 maart 2023, <https://www.mcgill.ca/oss/article/covid-19-medical-critical-thinking/dr-peter-mcculloughs-libertarian-medical-train-makes-pit-stop-east-palestine>; 'US conspiracy theorists monetize 'Disease X' misinformation', *France24*, 4 maart 2024, <https://www.france24.com/en/live-news/20240304-us-conspiracy-theorists-monetize-disease-x-misinformation>.

accreditaties – hij is een voormalig cardioloog – zijn inmiddels ingetrokken door de American Board of Internal Medicine.⁵²

32. Het artikel is sterk bekritiseerd in de wetenschappelijke gemeenschap, omdat het niet voldoet aan de criteria voor een wetenschappelijke publicatie. Zo bevat het onjuiste bronvermeldingen, een onjuiste opzet van de methodologie, een onjuiste voorstelling van zaken, een gebrek aan feitelijke onderbouwing van de conclusies en geen erkenning en vermelding van tegenbewijs. Het artikel is daarom teruggetrokken door het journal *Forensic Science International* waarin het oorspronkelijk was gepubliceerd.⁵³
33. Vervolgens is het artikel gepubliceerd in 'Science, Public Health Policy and the Law'. Dit is geen "wetenschappelijke uitgave van het medisch journaal", zoals [REDACTED] c.s. stelt⁵⁴, maar een blog dat ten onrechte door [REDACTED] c.s. wordt gepresenteerd als wetenschappelijk blad.⁵⁵ Op het blog zelf staat onder 'About the journal' dat het doel van de blog is "eschewing "science" enforced by official narratives" (vertaling: het vermijden van 'wetenschap' opgelegd door officiële narratieven). Kortom: een platform dat dezelfde complottheorieën lijkt aan te hangen als eisers zelf. Artikelen op dit blog kunnen, zeker als zij elders geweigerd of ingetrokken zijn, niet dienen als geloofwaardig of objectief bewijs.

3.2.2 Boek 'Vaccinated-dead'

34. [REDACTED] c.s. beweert dat in het boek 'Vaccinated dead' "wetenschappelijk en peer reviewed [wordt] aangetoond" dat in 77% van de onderzochte overlijdensgevallen (89) c.q. ziektegevallen (75) de COVID-19 mRNA vaccinaties de oorzaak zouden zijn.⁵⁶ Zoals hiervoor aangegeven, is het boek (Productie [REDACTED] 113) niet daadwerkelijk overgelegd.⁵⁷ Bourla heeft slechts een Productie [REDACTED] 113a en - 113b ontvangen die respectievelijk een inblikexemplaar en een screenshot van een webpagina met de synopsis van het boek betreffen. Het inblikexemplaar bevat een inhoudsopgave, een voorwoord, een korte inleiding, drie willekeurige pagina's uit het boek en de dankbetuigingen. Deze wel overgelegde delen van het boek ondersteunen de stellingen van [REDACTED] c.s. niet.
35. Ook overigens valt sterk te betwijfelen of het (volledige) boek de vordering van [REDACTED] c.s. kan dragen. Het boek zou volgens [REDACTED] c.s. postuum uitgegeven resultaten bevatten van een onderzoek van Arne Burkhardt, die in het verleden is bekritiseerd vanwege het verspreiden van onjuiste informatie over vaccins.⁵⁸

⁵² 'ABIM Revokes Certification of Another Doctor Who Made Controversial COVID Claims', *Medpage Today*, 2 januari 2025, <https://www.medpagetoday.com/special-reports/features/113624>; 'Peter A McCullough', *American Board of Internal Medicine*, 28 juli 2025, <https://www.abim.org/verify-physician?type=name&In=McCullough&fn=Peter&d=12%2F29%2F1962>.

⁵³ 'Withdrawn: A systematic review of autopsy findings in deaths after COVID-19 Vaccination', *Forensic Science International* 21 juni 2024, <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0379073824001968?via%3Dihub>

⁵⁴ CvR, nr. 58.

⁵⁵ 'In the Journals: The Growing Trend of Deceitful, So-called "Journals"', *Children's Hospital of Philadelphia, Vaccine Update for Healthcare Professionals*, 19 februari 2025, <https://www.chop.edu/vaccine-update-healthcare-professionals/newsletter/growing-trend-deceitful-journals>. Zie ook: C. Lane c.s., 'Predatory Journals—What Can We Do to Protect Their Prey?' *New N Engl J Med*. 2025 Jan 16;392(3):283-285.

⁵⁶ CvR, nr. 54-55.

⁵⁷ Zie nr. 7 hiervoor.

⁵⁸ Zie nr. 26 vierde bullet hiervoor.

36. Het onderzoek heeft voorts slechts ten dele op Comirnaty betrekking. Van de twee onderzochte overlijdensgevallen die (deels) te lezen zijn in het inblikexemplaar is er immers één (beweerdelijk) gevaccineerd met een vaccin van AstraZeneca en één met Comirnaty.
37. Daarnaast bevat alleen de inleiding al verschillende misvattingen over COVID-19 die ernstig doen twifelen aan de objectiviteit, betrouwbaarheid en deskundigheid van het (verrichte) onderzoek. Anders dan in de inleiding wordt vermeld, (i) wordt COVID-19 niet veroorzaakt door een variant van het griepvirus (het influenzavirus)⁵⁹ en waren de COVID-19-varianten in de periode 2020-2025 over het algemeen aanzienlijk besmettelijker⁶⁰ en dodelijker dan de gewone griep,⁶¹ (ii) is de mRNA techniek niet volkomen nieuw,⁶² maar al eerder ontwikkeld⁶³ en (iii) heeft het vereiste onderzoek onverkort plaatsgevonden.⁶⁴ Bovendien (iv) blijkt uit de inleiding van het boek dat er geen materialen van overledenen zijn ingezonden van personen met maligniteiten (kwaadaardige tumoren) die optraden kort na de vaccinatie.⁶⁵ Hoe dan ook wettigt het gegeven dat een ziekte kort na vaccinatie zou optreden niet de conclusie dat die (dus) verband houdt met de vaccinatie, maar een mogelijk oorzakelijk verband tussen vaccinatie en een bepaalde ziekte wordt uiteraard steeds onwaarschijnlijker naarmate het tijdsverloop tussen die twee toeneemt. Daarbij brengt Bourla in herinnering dat er geen enkel bewijs is dat Comirnaty kanker zou veroorzaken.

3.2.3 Bijdrage Krüger in Berliner Zeitung

38. [REDACTED] c.s. haalt in de CvR een bijdrage van Ute Krüger aan in de Berliner Zeitung (Productie [REDACTED] 117). Krüger stelt in Productie [REDACTED] 117 te hebben geconstateerd dat er een sterke toename zou zijn van snelgroeiende borstkankers in vrouwen tussen de 30 en 50 jaar die mRNA COVID-19 vaccinaties hebben gehad.⁶⁶ Bourla begrijpt deze 'stelling' van [REDACTED] c.s. zo dat hij heeft bedoeld te stellen dat Comirnaty om die reden onveilig zou zijn. [REDACTED] c.s. stelt voorts dat in de betreffende bijdrage wordt ingegaan op niet (nader gespecificeerde) "andere onderzoeken", waaruit zou volgen "dat 30 procent van de overlijdens binnen twee weken na het laten zetten van een Covid-19 mRNA injectie causaal is aan de

⁵⁹ Productie [REDACTED] 113b, p. 9: "COVID-19 wurde sie benannt und ausgelöst durch die Variante eines Grippevirus [...]" en "Die ersten Analysen, u.a. von dem Kreuzfahrtschiff „Diamond Princess“, wiesen auf eine durchschnittliche Infektiosität, Pathogenität und Mortalität im Vergleich zu anderen Grippe-Viren hin und bestätigten die anfänglichen Befürchtungen nicht."

⁶⁰ <https://www.cdc.gov/flu/about/flu-vs-covid19.html>: "While the virus that causes COVID-19 and influenza viruses are thought to spread in similar ways, the virus that causes COVID-19 is generally more contagious than influenza viruses. Also, COVID-19 has been observed to have more superspreading events than flu. This means the virus that causes COVID-19 can quickly and easily spread to a lot of people and result in continual spreading among people as time progresses."

⁶¹ Griep leidt tot zo'n 290.000 tot 650.000 doden per jaar globaal, terwijl COVID-19 vanaf 31 december 2019 tot 29 juni 2025 7,1 miljoen doden tot gevolg heeft gehad, wat neerkomt op ongeveer 1,3 miljoen doden per jaar (7,1 miljoen / 5,5 jaar) (zie: <https://www.who.int/news-room/detail/11-03-2019-who-launches-new-global-influenza-strategy>, geraadpleegd op 21 juli 2025).

⁶² Productie [REDACTED] 113b, p. 9: "Andererseits handelte es sich bei der Corona-Impfung um eine vollkommen neue und bisher nie in größerem Maßstab angewendete Technologie."

⁶³ CvA, nrs. 43-47.

⁶⁴ Zie CvA, nrs. 50-55. Productie [REDACTED] 113b, p. 9: "Nur wenige Ärzte und Wissenschaftler haben damals gewarnt. Einerseits sei die Impfung vollkommen unzureichend getestet und die normalerweise mindestens 8 Jahre dauernde Untersuchung bis zur Zulassung auf wenige Monate 'teleskopiert' worden."

⁶⁵ Productie [REDACTED] 113b, p. 12: "Leider gab es keine Einsendungen vom Material Verstorbener mit Malignitäten, die relativ kurz nach der Corona-Impfung aufgetreten sind."

⁶⁶ CvR, nr. 60.

Covid-19 mRNA injectie en dat ook de toename van ernstige auto-immuun ziekten door de Covid-19 mRNA injecties worden veroorzaakt."⁶⁷

39. Zoals hiervoor aangegeven,⁶⁸ kan van Bourla niet worden verwacht dat hij reageert op stukken die niet worden overlegd en/of waarnaar niet deugdelijk wordt verwezen, zodat hij deze (niet-onderbouwde en onjuiste) bewering laat voor wat die is.
40. Krüger is geen betrouwbare en objectieve deskundige. Krüger is een voormalig patholoog, die inmiddels naar eigen zeggen *"heeft ontdekt dat de geneeskunde die [haar] is geleerd niet de hele waarheid [is]"* en wiens *"kijk op de westerse geneeskunde nu volledig [is] veranderd"*.⁶⁹ Krüger heeft een eigen praktijk voor alternatieve geneeskunde, waarin zij diensten aanbiedt in bijvoorbeeld het pseudowetenschappelijke 'energy medicine'.⁷⁰ Krüger heeft ook meegewerkt aan het boek 'vaccinated-dead' (par. 3.2.2). Ook om die reden moeten haar objectiviteit, betrouwbaarheid en deskundigheid in twijfel worden getrokken.⁷¹
41. Wat betreft de bewering van Krüger dat de mRNA COVID-19 vaccinaties zouden leiden tot een toename van (borst)kanker, geldt dat dit een reeds ontkrachte anti-vaccinatie complottheorie is.⁷² Zoals hiervoor reeds aangegeven,⁷³ is er géén bewijs dat Comirnaty (of andere COVID-19 vaccinaties) kanker zouden veroorzaken. Dit artikel levert dat bewijs evenmin.
42. Zelfs al zou de stelling van Krüger dat zij in de herfst van 2021 meer, grotere en agressievere tumoren bij patiënten tussen de 30 en 50 heeft geobserveerd juist zijn, dan nog zou dit louter anekdotisch bewijs zijn (en niet een peer-reviewed onderzoek). Uit de bijdrage wordt niet eens duidelijk op hoeveel patiënten haar observaties betrekking hebben. Ze legt daarbij bovendien kennelijk enkel een verband met de COVID-19 vaccinaties omdat ze in verschillende gevallen deze tumoren constateerde een paar maanden nadat vaccinatie had plaatsgevonden.⁷⁴ Enige verdere onderbouwing van een vermeend 'verband' ontbreekt. Met welk vaccin de patiënten zouden zijn gevaccineerd, is ook niet duidelijk. Alleen al daarom zijn de constatering van Krüger onvoldoende om op enige wijze steun te bieden aan de stelling dat Comirnaty onveilig zou zijn.
43. Ook overigens vinden Krügers vermeende anekdotische bevindingen over het aantal gevallen van borstkanker en de omvang en agressiviteit van tumoren geen

⁶⁷ CvR, nr. 60.

⁶⁸ Zie par. 1.3 hiervoor.

⁶⁹ Volgens de LinkedIn-pagina van Krüger, <https://www.linkedin.com/in/ute-kr%C3%BCger-a07625a6/> (geraadpleegd op 18 augustus 2025) (vertaling advocaat).

⁷⁰ 'Methods', *Active health*, <https://active-health.se/en/methods> (geraadpleegd op 18 augustus 2025).

⁷¹ Zie nr. 37 hiervoor.

⁷² <https://publichealthcollaborative.org/alerts/false-claims-persist-about-covid-19-vaccine-linked-turbo-cancers/>, <https://www.reuters.com/article/factcheck-turbocancer-vaccine/fact-check-no-evidence-covid-19-vaccines-cause-turbo-cancer-idUSL1N3340PQ/>, <https://www.reuters.com/article/factcheck-coronavirus-cancer/fact-check-no-evidence-covid-19-vaccines-cause-cancer-idUSL1N2S322C/> en <https://www.reuters.com/article/factcheck-cancer-covid-idUSL1N2UM24J/>.

⁷³ Zie nr. 26 hiervoor.

⁷⁴ Productie [REDACTED] 117, p. 2: *"Hier handelte es sich dann um sehr aggressives Tumorwachstum mit sehr rascher Tumorstreuung im ganzen Körper, welches wiederholt wenige Monate nach der Corona-Impfung auftrat."*

steun in de cijfers (in Duitsland),⁷⁵ zo blijkt uit een artikel in de Berliner Zeitung in reactie op het artikel van Krüger.⁷⁶

44. Uit dat artikel blijkt (en Bourla heeft dat geverifieerd aan de hand van de cijfers van het Robert Koch Instituut) dat sinds 2007 het aantal gevallen van borstkanker (bij vrouwen) in alle leeftijdsgroepen in Duitsland jaarlijks tussen de 70.000 en 78.000 gevallen ligt (**Productie Bourla-60**).⁷⁷ In 2021 en 2022 waren er 75.579 en 74.512 gevallen van borstkanker. Als de COVID-19 vaccinaties daadwerkelijk zouden leiden tot een "enorme toename" van borstkanker, dan zou verwacht worden dat er een veel groter aantal gevallen zou worden geconstateerd in 2021 en 2022, dan in de jaren daarvoor, maar dat is dus niet het geval. Productie Bourla-60 laat zien dat er vanaf 1999 een stijgende lijn is te zien in het aantal geconstateerde gevallen borstkanker en dat vanaf 2007 het aantal gevallen stabiliseert en schommelt tussen de 70.000-78.000.
45. Evenmin is er een "enorme toename" van het aantal overledenen als gevolg van borstkanker in Duitsland te zien (**Productie Bourla-61**).⁷⁸ Vanaf 2015 ligt het aantal sterfgevallen, met beperkte schommelingen, steevast tussen de 18.100 en 18.900. Uit het gestandaardiseerd sterftecijfer dat weergeeft hoeveel personen op de 100.000 overlijden binnen een jaar aan een ziekte, volgt, integendeel, dat relatief gezien minder mensen overlijden aan borstkanker en alle andere vormen van kanker.⁷⁹ Ook het hoofd van het Duitse 'Zentrum für Krebsregisterdaten' liet desgevraagd weten dat er geen bewijs is voor een toename van het aantal gevallen van borstkanker, een hoger sterftecijfer of toegenomen agressiviteit van tumoren die in verband kan worden gebracht met vaccinatie.⁸⁰

⁷⁵ Dr. Krüger was ten tijde van haar constatering werkzaam in een ziekenhuis in Zweden. In het artikel worden de statistieken in Duitsland besproken. Die zijn desalniettemin relevant omdat zowel in Zweden als Duitsland met mRNA COVID-19 vaccins werd gevaccineerd. Als die vaccins inderdaad tot een toename van (borst)kankers leiden, zou dat dus ook in Duitsland het geval zijn.

⁷⁶ <https://www.berliner-zeitung.de/gesundheits-oekologie/corona-impfstoffe-und-turbo-krebs-was-die-fallzahlen-aus-deutschland-verraten-li.2262993>.

⁷⁷ Deze Excel-sheet is gegenereerd op basis van cijfers van het Robert Koch Institut (https://www.krebsdaten.de/Krebs/EN/Database/databasequery_step1_node.html), waarbij de volgende parameters zijn gebruikt. Categorie statistiek: Incidentie. Statistiek: Aantal gevallen. Leeftijdscategorie: 0-85+. Diagnose: Borstkanker (C50). Geslacht: Vrouw. Jaren: 1999-2022.

⁷⁸ Deze Excel-sheet is gegenereerd op basis van cijfers van het Robert Koch Institut (https://www.krebsdaten.de/Krebs/EN/Database/databasequery_step1_node.html), waarbij de volgende parameters zijn gebruikt. Categorie statistiek: Sterftecijfer. Statistiek: Aantal gevallen. Leeftijdscategorie: 0-85+. Diagnose: Borstkanker (C50). Geslacht: Vrouw. Jaren: 1999-2022.

⁷⁹ <https://www.berliner-zeitung.de/gesundheits-oekologie/corona-impfstoffe-und-turbo-krebs-was-die-fallzahlen-aus-deutschland-verraten-li.2262993>: "Ob das Risiko aber für einzelne Patientinnen steigt, an Brustkrebs zu sterben, lässt sich besser mit der sogenannten altersstandardisierten Sterberate herausfinden. Wie viele Patientinnen von 100.000 überleben ihre Erkrankung in einem Jahr nicht? 2018 waren es noch 12,4 von 100.000, im Jahr 2023 – nach Pandemie und Impfkampagne – starben nur noch 11,5 von 100.000. Für alle Krebserkrankungen zusammengenommen gilt dasselbe: Die absoluten Fallzahlen steigen seit Jahren leicht an. Aber wenn man die Alterung der Gesellschaft herausrechnet, sinkt die Sterblichkeit kontinuierlich, zuletzt von 147,6 pro 100.000 Krebspatienten im Jahr 2018 auf 137,5 pro 100.000 im Jahr 2023."

⁸⁰ <https://www.berliner-zeitung.de/gesundheits-oekologie/corona-impfstoffe-und-turbo-krebs-was-die-fallzahlen-aus-deutschland-verraten-li.2262993>: "Beim Zentrum für Krebsregisterdaten hat man auf Anfrage der Berliner Zeitung daher noch tiefer in die Zahlen geschaut und neben den Registerdaten und der Todesursachenstatistik auch die Krankenhausdaten ausgewertet, insbesondere zu Brustkrebs.

Die deutschen Daten zeigen auch hier keine Entwicklung, die Anlass zur Sorge gibt: „Wir finden keinen Hinweis auf eine höhere Inzidenz, eine höhere Sterblichkeit oder auf ein vermehrt aggressives Tumorverhalten, das sich mit der Impfung in Verbindung bringen ließe“, sagt Klaus Kraywinkel, Leiter des Zentrums."

3.2.4 Pfizer rapport 12 maart 2024

46. Als Productie [REDACTED] 122 heeft [REDACTED] c.s. een (interim-)rapport overgelegd van Pfizer. Allereerst is het onjuist dat Pfizer het rapport wilde achterhouden, zoals [REDACTED] c.s. stelt.⁸¹ Productie [REDACTED] 122 betreft een samenvatting van een veiligheidsstudie na toelating van Comirnaty. Bourla verwijst naar paragraaf 3.3.4 van zijn CvA, waarin hij reeds heeft uitgelegd dat farmaceutische bedrijven, waaronder Pfizer, hun rapporten niet uitgeven aan het publiek, maar aan de relevante regelgevende instanties.⁸²
47. De conclusie die [REDACTED] c.s. uit het interim-rapport trekt, is bovendien onjuist. [REDACTED] c.s. concludeert op basis van dit interim-rapport ten onrechte "dat wie een Pfizer Covid-19 mRNA injectie nam hierdoor tot 40 % meer kans heeft op het zich voordoan van [aan het hart gerelateerde] AESIs [adverse events of special interest]".⁸³ Uit het onderzoek blijkt juist dat er géén sterke aanwijzingen zijn voor een algemeen verhoogd risico op ernstige bijwerkingen na vaccinatie met het Comirnaty.⁸⁴
48. [REDACTED] c.s. lijkt zijn stelling te hebben overgenomen uit een artikel van de *Daily Sceptic* (Productie [REDACTED] 123), een blog waarop vaker desinformatie over COVID-19 wordt gepubliceerd.⁸⁵ Volgens dit artikel toont het Pfizer-rapport aan dat gevaccineerde personen 23% tot 40% meer kans hebben op hartproblemen. Deze onjuiste conclusie is waarschijnlijk gebaseerd op een verkeerd begrip van de in het onderzoek genoemde hazard ratio's ("HRs").⁸⁶
49. Een HR van 1,4 betekent slechts dat in de onderzochte groep personen er een 40% hogere kans was dat een aandoening zich voordeed vergeleken met de controlegroep:
 - De HRs vergelijken de frequentie van bijwerkingen tussen bepaalde gevaccineerde en ongevaccineerde groepen.

⁸¹ CvR, nr. 84.

⁸² CvA Bourla, nr. 94.

⁸³ CvR, nr. 84.

⁸⁴ De conclusie van het onderzoek is dat van de 37 onderzochte AESI's (gerapporteerde bijwerkingen) de incidentiepercentages zeer laag waren, en vergelijkbaar tussen gevaccineerde en niet-gevaccineerde individuen. Elf bijwerkingen werden nader onderzocht (op verzoek van de EMA of omdat ze nieuw waren). Hier werden geen, of in enkele databronnen lichte, verhogingen in risico waargenomen. Deze verhogingen kunnen worden verklaard door verschillende factoren die niet zijn gerelateerd aan Comirnaty, zoals verschillen in hoe snel gevaccineerden en niet-gevaccineerden gezondheidszorg vragen. De onderzoekers benadrukken dat het bij de huidige stand niet mogelijk is definitieve conclusies te trekken.

⁸⁵ Zie bijv. 'Fact Check: Vaccine-effectiveness study does not show 'negative immunity' or harm to the immune system', *Reuters*, 19 september 2022; 'Misleading: COVID-19 vaccines don't work because most people in U.K. hospitals with the virus are vaccinated', *Logically Facts Limited*, <https://web.archive.org/web/20240625010315/https://www.logicallyfacts.com/en/fact-check/misleading-the-covid-19-vaccines-don-t-work-because-most-people-in-u-k-hospitals-with-the-virus-are-vaccinated>; 'The COVID-19 vaccines are safe and effective; claim that they have caused an "international medical crisis" is baseless', *Health Feedback*, 10 september 2022.

⁸⁶ De auteurs hebben overigens de verkeerde HRs genomen. Bijvoorbeeld: Volgens de auteurs was de HR voor 'Acute cardiovascular injury' 1,23 (Productie [REDACTED] 123, p. 2). In het rapport staat echter een HR van 1,38 voor deze bijwerking (Productie [REDACTED] 122, p. 3).

- De HRs zeggen niets over het *absolute* risico dat een bepaald persoon een bepaalde bijwerking krijgt. Een bijwerking met een hoge HR kan nog steeds nauwelijks voorkomen in absolute zin (en dat is het geval).⁸⁷
- De HRs zeggen ook niks over causaliteit. Het rapport betreft een observatiestudie, geen onderzoek naar oorzaken. Verschillen die worden waargenomen tussen een groep gevaccineerde personen en een groep ongevaccineerde personen kunnen worden beïnvloed door veel verschillende factoren, waaronder gezondheidsgedrag, medische voorgeschiedenis of zorggebruik. Het is bijvoorbeeld mogelijk dat personen die zich laten vaccineren sneller geneigd zijn om medische zorg te zoeken, zelfs voor minder ernstige symptomen. Dit kan leiden tot variaties in de onderzoeksresultaten die niet aan Comirnaty zijn toe te schrijven. Dit wordt expliciet in het rapport benoemd.⁸⁸
- De HRs zien ten slotte op een bepaalde databron, dat wil zeggen een beperkte set gegevens. Hieruit kunnen geen algemene conclusies worden getrokken voor alle gevaccineerde personen.
- [REDACTED] c.s. heeft ook geen rekening gehouden met de betrouwbaarheidsintervallen (de "CIs"). De waarde van een CI geeft aan hoe zeker de onderzoekers zijn over de HR. Wanneer de waarde 1.0 deel uitmaakt van het CI,⁸⁹ dan betekent dit dat het onderzoeksresultaat niet statistisch significant is, oftewel dat het werkelijke relatieve risico op een bepaalde aandoening zowel lager als hoger kan zijn. De HRs voor 'stress cardiomyopathy' en 'myocarditis', waarop de *Daily Sceptic* haar conclusies baseert, zijn bijvoorbeeld niet statistisch significant (de CIs bevatten 1.0).

3.3 Stellingen over de samenstelling van Comirnaty

50. Zoals in de CvA toegelicht,⁹⁰ bevat Comirnaty Tozinameran, vier lipiden (kleine vette bolletjes), sacharose (een suiker), een zoutmengsel en water. Deze lijst ingrediënten is uitputtend. Reeds daarmee faalt de stelling van [REDACTED] c.s. dat Comirnaty grafeen-oxide of andere giftige stoffen zou bevatten. Evenmin bevat Comirnaty "*grote hoeveelheden DNA schroot*".⁹¹ Comirnaty bevat ook geen nanotechnologie die in staat zou zijn de mens te wijzigen en deel te laten uitmaken van de 'Internet of Bodies'.⁹² Ook deze stellingen worden niet ondersteund door de door [REDACTED] c.s. ingebrachte producties, zoals Bourla hierna toelicht.

3.3.1 Geen grafeen-oxide in Comirnaty

51. In de CvR herhaalt [REDACTED] c.s. de stelling dat Comirnaty grafeen-oxide zou bevatten onder verwijzing naar Productie [REDACTED] 121 dat bestaat uit een Productie [REDACTED] 121a en -b.⁹³

⁸⁷ Productie [REDACTED] 122, p. 4.

⁸⁸ Productie [REDACTED] 122, p. 4.

⁸⁹ Voor bijvoorbeeld myocarditis is de eerste CI 0.46, 1.94: welk interval dus de waarde 1.0 omvat.

⁹⁰ CvA, par. 3.3.3.

⁹¹ CvR, nr. 67.

⁹² CvR, nr. 23.

⁹³ CvR, nrs. 76-78.

52. Productie ██████ 121a pagina's 1 tot en met 5 is een verzameling van internetpagina's en een pagina van een memorandum van de FDA (een Amerikaanse toezichthouder),⁹⁴ waaruit volgt dat de lipiden ALC-0315 en ALC-0159 deel uitmaken van Comirnaty.
53. Dat klopt, zoals Bourla in de CvA heeft toegelicht.⁹⁵ Voluit heten deze lipiden respectievelijk: ((4-hydroxybutyl)azaandiyl)bis(hexaan-6, 1-diyl)bis(2-hexyldecanoaat) en 2-[(polyethyleenglycol)-2000]-N,N-ditetradecylacetamide. Bourla heeft reeds in de CvA toegelicht dat noch deze lipiden⁹⁶ noch Comirnaty grafeen-oxide bevatten en dat enige steekhoudende onderbouwing van die stelling ontbreekt.⁹⁷ Uit de Productie ██████ 121a en -b die ██████ c.s. heeft overgelegd, volgt, anders dan ██████ c.s. wil doen geloven, ook niet het tegendeel.
54. Pagina's 6 en 7 bevatten een verwijzing naar een Chinees octrooi waarin staat vermeld dat een nieuw coronavaccin grafeen-oxide zou bevatten. Bourla heeft reeds in de CvA toegelicht dat dit octrooi niet toebehoort aan Pfizer of een van haar groepsbedrijven en dat ook overigens het verband met Comirnaty niet duidelijk is en wordt betwist.⁹⁸ Pagina's 7-20 bevatten informatie over recombinitie en een octrooi dat ziet op "*methoden en systemen voor het prioriteren van behandelingen, vaccinaties, tests en/of activiteiten terwijl de privacy van personen wordt beschermd*", waarvan Bourla de inhoud althans de relevantie niet begrijpt. In ieder geval volgt daar niet uit dat Comirnaty grafeen-oxide zou bevatten, zoals ██████ c.s. beweert.
55. Productie ██████ 121b is ook een zelf geknutselde productie die verschillende onderdelen van de website van SINOPEG bevat. SINOPEG is een Chinese producent van geneesmiddelaafgiftesystemen dat, net als andere producenten de lipiden ALC-0315 en ALC-0159 produceert. Pfizer maakt geen gebruik van de door SINOPEG geproduceerde ALC-0315 en ALC-0159 lipiden. Daarnaast bevat Productie 121b een pagina uit een Public Assessment Report over Comirnaty van de Medicines & Healthcare products Regulatory Agency (een Engelse toezichthouder) en een memorandum van de FDA (een Amerikaanse toezichthouder).
56. Pagina 1 van Productie ██████ 121b is de eerste pagina van een nieuwsartikel op de 'Industry News'-pagina van de website van SINOPEG⁹⁹ getiteld "*Core-shell structured polyethylene glycol functionalized graphene for energy-storage polymer dielectrics: Combined mechanical and dielectric performances*". Het artikel is dus niet geschreven door SINOPEG (noch is het onderzoek door SINOPEG verricht).¹⁰⁰

⁹⁴ De pagina uit het FDA rapport maakt ook deel uit van Productie ██████ 121b.

⁹⁵ CvA, nrs. 80-81.

⁹⁶ Een feit dat overigens reeds volgt uit de afwezigheid van de vermelding van grafeen-oxide in de volledige naam van de chemische stof voor deze lipiden.

⁹⁷ CvA, par. 3.3.3.

⁹⁸ CvA, nr. 85.

⁹⁹ https://www.sinopeg.com/core-shell-structured-polyethylene-glycol-functionalized-graphene-for-energy-storage-polymer-dielectrics-combined-mechanical-and-dielectric-performances_n28

¹⁰⁰ Het artikel is oorspronkelijk gepubliceerd in het blad *Composites Science and Technology*, zie: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0266353819336371>. De studie is interessant voor SINOPEG, omdat de studie een manier beschrijft waarop de oplosbaarheid van grafeen-oxide kan worden gewijzigd met behulp van gepegyleerde lipiden ('PEGylated lipids') en SINOPEG voornamelijk van dergelijke lipiden in haar productieproces gebruikmaakt (zie: https://www.sinopeg.com/about-us_d1), vandaar de 'PEG' in SINOPEG.

57. Het artikel heeft bovendien niets te maken met mRNA-vaccins. Het artikel gaat over een studie waarin *"graphene oxide was chemically functionalized with single terminal amino-PEG (PEG-NH₂) and subsequently introduced into epoxy resin as a 'core-shell' structure to enhance the dielectric performance of polymer dielectrics."* Het artikel beschrijft dus de toepassing van grafeen-oxide in 'polymer dielectrics', wat isolerende materialen zijn, doorgaans plastic, die worden gebruikt om energie in elektrische apparaten op te slaan (zo volgt ook uit de titel van het nieuwsartikel).
58. Wellicht omdat de woorden 'polyethylene glycol' (afkorting: PEG) voorafgaan aan het woord 'graphene' in dit nieuwsartikel en 'polyethylene glycol' een bestanddeel is van ALC-0159 trekt [REDACTED] c.s. daaruit de conclusie dat ALC-0159 grafeen-oxide zou bevatten. Die conclusie is echter onjuist en volgt ook niet uit de andere pagina's van de Productie [REDACTED] 121. De website van SINOPEG zelf vermeldt bij de productomschrijving van ALC-0159 en ALC-0315 evenmin dat deze grafeen-oxide bevatten.

3.3.2 Evenmin andere giftige stoffen in Comirnaty

59. [REDACTED] c.s. voeren thans ook aan dat er, naast grafeen-oxide, verschillende andere gevaarlijke stoffen in COVID-19 vaccins zouden zitten, zoals chroom, arseen, nikkel, kobalt, koper, tin, cadmium, lood, mangaan en kwik.¹⁰¹ Dat zou blijken uit het als Productie [REDACTED] 141 overgelegde onderzoek uit het *International Journal of Vaccine Theory, Practice and Research* van 11 oktober 2024. Dit tijdschrift is een notoir anti-vaccin blad dat desinformatie over COVID-19 vaccins promoot.¹⁰² Het 'onderzoek' is bovendien bijgewerkt,¹⁰³ nadat er kritiek op kwam dat, onder andere, het gebruikte apparaat niet eens in staat is om de gerapporteerde waarden van de betreffende elementen op te merken en de verdunningsberekeningen (en daarom de gerapporteerde waardes) er met een factor van 200 naast zaten.¹⁰⁴
60. Ook blijkt al uit het 'onderzoek' zelf dat de 'onderzoekers' niet in staat waren de 'resultaten' te repliceren; een belangrijke methode om de resultaten van onderzoeken te verifiëren en valideren. De 'onderzoekers' merkten op dat zij variërende niveaus maten van de 'chemische stoffen' in dezelfde doses van vaccins:¹⁰⁵

"Given all the noted characteristics of the fluids in the vials that were analyzed, their content seems to be changing across time. The contents of all the vials were heterogeneous in unexpected ways. In spite of their seemingly common viscous matrix, even with repeated draws from the same vial, we never found homogeneous content in different samples even when they were drawn from the same vial." [onderstreping toegevoegd, advocaten]

61. Scheikundige elementen verschijnen of veranderen niet spontaan (behalve bij radioactief verval), wat erop duidt dat de variabiliteit afkomstig is van de

¹⁰¹ CvR, nr. 155.

¹⁰² Zie bijv. <https://www.mcgill.ca/oss/article/covid-19-medical-critical-thinking/spikeopathy-speculative-fiction-contaminates-blood-supply>; en <https://healthfeedback.org/claimreview/preventing-deaths-isnt-sole-benefit-covid19-vaccination-contrary-epoch-times-article/> en <https://defacto-observatoire.fr/Medias/Factuel/Fact-checks/Cette-etude-italienne-assurant-montrer-d-etranges-particules-dans-le-sang-apres-la-vaccination-anti-Covid-a-ARN-ne-respecte-pas-le-protocole-scientifique/>.

¹⁰³ Zie voetnoot 1: "The current version has been edited for format, peer-reviewed, and updated."

¹⁰⁴ <https://www.naturalnews.com/2024-10-16-the-chd-touted-science-paper-claiming-55-undeclared-chemical-elements-were-found-in-covid-vaccines-is-a-hoax-and-must-be-retracted-heres-why.html>.

¹⁰⁵ Productie [REDACTED] 141, p. 19.

onderzoekers zelf, bijvoorbeeld omdat zij de monsters hebben verontreinigd of een onzuivere methode van werken hebben gehanteerd.

62. Zelfs al zou worden uitgegaan van de juistheid van de gerapporteerde waarden, dan nog zouden deze dusdanig laag zijn dat daarvan geen enkel gevaar kan uitgaan. De gerapporteerde waarden van alle beweerdelijk gemeten elementen blijven (ver) onder de veilige c.q. gemiddelde waarden van inname van die elementen per dag. Bourla verwijst naar **Productie Bourla-62** die een tabel bevat met de hoogst beweerdelijke gemeten waarden per element per dosis Comirnaty (0,3ml) vergeleken met de veilige waarden voor inname per dag in microgram dan wel de gemiddelde waarden voor inname per dag (als die veilige waarden niet bekend zijn).

3.3.3 Geen "grote hoeveelheden DNA schroot" in Comirnaty

63. [REDACTED] c.s. stelt dat "grote hoeveelheden DNA schroot [werden gemeten] in de geproduceerde mRNA injectievloeistof en er geen technische mogelijkheden waren om dat bij de grootschalige productie te voorkomen." Om die reden zou het naar Amerikaans recht zijn toegestaan om tot 50% DNA schroot in plaats van mRNA als vervuiling in de injectievloeistof te hebben. Aangezien overal ter wereld het productieproces van COVID-19 mRNA injecties hetzelfde is,¹⁰⁶ zou dit ook gelden voor de aan [REDACTED] c.s. geleverde vaccins, zo begrijpt Bourla dit betoog. Dit alles "kan worden aangetoond" door twee 'deskundigen' die hierover aan de hand van documenten zouden kunnen verklaren. Enige concrete onderbouwing van deze stellingen ontbreekt en relevante documenten zijn niet overgelegd (in strijd met art. 85 Rv).¹⁰⁷ Ook blijft onduidelijk tot welke (voor de vorderingen relevante) conclusie dit betoog moet leiden. Bourla vermoedt dat [REDACTED] c.s. meent dat dit gegeven de vaccins onveilig zou maken, maar zelfs dat wordt niet gesteld, laat staan: hoe en waarom dat dan het geval zou zijn.
64. [REDACTED] c.s. heeft dus niet aan zijn stelplicht voldaan, zodat dit 'betoog' om die reden gepasseerd kan worden. Hoe dan ook is de stelling onjuist dat Comirnaty "grote hoeveelheden DNA schroot" zou bevatten.

3.3.4 Geen nanotechnologie in Comirnaty die DNA wijzigt

65. [REDACTED] c.s. stelt dat Comirnaty "nanotechnologie" bevat waarmee "de feitelijke machthebbers en hun uitvoerders" het DNA van mensen willen wijzigen en mensen deel willen laten uitmaken van de "Internet of Bodies".¹⁰⁸ Ter onderbouwing heeft [REDACTED] c.s. een briefing paper overgelegd van het WEF en een screenshot van de website van het WEF (Productie [REDACTED] 97). [REDACTED] c.s. heeft nagelaten te verwijzen naar een specifieke pagina van het 28 pagina-tellende document.¹⁰⁹

¹⁰⁶ CvR, nr. 67.

¹⁰⁷ Zie HR 9 maart 2012, ECLI:NL:HR:2012:BU9204, rov. 3.5: "De Hoge Raad tekent bij het vorenoverwogene aan dat van een partij die zich beroept op correspondentie waarover zij beschikt, verlangd mag worden dat zij die correspondentie uit zichzelf in het geding brengt, ook als het vertrouwelijke correspondentie tussen advocaten betreft, voor het overleggen waarvan de toestemming van de (toenmalige) advocaat van de wederpartij dan wel de deken nodig is. De rechter behoeft partijen daartoe niet in de gelegenheid te stellen."

¹⁰⁸ CvR, nr. 23.

¹⁰⁹ Zie met betrekking tot het gebrek aan verwijzingen naar specifieke onderdelen van lange producties par. 1.3 hiervoor.

66. Zoals Bourla reeds heeft uitgelegd in zijn CvA, wijzigt Comirnaty het DNA van mensen niet.¹¹⁰ Het mRNA in Comirnaty komt niet in de celkern, waar het menselijk genoom, dat wil zeggen DNA, zich bevindt. In plaats daarvan wordt het mRNA snel afgebroken door het lichaam van de gevaccineerde.¹¹¹
67. Op basis van de door [REDACTED] c.s. ingenomen stellingen en overgelegde producties begrijpt Bourla dat [REDACTED] c.s. met 'Internet of Bodies' doelt op een concept dat verwijst naar een netwerk van apparaten die data verzamelen, met het internet verbonden zijn en zich bevinden op, in of rondom het menselijk lichaam (bijvoorbeeld smartwatches, pacemakers of insulinepompen). Comirnaty is een vaccin. Het bevat geen chips, sensoren of zendcapaciteiten en kan dus ook niet verbonden zijn met het internet noch data van mensen verzamelen. Ook deze stelling van [REDACTED] c.s. ontbeert enige grondslag in de feiten.

3.4 Geen verschillen in batches

68. [REDACTED] c.s. voert wederom aan dat er verschillen zouden zitten in de verschillende batches Comirnaty, omdat te dien aanzien er verschillende aantallen bijwerkingen zijn gemeld.¹¹² In de CvA heeft Bourla uitgebreid toegelicht dat er zeer strenge kwaliteitscontroles worden uitgevoerd op de kwaliteit van de (geproduceerde) vaccins en dat uit het gegeven dat er bij bepaalde batches vaccins meer of minder bijwerkingen worden gemeld niet kan worden afgeleid dat (dus) sprake is van een kwaliteitsverschil tussen die batches vaccins.¹¹³
69. Analyses van gemelde (mogelijke) bijwerkingen zijn niet geschikt om een oorzakelijk verband aan te tonen tussen het gebruik van een vaccin en gezondheidsproblemen, te minder wanneer het gaat om zelfrapportage systemen die onderhevig zijn aan vertekeningen in de rapportage en tekortkomingen in de gegevens. Dat bij verschillende batches vaccins meer of minder bijwerkingen worden gemeld, kan bijvoorbeeld worden verklaard door het gegeven dat (i) sommige batches niet of nauwelijks zijn gebruikt (en te dien aanzien dus ook geen of zeer weinig meldingen van bijwerkingen werden gedaan) en (ii) verschillende groepen personen verschillende batches hebben ontvangen. De te verwachte bijwerkingen en het meldgedrag verschillen per groep. Ook relevant is (iii) de omstandigheid dat bij eerdere toegediende batches behandelaars werden aangemoedigd om alle vermoedelijke bijwerkingen te melden, maar later niet meer.¹¹⁴
70. Voor zover Bourla weet is bovendien de toediening van batch EM0477, de door [REDACTED] c.s. genoemde 'killer batch' niet gestaakt in Nederland (noch elders). Noch zijn er ergens ter wereld partijen Comirnaty teruggeroepen om veiligheidsredenen.¹¹⁵
71. Elk van de door [REDACTED] c.s. bij CvR in dit verband ingenomen stellingen en de daarbij overgelegde Producties [REDACTED] 130-133 stuiten af op het voorgaande. Ook overigens

¹¹⁰ CvA, para. 3.3.7.

¹¹¹ Zie bijvoorbeeld 'mRNA vaccines are distinct from gene therapy', *Reuters*, 10 augustus 2021 (Bourla-54), toegankelijk via www.reuters.com/article/idUSL1N2PH16N.

¹¹² CvR, nrs. 69, 116 en 120.

¹¹³ CvA, par. 3.3.5. Zo ook mevrouw Van der Voort-Kant in haar CvA (nrs. 40-45).

¹¹⁴ CvA, nrs. 99 en 102.

¹¹⁵ CvA, nr. 103.

kunnen de producties niet dienen ter onderbouwing van de stellingen van [REDACTED] c.s., zoals Bourla hierna toelicht.

72. Productie [REDACTED] 130 betreft een pagina getiteld "*Suspected cases of vaccine side effects reported to the Paul Ehrlich Institute after the use of COVID-19 vaccine KILLER Batches causing Death*". Daarop zijn twee sets verschillende gekleurde cirkels weergegeven van verschillende grootte met daarin (lastig leesbaar) kennelijk de aanduiding van de verschillende batches van mRNA vaccins en een getal dat, zo neemt Bourla aan, het aantal gerapporteerde 'suspected cases' van bijwerkingen zou zijn. De linker groep cirkels heeft kennelijk betrekking op mRNA vaccins en de ander op virale-vectorvaccins. Als bron voor deze groepen cirkels wordt verwezen naar de startpagina van de website van het Paul-Ehrlich Instituut, een agentschap van het Duitse ministerie van Volksgezondheid en de X.com gebruikersnaam @waukema. Zoals Bourla hiervoor al heeft toegelicht,¹¹⁶ kan niet van hem of de rechtbank worden gevergd om in zeer omvangrijke producties of op internet op zoek te gaan naar de mogelijke onderbouwing of bronnen van de door [REDACTED] c.s. ingenomen stellingen. Bourla is derhalve niet in staat deze aantallen te verifiëren nu enige deugdelijke bronvermelding ontbreekt. Zelfs als deze aantallen kloppen, doet dat gegeven niet af aan het voorgaande (nrs. 68-70).
73. Productie [REDACTED] 131 betreft een opsomming postcodes waarbij (kennelijk Wouter Aukema) heeft opgemerkt: "*Kon het niet laten Leon, op deze postcodes werd een zoutoplossing geleverd*" en een kaart van Nederland met gekleurde vierkanten op (kennelijk) de betreffende postcodes. Enige deugdelijke bronvermelding of onderbouwing ontbreekt. Blijkbaar is de redenering van [REDACTED] c.s. dat als er geen bijwerkingen van bepaalde batches zijn gemeld, dat die batches dan wel een zoutoplossing moeten betreffen. Dat is onjuist. Pfizer heeft geen zoutoplossingen geleverd en voorgedaan als Comirnaty. Het 'verwijt' is bovendien niet te rijmen met de overkoepelende stelling van [REDACTED] c.s. dat met de COVID-19 vaccins genocide zou worden gepleegd. Als het doel van Pfizer zou zijn om de mensheid te vermoorden met giftige vaccins, waarom zou zij dan niet-schadelijke zoutoplossingen leveren in plaats van Comirnaty?
74. Productie [REDACTED] 132 betreft een krantenartikel van 20 december 2024 in 'De Andere Krant' over de analyses van Wouter Aukema en het wetenschappelijk rapport van Hansen dat een verband tracht te leggen tussen verschillende aantallen gemelde bijwerkingen en een variërende kwaliteit van batches vaccins, waarvan Bourla de ondeugdelijkheid bij CvA reeds toelichtte.¹¹⁷ Zoals het artikel zelf ook terecht noemt "*betreft het sterfgevallen na vaccinatie, wat nog niet hetzelfde betekent als door vaccinatie.*"
75. Productie [REDACTED] 133 betreft een grafiek die de aantal doses vaccins in totale voorraad en in vrije voorraad weergeeft alsook het cumulatief aantal uitgeleverde doses aan priklocaties over de periode januari tot en met maart 2021. Het origineel is ontleend aan een brief van de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.¹¹⁸
76. [REDACTED] c.s. heeft in Productie [REDACTED] 133 een rode cirkel geplaatst met daarbij de tekst "*Aanzienlijke hoeveelheid Pfizer mRNA-injecties onttrokken aan de vrije voorraad om en nabij 6 februari 2021. Welke grote Pfizer batch is destijds aan de*

¹¹⁶ Zie par. 1.3 hiervoor.

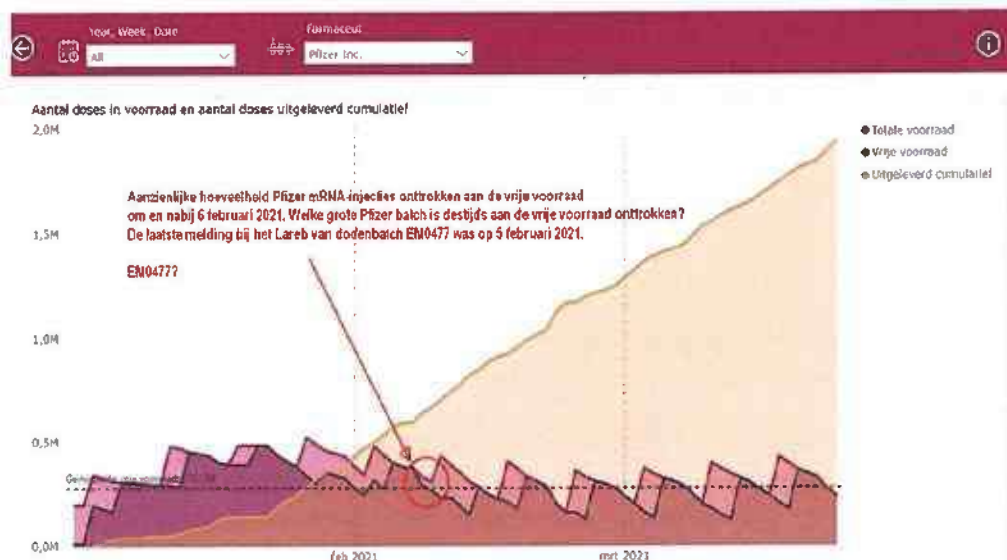
¹¹⁷ CvA, nrs. 97-104.

¹¹⁸ Kamerstukken II 2020-2021, 25 295, nr. 1063, p. 46.

vrije voorraad onttrokken? De laatste melding bij het Lareb van dodenbatch EM0477 was op 5 februari 2021. EM0477?"

Vaccins in voorraad & uitgeleverd

Data geactualiseerd tot en met:
22 mrt 21

77. Deze door [REDACTED] c.s. geponeerde vraag is onvoldoende om de conclusie te rechtvaardigen dat, zoals [REDACTED] c.s. beweert, de helft van een batch (laat staan: welke batch) werd onttrokken aan de vrije voorraad, laat staan: wat daarvoor de reden zou zijn geweest.¹¹⁹
78. Zoals te zien is in de grafiek, vindt er regelmatig een stijging plaats van de totale en vrije voorraad, gevolgd door daling van de totale en vrije voorraad. Deze schommelingen zijn te verklaren doordat (i) leveringen niet steeds even regelmatig plaatsvonden en (ii) er schommelingen plaatsvonden in (het tempo van) uitleveringen, zoals op te maken is uit de toelichting bij deze grafiek in het betreffende Kamerstuk.¹²⁰

4 GEEN SCHADE ALS GEVOLG VAN COMIRNATY

79. Zoals Bourla heeft uitgelegd in zijn CvA, haalt [REDACTED] c.s. de drempel voor de schadestaatprocedure niet. De mogelijkheid van schade van [REDACTED] c.s. is immers niet aannemelijk, omdat (i) Comirnaty geen grafeen-oxide (of andere giftige stoffen) bevat, (ii) [REDACTED] c.s. niet aan zijn stelplicht heeft voldaan en de meerderheid van [REDACTED] c.s. toegeeft dat zij geen materiële schade heeft geleden en (iii) de vermeend geleden immateriële schade niet voor vergoeding in aanmerking komt. [REDACTED] c.s. heeft hiertegen niets ingebracht in zijn CvR.
80. Bourla sluit zich aan bij de stellingen van de Staat in zijn conclusie van dupliek hierover in nr. 2.7 en 3.1 eerste, tweede en zesde bullet:
 - [REDACTED] c.s. heeft in het geheel niet onderbouwd dat hij schade heeft geleden als gevolg van een COVID-19 vaccinatie.

¹¹⁹ CvR, nr. 122.

¹²⁰ Kamerstukken II 2020-2021, 25 294, nr. 1063, p. 46.

- [REDACTED] c.s. wijdt in zijn CvR slechts één – niet concrete en niet onderbouwde – alinea aan schade, en één alinea aan causaal verband.
- Het was publiekelijk bekend dat vaccins bijwerkingen kunnen hebben, ook vóórdat eisers zich lieten vaccineren.
- Op die mogelijke bijwerkingen is ook uitdrukkelijk en publiekelijk gewezen.
- Het is onjuist dat *"de leugen wordt gehanteerd"* dat de eerste twee weken na het vaccin er geen bijwerkingen zouden zijn, zoals eisers stellen. Op de website van Stichting Lareb (waarnaar ook op de site van het RIVM wordt verwezen) valt juist te lezen dat de bijwerkingen meestal binnen 48 uur na de vaccinatie ontstaan.

5 BEWIJSAANBOD MOET WORDEN AFGEWEEZEN

81. [REDACTED] c.s. heeft een kopie van een verzoekschrift in een andere zaak voor deze rechtbank overgelegd. Daarin wordt verzocht om voorlopige bewijsverrichtingen te bevelen met als doel aan te tonen dat er sprake is van een Great Reset en dat de COVID-19 vaccinaties biowapens zijn waarmee genocide wordt gepleegd.¹²¹ [REDACTED] c.s. biedt aan de in het verzoekschrift genoemde personen te horen als deskundigen of getuigen.
82. Het verzoek moet worden afgewezen, omdat uit de CvA en het voorgaande volgt dat [REDACTED] c.s. niet aan zijn stelplicht heeft voldaan. Bij de vaccinatiebewijzen van [REDACTED] c.s. bij CvR (Productie [REDACTED] 91) is vaak onduidelijk van wie de bewijzen zijn, door ontbrekende namen of extra initialen. Daarnaast zijn er discrepanties in de data, zoals bij eiser sub 4 en 5, waar het vaccinatieboekje andere data toont dan de bijgevoegde screenshots.¹²²
83. Ook overigens moet het verzoek worden afgewezen, omdat (i) de voorgestelde personen niet zijn aan te merken als (objectieve en onpartijdige) deskundigen, (ii) zij niet beschikken over de juiste kwalificaties, (iii) de voorgestelde vragen irrelevant en/of ongeschikt zijn voor beantwoording door een deskundige of getuige en/of niet behoren tot het expertisegebied van de voorgedragen personen en (iv) niet is toegelicht over welke relevante eigen waarnemingen de voorgestelde getuigen kunnen verklaren. Bourla verwijst in dit verband naar zijn verweerschrift (Productie Bourla-63), het verweerschrift van de Staat (Productie Bourla-64) en de afwijzende beschikking van de rechtbank (Productie Bourla-65).
84. Daarnaast heeft [REDACTED] c.s. aangeboden om Krüger en de heer Walter Lang als getuigen te horen, speciaal voor wat betreft de stelling dat het spike-eiwit overall, voortdurend en blijvend wordt aangetroffen in de lichamen van mensen die een mRNA COVID-19 vaccin hebben gekregen. Ook te dien aanzien geldt dat [REDACTED] c.s. niet aan zijn stelplicht heeft voldaan¹²³ en dat Krüger en Lang, de auteurs van het boek 'vaccinated-dead' geen (objectieve en onpartijdige) deskundigen zijn.¹²⁴

¹²¹ Productie 107, nrs. 1, 8 en 13.

¹²² Zie ook: conclusie van dupliek van de Staat 24 juli 2025, nr. 2.7.

¹²³ Zie nr. 26 vierde bullet hiervoor.

¹²⁴ Zie nrs. 36-37 en 40 hiervoor.

6 GEEN AANLEIDING VOOR REGIEZITTING

85. [REDACTED] c.s. heeft tot slot nog verzocht om een regiezitting om het vervolg van de procedure te bespreken (per groep van gedaagden), het leveren van bewijs, de wijze van het plegen van hoor en wederhoor en het toelaten van onafhankelijke media bij mondelinge behandelingen en verhoren. Bourla meent dat de rechtbank, gelet op het gevoerde partijdebat, voldoende is voorgelicht en de vorderingen van [REDACTED] c.s. kan afwijzen, zonder dat het nodig is een mondelinge behandeling te gelasten. Hoe dan ook ziet Bourla geen reden om een regiezitting te gelasten om te spreken over de door [REDACTED] c.s. genoemde onderwerpen, waarvan de relevantie niet is toegelicht noch evident is.

7 CONCLUSIE

86. Bourla handhaaft zijn conclusie in de CvA.

loco
N. Vonk

Advocaat

Deze zaak wordt behandeld door mr. D.C. Roessingh, T +31 20 577 1892, M +316 5162 1874, E Davine.Roessingh@debrauw.com, en mr. M. Bredenoord-Spoek, T +31 20 577 1066, M +316 5043 1078, E Marieke.Bredenoord@debrauw.com. De Brauw Blackstone Westbroek N.V., Postbus 75084, 1070 AB Amsterdam

BIJLAGE 1 – LIJST VAN PRODUCTIES

Productie Bourla-59	Conclusie van dupliek van de Staat van 23 juli 2025
Productie Bourla-60	Statistieken gevallen borstkanker Duitsland
Productie Bourla-61	Statistieken sterftecijfer borstkanker Duitsland
Productie Bourla-62	Dataoverzicht van elementen die Comirnaty beweerdelijk zou bevatten
Productie Bourla-63	Verweerschrift Bourla tegen verzoek voorlopige bewijsverrichtingen █████ c.s.
Productie Bourla-64	Verweerschrift Staat tegen verzoek voorlopige bewijsverrichtingen █████ c.s.
Productie Bourla-65	Beschikking rechtbank van 20 augustus 2025 op verzoek voorlopige bewijsverrichtingen

PRODUCTIE BOURLA-59

PELS RIJCKEN

Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden

Zitting van 23 juli 2025

Zaaknummer/rolnummer C/17/190788 / HA ZA 2023-172

Conclusie van dupliek

inzake

1. De Staat der Nederlanden

waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag

2. Everhardus Ite Hofstra

3. Jaap Tamino van Dissel

4. Maria Petronella Gerarda Koopmans

5. Mark Rutte

6. Sigrid Agnes Maria Kaag

7. Hugo Mattheüs de Jonge

8. Ernst Johan Kuipers

9. Diederik Antonius Maria Paulus

Johannes Gommers

10. Wopke Bastiaan Hoekstra

11. Cornelia van Nieuwenhuizen

12. Feike Sijbesma

allen woonplaats kiezende te Den Haag

gedaagden

advocaten: mr. R.W. Veldhuis en mr. M.E.A.
Möhring

tegen

1. [REDACTED]
2. [REDACTED]
3. [REDACTED]
4. [REDACTED]
5. [REDACTED]
6. [REDACTED]
7. [REDACTED]

eisers

advocaten: mr. P.W.H. Stassen en mr. A.G.W.
van Kessel

1 Inleiding

- 1.1 De conclusie van repliek van eisers legt verder bloot wat eerder in deze procedure ook al bleek: eisers gaan uit van een andere, fictieve, werkelijkheid.
- 1.2 Eisers menen dat zij, en de rest van het Nederlandse volk (en de wereldbevolking), opzettelijk zouden zijn misleid om zich te laten vaccineren tegen Covid-19. Dit zou zijn gebeurd ter uitvoering van een grootschalig complot – gericht op genocide onder de bevolking (*“genocide op de bezielde mens”¹; “het ultieme doel hierbij is het met wortel en tak uitroeien van het naar het evenbeeld van zijn Schepper gemaakte bezielde mens, die in verbinding staat met zijn Schepper”²*), met de vaccins tegen Covid-19 als *“biowapen”³*, aldus eisers.
- 1.3 De Staat⁴ heeft bij conclusie van antwoord al toegelicht dat de (absurde) verwijten die gedaagden maken, onjuist en ongefundeerd zijn. In dat kader heeft de Staat het verloop van de pandemie en de gevolgen van de pandemie toegelicht, net zoals de ontwikkeling en toelichting van de vaccins tegen Covid-19 – ter bestrijding van de pandemie en ter bescherming van de volksgezondheid. Uit de conclusie van antwoord volgt al dat de vorderingen moeten worden afgewezen, en de conclusie van repliek brengt daarin geen verandering.
- 1.4 Eisers willen dat alleen niet zien of horen. Wat de Staat bij conclusie van antwoord naar voren heeft gebracht, wordt door eisers in hun conclusie van repliek afgedaan als *“de preferente werkelijkheid”*. Ook bronnen waar de Staat ter onderbouwing naar heeft verwezen – zoals statistieken van het CBS, onderzoeken van het RIVM en toelatingsrapporten van de Gezondheidsraad en het Europees Medicijn Agentschap (EMA) – deugen volgens eisers niet. Het zou gaan om *“gemanipuleerde gegevens die zijn samengesteld via door de Staat zelf gecontroleerde instanties”*, aldus eisers.⁵ In de conclusie van repliek wordt dat wat de Staat heeft aangevoerd dus niet werkelijk weersproken. In plaats daarvan wordt een, volgens eisers bestaande, alternatieve en fictieve werkelijkheid geschetst, waarbij de repliek aan elkaar hangt van speculaties en theorieën.
- 1.5 Op deze manier is het voeren van een werkelijk debat onmogelijk. Het is daarom zaak om deze procedure terug te brengen naar de (juridische) kern.

¹ Repliek, § 21.

² Repliek, § 19.

³ Onder andere repliek, § 83.

⁴ Zie over de positie van de individuele gedaagden namens wie deze conclusie van dupliek wordt ingediend de conclusie van antwoord onder 1.13-1.15. Datzelfde geldt ook voor deze conclusie van dupliek.

⁵ Repliek, § 45.

2 De kern van de zaak

- 2.1 Eisers moeten in deze procedure stellen en onderbouwen dat onrechtmatig jegens hen is gehandeld,⁶ en dat zij als gevolg daarvan schade hebben geleden.⁷ Dat hebben zij niet gedaan.
- 2.2 De kernstelling van eisers is dat de ziekte Covid-19 niet bestaat, er geen pandemie is geweest en dat de vaccins niet veilig zouden zijn.⁸ De Staat heeft in zijn conclusie van antwoord al (onderbouwd) uiteengezet dat Covid-19 bestaat, dat er wel degelijk sprake is geweest van een Covid-19-pandemie,⁹ en dat de breed gedragen wetenschappelijke consensus¹⁰ is dat de verschillende vaccins tegen Covid-19 een veilig en effectief middel zijn geweest om die pandemie te bestrijden.¹¹
- 2.3 De (niet concludente) stellingen die eisers in hun repliek innemen, doen hieraan niet af. De ingebrachte producties evenmin.

Eisers hebben een grote hoeveelheid producties ingebracht (de teller staat inmiddels op 146), waarvan meerdere producties met een grote omvang (in totaal bedragen de producties bij de repliek meer dan 4.500 pagina's).¹² Dit doen eisers bovendien ook zonder dat zij in de repliek – onder verwijzing naar specifieke pagina's uit een productie – toelichten waarom die productie relevant is en hoe die productie hun stellingen ondersteunt. Dat gebeurt bijvoorbeeld bij productie 95 (453 pagina's), en ook bij productie 108 (3.903 pagina's). Dat is in strijd met de goede procesorde,¹³ maar ook los hiervan hoeft op alle producties waarover eisers geen concrete stellingen innemen geen acht te worden geslagen.

- 2.4 Voor de volledigheid: de stellingen van eisers vinden ook geen steun in de producties die door eisers zijn overgelegd. Eisers trekken veelal zaken uit hun verband, zo blijkt bij bestudering van de producties. Dat is bijvoorbeeld zo bij de uitslating van de heer

⁶ Eisers lijken, gelet ook op de formulering van de verklaring voor recht, ook op te willen komen voor 'het Nederlandse volk', maar dit is geen collectieve actie. Alleen al daarom kan de gevorderde verklaring voor recht op dat punt niet worden toegewezen.

⁷ Wat eisers stellen over Amerikaanse regelgeving omtrent vaccins (conclusie van repliek, § 67-68) is niet relevant. Het Amerikaanse recht is niet van toepassing op dit geschil.

⁸ Replik, § 51.

⁹ Zie conclusie van antwoord, met name § 2. Zie ook: <https://data.who.int/dashboards/covid19/deaths>.

¹⁰ De Staat wijst naar aanleiding van de stellingen van eisers er verder nog op dat in een uitgebreid systematisch onderzoek geen bewijs is gevonden voor een verband tussen Covid-19-vaccins en vruchtbaarheidsbeperkingen. Zie Zace, La Gatta, Petrella, Di Pietro, 'The impact of COVID-19 vaccines on fertility-A systematic review and meta-analysis', *Elsevier* 40/42, 2022, p. 6023-6034. Toegankelijk via: <https://doi.org/10.1016/j.vaccine.2022.09.019>. Zie ook: <https://factcheck.afp.com/doc.afp.com.33D39R6>.

¹¹ Conclusie van antwoord, met name § 4, 5 en 6.2. t/m 6.4. Zie bijvoorbeeld ook: Watson e.a., 'Global impact of the first year of COVID-19 vaccination: a mathematical modelling study', *The Lancet Infectious Diseases* 22/9, 2022, p. 1293-1302, toegankelijk via: [https://doi.org/10.1016/S1473-3099\(22\)00320-6](https://doi.org/10.1016/S1473-3099(22)00320-6). In dit artikel wordt (op basis van wiskundige modellen) geschat dat de vaccinaties tegen Covid-19 in de periode van 8 december 2020 tot 8 december 2021 wereldwijd 14,4 miljoen doden hebben voorkomen. Zie bijvoorbeeld verder: <https://www.umcutrecht.nl/nieuws/geen-oversterfte-door-covid-19-vaccinaties>.

¹² Kennelijk zijn eisers ook van plan om hiernaast nog meer documenten in te brengen, zie conclusie van repliek, § 47.

¹³ Zie bijv: Hoge Raad 10 maart 2017, ECLI:NL:HR:2017:404, rov. 3.3.2 en Conclusie A-G Keus 16 oktober 2015, ECLI:NL:PHR:2015:2494, nr. 3.3.

Van Kappen waar eisers aan refereren,¹⁴ bij de uitslatingen van toenmalig minister van VWS,¹⁵ bij de interne e-mail van VWS die eisers noemen,¹⁶ bij een opmerking van de CEO van Moderna¹⁷, en bij het door eisers genoemde boek over het Duitse RKI en de daarin opgenomen citaten.¹⁸ In de producties staat dus niet wat eisers daarover stellen.

- 2.5 Verder baseren eisers zich ook op stukken met een (relatief) beperkte waarde. Eisers wijzen bijvoorbeeld op een onderzoek dat is gedaan naar één sterfgeval, waarbij de onderzoekers niet zelf autopsieonderzoek hebben uitgevoerd (maar het gaat om een studie op papier)¹⁹ – en eisers bovendien ook weer conclusies trekken die niet uit het onderzoek blijken.²⁰ Ook wijzen eisers bijvoorbeeld op een artikel waarin iemand een naar eigen zeggen 'professionele observatie' uit,²¹ maar geen (peer-reviewed) onderzoek heeft gedaan.
- 2.6 De stellingen van eisers zijn bovendien grotendeels onderdeel van (complot)theorieën die al eerder zijn geuit, en die bij sommigen al langer circuleren. Veel van die theorieën zijn dan ook al door onafhankelijke bronnen 'gefactcheckt' en ongefundeerd bevonden. Dat is onder meer zo voor de theorie van eisers dat uit notulen van het RKI zou blijken dat er geen pandemie zou zijn geweest,²² voor de hiervoor al genoemde theorie over de uitslatingen van de CEO van Moderna en voor de vermeende betekenis van het woord 'AstraZeneca'.²³
- 2.7 De vordering dient dan ook te worden afgewezen. Van enig onrechtmatig handelen is geen sprake. Ook hebben eisers in het geheel niet onderbouwd dat zij schade hebben geleden als gevolg van een Covid-19 vaccinatie. De Staat heeft dit al gemotiveerd

¹⁴ Productie 92 eisers, aangehaald onder § 7 repliek. Uit de video blijkt dat het gesprek aan de talkshowtafel gaat over een bombardement in Syrië dat de dag daarvoor had plaatsgevonden, en dat Van Kappen zijn uitslatingen in die context doet.

¹⁵ Productie 93 eisers, aangehaald onder § 11 repliek.

¹⁶ Productie 94 eisers, aangehaald onder § 11 repliek. Uit die e-mail blijkt dat tijdens de pandemie een voorstel is gedaan om in NAVO-verband noodvoorraden aan te leggen in relatie tot Covid-19.

¹⁷ Productie 118 eisers, aangehaald onder § 61 repliek. Het citaat is blijkens de video anders dan eisers het doen voorkomen. Zie ook: <https://www.factcheck.org/2023/02/scicheck-posts-misrepresent-moderna-ceos-remarks-on-vaccine-production/>.

¹⁸ Productie 112 eisers, aangehaald onder § 50 repliek. Het naast elkaar leggen van de stellingen die eisers over dit boek in de repliek innemen en de inhoud van het boek op de door eisers aangehaalde passage, laat zien dat in dat boek niet staat wat eisers stellen.

¹⁹ Productie 116 eisers, waar zij naar verwijzen onder § 59 repliek.

²⁰ De conclusie van het onderzoek is dat een Covid-19 vaccinatie mogelijk heeft bijgedragen aan het overlijden, en dat niet duidelijk is of dat dan direct of indirect zou zijn.

²¹ Productie 117 eisers. Zie in dat verband ook <https://www.factcheck.org/2024/05/still-no-evidence-covid-19-vaccination-increases-cancer-risk-despite-posts/> ; <https://www.cancer.org/cancer/managing-cancer/coronavirus-covid-19-and-cancer/covid-19-vaccines-in-people-with-cancer.html> ;

<https://mvec.mcri.edu.au/aap-factcheck-debunks-circulating-vaccine-misinformation/>.

²² Zie <https://factcheck.afp.com/doc.afp.com.34RY6DT> ; <https://www.aap.com.au/factcheck/no-german-government-has-not-said-there-was-no-pandemic/> ; <https://www.tagesschau.de/faktenfinder/kontext/rkifiles-corona-100.html> ; <https://www.faz.net/aktuell/feuilleton/debatten/rki-kein-skandal-in-den-akten-zur-corona-pandemie-19923871.html>.

Dit nog daargelaten de betekenis en relevantie van de gang van zaken in Duitsland voor deze procedure. Dat 'deze gang van zaken in Nederland, meer in het bijzonder binnen het Nederlandse OMT, precies hetzelfde is geweest', zoals eisers in § 48 van de conclusie van repliek stellen, is onjuist en wordt niet onderbouwd.

²³ <https://www.yahoo.com/news/fact-check-no-astrazeneca-doesnt-100000343.html>.

toegelicht bij conclusie van antwoord.²⁴ Eisers volstaan in hun repliek met één – niet concrete en niet onderbouwde – alinea over schade, en één alinea over causaal verband.

Bij de vaccinatiebewijzen die eisers bij repliek in het geding hebben gebracht (productie 91 eisers), is verder niet steeds duidelijk van wie het betreffende bewijs is (omdat een naam op het stuk ontbreekt, of er meer initialen worden genoemd dan in de dagvaarding) en valt op dat er discrepanties zichtbaar zijn in de data op die stukken (zo wordt ten aanzien van eiser sub 4 en 5 een vaccinatieboekje overgelegd waarin andere data worden genoemd dan op de eveneens bijgevoegde screenshots).

- 2.8 Bij deze stand van zaken geldt ook dat eisers onvoldoende hebben gesteld, zeker in het licht van het verweer van de Staat bij conclusie van antwoord, om tot nadere bewijslevering te kunnen worden toegelaten – nog daargelaten dat het bewijsaanbod ook niet relevant is. Hun bewijsaanbod dient te worden gepasseerd.

Waar het gaat om de wens van eisers om een aantal personen te horen over of Covid-19-vaccins biowapens zijn, geldt nog het volgende. Een derde partij heeft, bijgestaan door dezelfde advocaten als eisers, uw rechtbank eerder verzocht om een voorlopig deskundigenbericht te gelasten waarin deze personen worden gehoord. De Staat heeft verweer gevoerd tegen dat verzoek (**productie 14**).²⁵ Dat verweer moet hier als herhaald en ingelast worden beschouwd,²⁶ en komt in de kern erop neer dat deze personen geen deskundigen zijn, en in ieder geval geen onafhankelijke en onpartijdige deskundigen, en dat er hoe dan ook geen grond en belang bestaat om deze personen te horen.

3 Overige punten

- 3.1 Voor de volledigheid nog het volgende naar aanleiding van de conclusie van repliek.

- In § 82 stellen eisers dat hun vaccinatiebereidheid zou zijn afgenomen, als zij hadden geweten van de mogelijke bijwerkingen van het vaccin. De Staat wijst erop dat het publiekelijk bekend was dat vaccins bijwerkingen kunnen hebben, ook vóórdat eisers zich lieten vaccineren.²⁷
- Op die mogelijke bijwerkingen is ook uitdrukkelijk en publiekelijk gewezen. Eisers verwijten de toenmalig minister van VWS dat hij het Janssen-vaccin heeft gepromoot terwijl hij op de hoogte zou zijn geweest van de *“ernstige uitwerkingen van dit middel voor de gezondheid van jonge mensen”*.²⁸ De

²⁴ Zie de conclusie van antwoord, § 7.1-7.8.

²⁵ Op het verzoek is op het moment van indienen van deze conclusie van dupliek nog niet beslist. Er is een mondelinge behandeling geweest op 9 juli 2025, en beschikking is bepaald op 20 augustus 2025.

²⁶ Dit verweer is ook van toepassing op het aanbod om Krüger en Lang te horen.

²⁷ Zie bijvoorbeeld: EMA, 'Bijlage 1: samenvatting van de productkenmerken Comirnaty', https://www.ema.europa.eu/nl/documents/product-information/comirnaty-epar-product-information_nl.pdf.

²⁸ Repliek, § 95.

Staat markeert dat de toenmalig minister aan het slot van de als productie 125 door eisers overgelegde NOS-video mensen aanspoort om zich heel goed te laten informeren alvorens voor het Janssen-vaccin te kiezen, omdat het vaccin een weliswaar hele zeldzame maar ernstige bijwerking kent.²⁹ De Staat laat dan nog daar dat eisers ook volgens hun eigen stellingen niet met het Janssen-vaccin zijn gevaccineerd, zodat de relevantie van dit betoog niet valt in te zien.

- Het is onjuist dat geen antwoord is gegeven op bepaalde Kamervragen, zoals eisers in § 74 repliek stellen. Dat antwoord is wel degelijk gegeven.³⁰ Dit blijkt overigens ook uit productie 120 die eisers zelf hebben overgelegd.
- Onjuist is ook de stelling van eisers dat de Staat onafhankelijk onderzoek naar oversterfte tijdens de Covid-19 pandemie zou tegenwerken.³¹ De Staat heeft – zoals ook blijkt uit beantwoording van Kamervragen³² – een verzoek om bepaalde gegevens ter beschikking te stellen doorgeleid aan Stichting Lareb. Hierbij heeft de Staat er wel op gewezen dat data, waar dat kan, zo veel mogelijk breed beschikbaar moet zijn voor wetenschappelijk gezondheidsonderzoek, en dat de gevraagde data door Lareb niet werd gezien als passend om een oorzakelijk verband te kunnen stellen. Ook heeft de Staat erop gewezen dat het belangrijk is de privacy van personen die een melding maken bij Lareb te waarborgen. Overigens heeft de Staat onafhankelijk, wetenschappelijk onderzoek naar oversterfte tijdens de Covid-19 pandemie gestimuleerd. Zo is, via het ZonMw-deelprogramma Oversterfte, door onder andere het RIVM en het CBS nader onderzoek gedaan naar oversterfte.³³ Uit die onderzoeken blijkt onder meer dat de Covid-19-vaccinaties niet hebben geleid tot oversterfte, maar het aantal overlijdens juist hebben beperkt.³⁴
- Eisers verzoeken de rechtbank om de Staat te bevelen om opnames van OMT-overleggen in te brengen, die zijn gedeponneerd bij de griffie van de rechtbank Noord-Holland. De Staat wijst erop dat de rechtbank Noord-Holland – onder verwijzing naar de bedreigingen waar OMT-leden tot op de dag van vandaag mee te maken hebben, het belang dat OMT-leden vrijelijk en in vertrouwen kunnen spreken tijdens een OMT-overleg en het gegeven dat er al veel informatie openbaar is – heeft beslist dat die opnames niet

²⁹ Repliek, productie 125, video NOS, 01:00-01:13.

³⁰ Aanhangsel Handelingen 2024-2025, nr. 998.

³¹ Repliek, § 63.

³² Aanhangsel Handelingen 2024-2025, nr. 2256.

³³ Kamerstukken II 2024-2025, 25 295, nr. 2219.

³⁴ Kamerstukken II 2024-2025, 25 295, nr. 2219. Zie voor de onderzoeken onder meer:
<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2022/sterfte-en-oversterfte-in-2020-en-2021>;
<https://www.rivm.nl/publicaties/covid-19-vaccinatie-en-sterfte-in-2022-kans-op-sterfte-aan-covid-19-en-andere-oorzaken>
<https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/rapportages/2023/oversterfte-en-doodsoorzaken-in-2020-tot-en-met-2022>.

openbaar moeten worden gemaakt.³⁵ Ook in deze procedure moet dit verzoek worden afgewezen.

- Het is ook onjuist dat “*de leugen wordt gehanteerd*” dat de eerste twee weken na het vaccin er geen bijwerkingen zouden zijn, zoals eisers stellen.³⁶ Op de website van Stichting Lareb (waarnaar ook op de site van het RIVM wordt verwezen) valt juist te lezen dat de bijwerkingen meestal binnen 48 uur na de vaccinatie ontstaan.³⁷
- In § 73 van de conclusie van repliek stellen eisers dat de maatregelen die zijn genomen gedurende de Covid-19-pandemie (zoals tijdelijke lockdowns en de mondkapjesplicht) een schending van de fundamentele rechten oplevert. In dit geschil ligt de rechtmatigheid van die maatregelen niet voor. Ook zijn die maatregelen in verschillende rechterlijke uitspraken getoetst en telkens rechtmatig bevonden.³⁸
- Eisers brengen productie 121 in, dit ter onderbouwing van hun stellingen over grafeen-oxide. Die productie is echter niet navolgbaar, terwijl bovendien de herkomst niet verifiëren is. De Staat heeft in zijn conclusie van antwoord (§ 6.3) van aan de hand van informatie uit de geneesmiddeleninformatiebank erop gewezen dat de mRNA-vaccins van Pfizer en Moderna géén grafeen-oxide bevatten.
- De Staat acht het voorts zeer kwalijk dat eisers, zonder enige onderbouwing, stellen dat individuele personen verantwoordelijk zijn voor het overlijden van eiser sub 6.³⁹ Ook waar haar overlijden een gevoel van verdriet en mogelijk onmacht teweeg heeft gebracht bij de andere eisers, rechtvaardigt dat niet het doen van dergelijke ongefundeerde uitspraken.

3.2 Tot slot nog het volgende. In de dagvaarding staat als eiser sub 7 de heer [REDACTED], wonende te Leeuwarden, genoemd. In de conclusie van repliek wordt, zonder enige toelichting, een andere naam bij eiser sub 7 genoemd: de heer [REDACTED], wonende te Leeuwarden. Het is hiermee onduidelijk wie procespartij is, en of hiermee nu een partijwissel is beoogd. Die onduidelijkheid bestaat te meer nu de stukken die ten aanzien van eiser sub 7 zijn ingebracht om zijn vaccinatie te onderbouwen, op naam staan van [REDACTED].

³⁵ Rechtbank Noord-Holland 30 juni 2025, ECLI:NL:RBNHO:2025:6994, rov. 8-9.

³⁶ Repliek, § 52.

³⁷ <https://www.lareb.nl/bijwerkingen-coronavaccins>; <https://www.rivm.nl/corona/coronaprik/bijwerkingen>.

³⁸ Zie bijvoorbeeld: Rechtbank Den Haag 1 mei 2024, ECLI:NL:RBDHA:2024:6182 (over het Coronatoegangsbewijs); Hof Den Haag 14 december 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:2452 en ECLI:NL:GHDHA:2021:2543 (over de mondkapjesplicht); Hof Den Haag 22 juni 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:1094 (over vaccinatiebeleid en -campagne); Hof Den Haag 18 mei 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:868 (over het tonen van een negatieve testuitslag bij inreizen Nederland); Hof Den Haag 26 februari 2021, ECLI:NL:GHDHA:2021:285 (over de avondklok); Rechtbank Den Haag (vzr.) 9 december 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:12449 (over het gebruik van PCR-tests); Rechtbank Den Haag (vzr.) 24 juli 2020, ECLI:NL:RBDHA:2020:6856.

³⁹ Repliek, § 99.

4 Conclusie

Als bij conclusie van antwoord.

[Redacted signature]

advocaat

[Redacted text]

3

Staat/ [REDACTED] c.s. C/17/190788 / HA ZA 2023-172

Inventaris producties conclusie van dupliek

14 Verweerschrift voorlopige bewijsverrichtingen zijdens de Staat 24 juni 2025

behandeld door	R.W. Veldhuis en M.E.A. Möhring
correspondentie	Postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	+31 70 515 3793
e-mail	reimer.veldhuis@pelsrijcken.nl
zaaknr	11020625

PRODUCTIE BOURLA-60

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85	
1999 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	32	248	938	1972	3154	4609	4810	7310	8098	5889	6500	6121	3063	4601
2000 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	36	247	956	2039	3331	4818	4825	7579	8661	6240	6429	7113	3033	4329
2001 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	37	225	923	2053	3440	4624	5807	6285	9026	6648	6530	6229	3827	4131
2002 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	42	232	903	2141	3633	5091	5912	6058	9106	7678	6493	6353	4462	59785
2003 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	39	234	858	2104	3730	4873	5925	6143	9261	8430	6255	6406	4828	62785
2004 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	38	230	779	2057	3816	5167	5593	5893	8340	8470	6358	5986	5370	63197
2005 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	40	239	778	2036	3939	5088	5728	5799	7989	8770	6661	6375	5407	62005
2006 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	42	260	723	2023	4047	5405	5764	6735	7482	9870	7364	5869	5523	63168
2007 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	43	266	765	1977	4280	6003	6342	7125	7633	10683	7722	6154	5687	70083
2008 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	5	46	286	799	1997	4450	6264	7512	8502	9205	13129	8477	6259	5580	77963
2009 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	42	292	796	1915	4371	6463	8110	8409	9149	12092	8803	6571	5531	78243
2010 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	5	46	277	765	1764	4200	6420	7875	7917	8393	10951	9003	6672	5346	74885
2011 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	53	286	807	1595	3896	6554	7956	7592	8757	9067	9098	7237	5339	73570
2012 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	50	299	834	1538	3836	6540	8426	7614	8851	8276	8687	7835	5284	74009
2013 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	51	292	806	1646	3555	6573	8704	7395	8625	8235	8591	8049	5101	73502
2014 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	44	271	854	1630	3296	6393	8845	7295	8451	7990	8028	8733	5222	72919
2015 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	5	44	298	862	1634	3210	6225	8816	7404	8343	8201	7254	8844	5460	72609
2016 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	7	348	879	1691	3124	5944	9135	7514	8145	8676	6612	9171	5922	72978
2017 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	6	44	300	911	1786	2977	5715	8758	7331	8348	8885	6441	9288	6483	73011
2018 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	40	309	892	1889	2962	5579	8949	7944	8320	9107	6057	8721	6982	73649
2019 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	5	41	328	989	1857	3087	5274	8760	8072	8871	9227	6259	8693	7467	74855
2020 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	43	286	1000	1836	3233	4986	8250	8035	8603	8757	6262	7900	7694	73004
2021 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	<5	41	284	1005	1936	3263	4875	8406	8414	9184	9329	6902	7206	7839	75579
2022 Breast (C50) female	<5	<5	<5	<5	5	36	299	948	1921	3295	4764	7855	8074	9225	9181	7185	6931	8106	74512

Latest Update: 05.09.2024

Incidence, Number of cases in Germany

Selected filters

Age groups: 0 - 85+

Diagnosis: Breast (C50)

Sex: female

Years: 1999 - 2022

Legend

* : No reasonable results due to a small number of cases

x : Combination does not make sense, for example sex-specific cancer sites.

<5 : Less than 5 cases are registered. For data protection the exact number is not published.

Citation: "German Centre for Cancer Registry Data, Robert Koch Institute: Database Query with estimates for cancer incidence, prevalence and survival in Germany, based on data of the population based cancer registries

Mortality data provided by the Federal Statistical Office. www.krebsdaten.de/database, Latest Update: 05.09.2024, Retrieved: (date of query)"

PRODUCTIE BOURLA-61

	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85	
1999 female	Breast (C50)	0	0	0	0	3	26	115	337	507	898	1089	1854	2003	1803	2160	2467	1514	2839
2000 female	Breast (C50)	0	0	0	0	3	9	123	299	510	854	1113	1707	2151	1846	2099	2461	1641	2998
2001 female	Breast (C50)	0	0	0	0	2	12	80	292	532	792	1170	1469	2162	1868	2036	2495	1841	2753
2002 female	Breast (C50)	0	0	0	0	0	0	98	278	492	846	1186	1385	2125	2010	2014	2498	2129	2701
2003 female	Breast (C50)	0	0	0	1	2	13	89	259	489	782	1133	1487	2107	2141	2193	2233	2514	17780
2004 female	Breast (C50)	0	1	0	1	3	15	78	240	531	765	1102	1302	2057	2384	1996	2358	2402	2357
2005 female	Breast (C50)	0	0	1	1	2	12	62	232	505	778	1079	1340	1934	2318	2045	2228	2353	2565
2006 female	Breast (C50)	0	0	0	0	0	13	62	232	459	717	1144	1636	2399	2111	1728	2625	17286	17455
2007 female	Breast (C50)	0	1	0	1	1	14	54	198	446	735	994	1353	1517	2237	2183	2106	2235	16780
2008 female	Breast (C50)	0	0	0	0	1	14	54	206	412	748	993	1351	1520	2352	2355	2046	2254	17209
2009 female	Breast (C50)	0	0	0	0	4	16	63	167	377	774	954	1342	1737	2172	2440	2342	2281	17056
2010 female	Breast (C50)	0	0	0	0	3	15	69	187	388	755	965	1263	1465	1997	2599	2178	2383	3199
2011 female	Breast (C50)	0	0	0	0	1	12	77	145	406	738	1053	1293	1655	1816	2624	2346	2247	17815
2012 female	Breast (C50)	1	0	0	0	0	15	59	154	388	670	1061	1256	1548	1694	2604	2545	2288	3455
2013 female	Breast (C50)	1	0	0	0	1	18	70	163	348	671	1079	1247	1532	1628	2340	2649	1532	3673
2014 female	Breast (C50)	0	0	0	0	2	21	67	151	293	724	1034	1179	1484	1604	2329	2782	2274	3726
2015 female	Breast (C50)	0	0	0	0	5	12	64	133	313	646	1042	1243	1420	1627	2243	2988	2567	3833
2016 female	Breast (C50)	0	0	0	0	0	26	70	164	303	644	1063	1347	1464	1744	2095	2995	2652	4014
2017 female	Breast (C50)	1	0	0	0	1	17	83	172	275	647	1063	1263	1415	1796	1863	2920	2788	18396
2018 female	Breast (C50)	0	0	0	0	3	25	76	194	297	596	1023	1309	1416	1750	1847	2841	3092	4122
2019 female	Breast (C50)	0	0	0	0	1	22	85	200	292	485	1036	1411	1324	1692	1775	2802	3271	4132
2020 female	Breast (C50)	0	0	0	0	1	22	86	156	299	502	940	1335	1387	1658	1782	2595	3311	18519
2021 female	Breast (C50)	0	0	0	0	1	19	79	169	301	404	877	1389	1442	1605	1913	2259	3420	18479
2022 female	Breast (C50)	0	0	0	0	3	13	69	187	318	440	878	1389	1448	1605	1913	2259	3420	4601
2023 female	Breast (C50)	1	0	1	1	0	14	75	182	301	479	761	1173	1487	1663	1976	2239	3478	18537

Latest Update: 05.09.2024

Mortality, Number of cases in Germany

Selected filters

Age groups: 0 - 85+

Diagnosis: Breast (C50)

Sex: female

Years: 1999 - 2023

Legend

* : No reasonable results due to a small number of cases

x : Combination does not make sense, for example sex-specific cancer sites.

<5 : Less than 5 cases are registered. For data protection the exact number is not published.

Citation: "German Centre for Cancer Registry Data, Robert Koch Institute: Database Query with estimates for cancer incidence, prevalence and survival in Germany, based on data of the population based cancer registries

Mortality data provided by the Federal Statistical Office. www.krebsdaten.de/database, Latest Update: 05.09.2024, Retrieved: (date of query)"

PRODUCTIE BOURLA-62

Element:	Hoogst gemeten waarde beweerdelijk in Comirnaty-vaccin (in µg/0,3ml):	Limiet van veilige dagelijkse inname (in µg/per dag):
Lithium	0,0186	73890 ¹
Boron	0,66	13000 ²
Sodium	17400	2000000 ³
Magnesium	16,2	400000 ⁴
Aluminium	69	10000 (bij een gewicht van 70 kg) ⁵
Fosfor	2010	3000000 ⁶
Potassium	19200	Geen limiet ⁷
Titanium	1,86	Geen veilige limiet gesteld, wel een gemiddelde intake van 1710 µg/per dag vastgesteld ⁸
Vanadium	0,0063	1800 ⁹
Chromium	0,0216	1000000 ¹⁰
Mangaan	0,0057	11000 ¹¹
Nickel	0,0081	1000 ¹²
Kobalt	0,000261	30 ¹³
Koper	0,027	10000 ¹⁴
Zinc	0,81	25000 ¹⁵
Gallium	0,00066	geen veilige limiet, gallium is echter aanwezig in bijvoorbeeld komkommer (0,0016 µg/g en wortel (13,34 µg/g) ¹⁶
Arsenicum	0,0081	50 ¹⁷
Selenium	0,00225	4000000 ¹⁸
Rubidium	0,00057	geen veilige limiet, gemiddeld mens krijg 6.000 µg/per dag binnen ¹⁹
Strontium	0,00069	1000000 ²⁰
Niobium	0,00024	Geen veilige limiet vastgesteld, maar nooit een vergiftiging waargenomen en een daily intake van 20-60 µg ²¹
Molybdenum	0,0036	600000 ²²
Ruthenium	0,0000003	Geen limiet, maar is aangetroffen in diverse soorten groenten in een gemiddelde hoeveelheid van 0.0002 (wortel en tomaat) µg/g tot 0,0013 (dille) µg/g ²³
Rhodium	0,000012	Geen limiet, in het slechtste geval (op basis van verouderde gegevens uit Engeland) 0,3 µg/per dag ²⁴
Palladium	0,00024	geen veilige limiet, 1,5-15 µg intake per dag ²⁵
Barium	0,0207	20 ²⁶
Lanthanum	0,000168	4500000 (voor lanthanum karbonaat, het element als medicijn in zoutvorm) ²⁷
Cerium	0,00153	Geen limiet, te vinden in bepaalde voedsels met een hoeveelheid tussen 0,0002 (komkommer) en 1,2 (braziliaanse noot) µg/g ²⁸
Praseodymium	0,000042	350 ²⁹
Samarium	0,0000075	Geen veilige limiet, 0,72-1,98 µg/kg droog gewicht is aanwezig in het menselijk lichaam ³⁰
Europium	0,0000075	Geen limiet, te vinden in bepaalde voedsels met een hoeveelheid tussen 0,0005 (broccoli) en 0,1 (braziliaanse noot) µg/g ³¹
Terbium	0,0000006	In diervoeding is de maximumhoeveelheid 200 ³²
Gadolinium	0,000006	Geen limiet, te vinden in bepaalde voedsels met een hoeveelheid tussen 0,0004 (dille) en 0,00125 (spinazie) µg/g ³³
Dysprosium	0,0000042	Geen limiet, tussen de 0,0006 µg/g (rode biet) en 0,0019 µg/g (spinazie) in groenten ³⁴
Erbium	0,000018	Geen limiet, maar is aangetroffen in diverse groenten met een gemiddelde hoeveelheid van tussen de 0,0003 µg/g (rode biet) en 0,0010 µg/g (spinazie) ³⁵
Hafnium	0,00093	500 µg/m ³ ³⁶
Wolfram	0,00144	500 µg/m ³ ³⁷
Platinum	0,000126	1,6 µg/0,3ml ³⁸
Lood	0,0126	geen veilige limiet, gemiddelde dagelijkse intake van 0,36µg-2,43µg/kg lichaamsgewicht ³⁹
Uranium	0,000075	0,6 µg/kg lichaamsgewicht ⁴⁰

- ¹ J. Cafasso, 'The Facts about Lithium Toxicity', [healthline.com](https://www.healthline.com), 29 juni 2023.
- ² World Health Organization, International Atomic Energy Agency & Food and Agriculture Organization of the United Nations, *Trace elements in human nutrition and health*, World Health Organization 1996.
- ³ 'Sodium reduction', [who.int](https://www.who.int), 7 februari 2025.
- ⁴ 'Magnesium: Fact Sheet for Health Professionals', ods.od.nih.gov.
- ⁵ 'EFSA Advises on the Safety of Aluminium in Food', efsa.europa.eu, 15 juli 2008.
- ⁶ 'Hoeveel vitamines en mineralen heb je nodig?', vitamine-info.nl.
- ⁷ R. Morgan Griffin, A. Powell Key, 'How Potassium Helps the Body', [webmd.com](https://www.webmd.com), 8 mei 2024.
- ⁸ 'Estimated intake of titanium dioxide via medicines', rivm.nl, 19 december 2024.
- ⁹ 'VANADIUM – Uses, Side Effects, and More', [webmd.com](https://www.webmd.com).
- ¹⁰ 'Hoeveel vitamines en mineralen heb je nodig?', vitamine-info.nl.
- ¹¹ 'Hoeveel vitamines en mineralen heb je nodig?', vitamine-info.nl.
- ¹² F. Nielsen, 'Nickel', *Advances in Nutrition* 2020 12/1, p. 281-282.
- ¹³ B.L. Finley, A.D. Monnot, D.J. Paustenbach, S.H. Gaffney, 'Derivation of a chronic oral reference dose for cobalt', *Regulatory Toxicology and Pharmacology* 2012 64/3, p. 491-503.
- ¹⁴ 'Copper: Fact Sheet for Consumers', ods.od.nih.gov.
- ¹⁵ 'Hoeveel vitamines en mineralen heb je nodig?', vitamine-info.nl.
- ¹⁶ 'Showing Compound Gallium (FDB030029)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ¹⁷ 'ARSENIC – Uses, Side Effects, and More', [webmd.com](https://www.webmd.com).
- ¹⁸ 'Selenium: Fact Sheet for Consumers', ods.od.nih.gov.
- ¹⁹ 'Rubidium ⁸⁵Rb^{85 4678}', [mateck.com](https://www.mateck.com).
- ²⁰ 'Toxicological Profile for Strontium.', ncbi.nlm.nih.gov, 3 april 2004.
- ²¹ 'Niobium ⁹³Nb^{92 9061}', [mateck.com](https://www.mateck.com).
- ²² 'Hoeveel vitamines en mineralen heb je nodig?', vitamine-info.nl.
- ²³ 'Showing Compound Ruthenium (FDB030039)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ²⁴ A.C. Beynen, 'Rhodium in petfood', *Bonny Canteen* 2021/2, p. 287-295.
- ²⁵ C. Melber, D. Keller, I. Mangelsdorf, *Environmental Health Criteria* 226. Geneva: United Nations Environment Programme, de International Labour Organization en de World Health Organization.
- ²⁶ 'Assessment of the Tolerable Daily Intake of Barium', opgesteld door het *Scientific Committee on Health and Environmental Risks* op last van de Europese Commissie.
- ²⁷ 'Lanthanum Carbonate Dosage', [drugs.com](https://www.drugs.com), 2 oktober 2024.
- ²⁸ 'Showing Compound Cerium (FDB004261)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ²⁹ A.C. Beynen, 'Praseodymium in petfood', *Bonny Canteen* 2024/5, p. 21-28.
- ³⁰ A.C. Beynen, 'Samarium in petfood', *Bonny Canteen* 2024/5, p. 1-9.
- ³¹ 'Showing Compound Europium (FDB003769)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ³² A.C. Beynen, 'Terbium in petfood', *Bonny Canteen* 2024/5, p. 121-126.
- ³³ 'Showing Compound Gadolinium (FDB030054)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ³⁴ 'Showing Compound Dysprosium (FDB030056)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ³⁵ 'Showing Compound Erbium (FDB030058)', foodb.ca, 26 november 2019.
- ³⁶ 'Hafnium', [cdc.gov](https://www.cdc.gov).
- ³⁷ A.M. Bolt, 'Tungsten Toxicity and Carcinogenesis', *Adv. Pharmacol.* 2023/96, p. 119-150.
- ³⁸ 'Platinum and platinum compounds: Health-based recommended occupational exposure limit', advies van de Gezondheidsraad aan de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 12 juni 2008.
- ³⁹ 'Scientific Opinion on Lead in Food', *Efsa Journal* 2010 8/4, p. 1570.
- ⁴⁰ 'Uranium and Depleted Uranium', [world-nuclear.org](https://www.world-nuclear.org), 16 mei 2025.

PRODUCTIE BOURLA-63

Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden

Zaaknummer: C/17/199273 / HA RK 25/17

Mondelinge behandeling: 9 juli 2025

**VERWEERSCHRIFT VOORLOPIGE BEWIJSVERRICHTINGEN EX ART.
196 E.V. RV**

inzake:

ALBERT BOURLA

wonende te [REDACTED], Verenigde Staten van Amerika

Verweerder sub 11,

advocaten: mr. D.C. Roessingh en mr. M. Bredenoord-Spoek,
beiden kantoor houdende aan het Burgerweeshuispad 201,
1076 GR Amsterdam, die dit verweerschrift indienen.

tegen:

1. [REDACTED]
wonende te Leeuwarden,
2. [REDACTED]
wonende te Brunssum,
3. [REDACTED]
wonende te Leeuwarden,

(tezamen "[REDACTED] c.s.")

verzoekers,

advocaten: mr. A.G.W. van Kessel en mr. P.W.H. Stassen

1 INLEIDING

1. ■■■ c.s. heeft een verzoekschrift voorlopige bewijsverrichtingen ex art. 196 e.v. Rv ingediend. In dit verweerschrift licht Bourla toe dat ■■■ c.s. niet-ontvankelijk moet worden verklaard, althans dat het verzoek van ■■■ c.s. moet worden afgewezen.

2 BOURLA SLUIT ZICH AAN BIJ HET VERWEERSCHRIFT VAN DE STAAT

2. Bourla heeft kennisgenomen van het verweerschrift voorlopig deskundigenverhoor namens de Staat der Nederlanden en verschillende natuurlijke personen (tezamen de "Staat") van 24 juni 2025 (**Bijlage 1**). Bourla sluit zich aan bij het verweer van de Staat en maakt alle stellingen van de Staat tot de zijne en in het bijzonder de volgende (samengevat weergegeven) stellingen:

- (i) ■■■ c.s. dient niet-ontvankelijk te worden verklaard in zijn verzoek (art. 196 lid 1 Rv), althans het verzoek van ■■■ c.s. dient te worden afgewezen wegens strijd met de goede procesorde en/of misbruik van bevoegdheid (art. 196 lid 2 Rv) (paragraaf 3 verweerschrift Staat).
- (ii) Het verzoek van ■■■ c.s. dient te worden afgewezen, omdat ■■■ c.s. onvoldoende belang heeft bij het horen van de voorgestelde 'deskundigen', omdat (i) de voorgestelde personen niet zijn aan te merken als (objectieve en onpartijdige) deskundigen, (ii) zij niet beschikken over de juiste kwalificaties en (iii) het op grond van eerdere uitlatingen al duidelijk is op welke wijze zij zullen verklaren en dat zij geen onomstotelijk bewijs zullen opleveren van de stellingen van ■■■ c.s. (en/of ■■■ c.s.) (nrs. 1.5-1.8 en paragraaf 4 verweerschrift Staat).
- (iii) Het verzoek van ■■■ c.s. dient te worden afgewezen omdat ■■■ c.s. onvoldoende belang heeft bij het verzoek en/of sprake is van misbruik van bevoegdheid en/of strijd met de goede procesorde, want (i) het bewijs kan ook schriftelijk worden verkregen, (ii) er is geen noodzaak om het bewijs veilig te

stellen, (iii) het gaat om een juridisch geschilpunt en (iv) er is een reële kans op afwijzing van een eventuele incidentele vordering tot voeging of tussenkomst van [REDACTED] c.s. (paragraaf 5 verweerschrift Staat).

- (iv) Het verzoek van [REDACTED] c.s. dient te worden afgewezen, omdat de door [REDACTED] c.s. voorgestelde vragen irrelevant en/of ongeschikt zijn voor beantwoording door een deskundige, en/of niet behoren tot het expertisegebied van de voorgedragen personen (paragraaf 6 verweerschrift Staat).
- (v) Voor zover het verzoek van [REDACTED] c.s. (mede) moet worden begrepen als een verzoek tot het horen van getuigen, geldt om de hiervoor genoemde redenen (i) tot en met (iv) dat [REDACTED] c.s. niet-ontvankelijk moet worden verklaard in zijn verzoek althans dat zijn verzoek moet worden afgewezen. Daarbij komt dat het verzoek ook moet worden afgewezen omdat [REDACTED] c.s. niet heeft toegelicht van welke relevante gebeurtenissen de door [REDACTED] c.s. genoemde personen getuige zouden zijn geweest; geen van de vragen heeft betrekking op hun eigen waarnemingen (voetnoot 1 verweerschrift Staat).

3 AANVULLENDE OPMERKINGEN MET BETREKKING TOT MICHAEL YEADON

- 3. In aanvulling op het verweer van de Staat dat de heer Mike Yeadon ("Yeadon"), een voormalig werknemer van Pfizer, Inc. ("Pfizer"), niet aan te merken is als (objectieve en onpartijdige) deskundige, maakt Bourla nog enkele opmerkingen.
- 4. [REDACTED] c.s. beweert dat Yeadon zou beschikken over de noodzakelijke kwaliteiten om te worden gehoord en/of verslag uit te brengen als deskundige, onder meer omdat hij voormalig vicepresident van Pfizer zou zijn en gespecialiseerd zou zijn in de ontwikkeling van vaccins.¹ [REDACTED] c.s. zou aan Yeadon onder andere vragen willen stellen over (i) het bestaan van de ziekte Covid-19 en de Covid-19 pandemie, (ii) over wie de Covid-19 vaccins heeft ontwikkeld en met welk doel en (iii) over

¹ Verzoekschrift [REDACTED] c.s. randnr. 17 sub 2.

de veiligheid en effectiviteit van Covid-19 vaccins en de kwalificatie van Covid-19 vaccins als 'biowapens' en een middel voor het plegen van genocide.

3.1 Geen relevante expertise kenbaar uit zijn cv

5. Voor zover ■■■ c.s. meent dat Yeadon vanwege zijn dienstbetrekking bij Pfizer als deskundige kan gelden met betrekking tot deze onderwerpen, valt dat niet in te zien.
6. Yeadon was van 1995-2011 werkzaam bij Pfizer. Hij is dus al ruim 13 jaar niet meer in dienst bij Pfizer. Alleen al om die reden kan het niet zo zijn dat Yeadon betrokken was bij de ontwikkeling van Comirnaty, die immers begon in 2020.
7. Daarbij komt dat Yeadon ook niet werkte op een afdeling binnen Pfizer die verantwoordelijk was voor de ontwikkeling van vaccins. Yeadon was werkzaam binnen Pfizer's *Worldwide Research, Development and Medical* organisatie ("WRDM"). Pfizer's WRDM organisatie is onderverdeeld in verschillende therapeutische gebieden, waaronder bijvoorbeeld 'Inflammation & Immunology' en 'Vaccines'.² Tot 2011 was 'Allergy & Respiratory Biology' ("A&R") ook een van de therapeutische gebieden. Daar werkte Yeadon. De afdeling A&R hield zich bezig met onderzoek naar astma en longziekten zoals COPD. Yeadon heeft niet op de afdelingen 'Inflammation & Immunology' of 'Vaccines' gewerkt. Die laatste afdeling heeft in 2020 uiteindelijk Comirnaty ontwikkeld.
8. Het valt dus niet in te zien dat Yeadon vanwege zijn dienstbetrekking bij Pfizer over de benodigde kennis en/of ervaring zou beschikken om te verklaren over de veiligheid en effectiviteit van Comirnaty of andere Covid-19 vaccins. Ook overigens blijkt uit zijn cv niet dat hij uit anderen hoofde relevante ervaring of kennis heeft opgedaan over (Covid-19 of mRNA-)vaccins dan wel biowapens of pandemieën. Wat dat laatste

² Zie: 'About', Pfizer, <https://www.pfizer.com/about/partners/research-and-business-development-partnerships>.

betreft: hij heeft in een online blogpost juist expliciet bevestigd dat hij relevante expertise op dat vlak ontbeert: "*I am not an epidemiologist.*"³

9. Overigens vermeldt Yeadons cv dat hij de *Chief Scientific Officer* zou zijn geweest van Pfizer. Dat is onjuist. In de periode dat Yeadon bij Pfizer werkte waren Martin Mackay (1995-2010) en Mikael Dolsten (2010-2025) de *Chief Scientific Officer* van Pfizer.

3.2 Yeadons aantoonbaar onjuiste en ongefundeerde publieke stellingen diskwalificeren hem als deskundige

10. Ook het gegeven dat Yeadon publiekelijk aantoonbaar onjuiste en ongefundeerde stellingen heeft verspreid over de Covid-19 pandemie en vaccinaties, diskwalificeert Yeadon als mogelijke (betrouwbare, objectieve en onpartijdige) deskundige.
11. In een blogpost van 16 oktober 2020 stelde Yeadon bijvoorbeeld ten onrechte dat de Covid-19 pandemie effectief voorbij zou zijn: "*The pandemic is effectively over, with small, self-limiting outbreaks which will soon subside.*" Ook stelde Yeadon dat er geen vaccins nodig waren om de pandemie te beëindigen: "*There is absolutely no need for vaccines to extinguish the pandemic. I've never heard such nonsense talked about vaccines.*" In dezelfde blog post bevestigde Yeadon overigens dat hij relevante expertise op dit vlak ontbeert: "*I am not an epidemiologist. I'm not a mathematician, either.*"⁴
12. Bovengenoemde beweringen van Yeadon met betrekking tot de Covid-19 pandemie en vaccins bleken onjuist. De pandemie was niet voorbij in oktober 2020, maar heeft nog ruim tweeëneenhalf jaar geduurd.⁵ Vaccinatie heeft bovendien in grote mate bijgedragen aan het afremmen van de pandemie. Wetenschappelijke analyses laten

³ Blog: M. Yeadon, 'What SAGE Has Got Wrong', 16 oktober 2020, <https://web.archive.org/web/20201129113931/https://lockdownsceptics.org/what-sage-got-wrong/>. Commentaar: A. Swenson, 'Coronavirus pandemic is not 'effectively over' as op-ed claims', 30 november 2020, <https://apnews.com/article/fact-checking-9788407587>.

⁴ Blog: M. Yeadon, 'What SAGE Has Got Wrong', 16 oktober 2020, <https://web.archive.org/web/20201129113931/https://lockdownsceptics.org/what-sage-got-wrong/>. Commentaar: A. Swenson, 'Coronavirus pandemic is not 'effectively over' as op-ed claims', 30 november 2020, <https://apnews.com/article/fact-checking-9788407587>.

⁵ 'Coronavirus disease (COVID-19) pandemic', WHO, <https://www.who.int/europe/emergencies/situations/covid-19>.

zien dat de Covid-19-vaccins alleen al tijdens de eerste twee jaren van de pandemie wereldwijd ongeveer 14 tot 19 miljoen sterfgevallen hebben voorkomen.⁶

13. Daarnaast heeft Yeadon bijvoorbeeld op 1 december 2020 tevergeefs een verzoek ingediend bij het Europees Geneesmiddelenbureau (het "EMA") om de noodtoestemming voor een Covid-19 vaccin van BioNTech en Pfizer in te trekken.⁷ De reden voor dit verzoek was dat de vaccins onvruchtbaarheid bij vrouwen zouden kunnen veroorzaken, aldus Yeadon. In het verzoek zelf erkent Yeadon echter dat die bewering ongefundeerd is, aangezien er geen bewijs was voor het gestelde vruchtbaarheidsrisico.⁸ Het verzoek is dan ook niet toegewezen.⁹ Bovendien is de stelling dat Comirnaty tot onvruchtbaarheid zou leiden, ongefundeerd gebleven.¹⁰
14. Een volgend voorbeeld van Yeadons ongefundeerde overtuigingen betreft zijn speech van 16 mei 2021. Yeadon stelde daarin onder meer dat mensen zonder symptomen geen Covid-19 zouden kunnen overdragen.¹¹ Dit is onjuist, zo blijkt uit verschillende medische onderzoeken.¹² Yeadon verspreidde in zijn speech nog meer desinformatie, onder meer over de veiligheid en effectiviteit van Covid-19 vaccins.¹³

⁶ The Lancet, Global impact of the first year of COVID-19, 23 juni 2022, toegankelijk via www.thelancet.com/action/showPdf?pii=S1473-3099%2822%2900320-6.

⁷ W. Wodarg en M. Yeadon, 'Petition/motion for administrative/regulatory action', <https://www.scribd.com/document/487135032/Wodarg-Yeadon-EMA-Petition-Pfizer-Trial-FINAL-01DEC2020-en-Unsigned-With-Exhibits>.

⁸ N. Sajjadi c.s., 'United States internet searches for "infertility" following COVID-19 vaccine misinformation', *J Osteopath Med* 121(6), p. 583-587, <https://jom.osteopathic.org/abstract/united-states-internet-searches-for-infertility-following-covid-19-vaccine-misinformation/>.

⁹ 'Comirnaty', EMA, <https://www.ema.europa.eu/en/medicines/human/EPAR/comirnaty>.

¹⁰ Zie bv. <https://www.lareb.nl/mvm-kennis-pagina/Coronavaccin-tijdens-de-zwangerschap> en <https://www.cdc.gov/covid/vaccines/pregnant-or-breastfeeding.html>.

¹¹ 'Fact Check: Ex-Pfizer scientist repeats COVID-19 vaccine misinformation in recorded speech', *Reuters* 20 May 2021, <https://www.reuters.com/article/fact-check/fact-check-ex-pfizer-scientist-repeats-covid-19-vaccine-misinformation-in-recor-idUSL2N2N72CS/>.

¹² Zie bv. M. Johansson c.s., 'SARS-CoV-2 Transmission From People Without COVID-19 Symptoms', *JAMA Netw Open* 2021;4;(1):e2035057, <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/33410879/>.

¹³ 'Fact Check: Ex-Pfizer scientist repeats COVID-19 vaccine misinformation in recorded speech', *Reuters* 20 mei 2021, <https://www.reuters.com/article/fact-check/fact-check-ex-pfizer-scientist-repeats-covid-19-vaccine-misinformation-in-recor-idUSL2N2N72CS/>.

15. Naar aanleiding van de desinformatie die Yeadon verspreidde op sociale media hebben verschillende oud-collega's van Yeadon publiekelijk verklaard dat zij Yeadon niet meer herkennen als de goed geïnformeerde en op bewijs gerichte collega die zij voorheen kenden.¹⁴ Het is duidelijk dat Yeadon niet geschikt is om als onafhankelijk en onpartijdig deskundige te verklaren in deze procedure. Yeadon beschikt niet over de nodige ervaring en kennis om over Covid-19 (vaccins) te verklaren en neemt stellingen in die indruisen tegen brede wetenschappelijke consensus.
16. Ten overvloede: het feit dat [REDACTED] c.s., gezien het bovenstaande, geen belang hebben bij een voorlopig getuigen- en/of deskundigenverhoor, neemt niet weg dat het hen (en [REDACTED] c.s.) vrijstaat om een schriftelijke verklaring van Yeadon op te (laten) stellen en in te brengen (art. 152 lid 1 Rv), waartoe hij kennelijk bereid is.¹⁵ De rechtbank kan een dergelijke verklaring vervolgens naar eigen inzicht waarderen (art. 152 lid 2 Rv). Bourla is er niet op uit om Yeadon de mond te snoeren, of om te voorkomen dat zijn mening naar buiten komt. Bourla ziet simpelweg geen toegevoegde waarde in het horen van Yeadon, aangezien zijn standpunten over de Covid-19 pandemie en vaccinatie al bekend zijn via openbare bronnen en Bourla geen vragen heeft voor Yeadon.

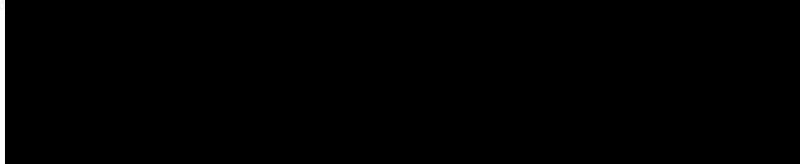
4 CONCLUSIE

17. Op grond van het voorgaande concludeert Bourla dat de rechtbank bij beschikking, voor zover rechtens mogelijk uitvoerbaar bij voorraad:
- (a) [REDACTED] c.s. niet-ontvankelijk zal verklaren in zijn verzoek, althans het verzoek van [REDACTED] c.s. af zal wijzen;
 - (b) [REDACTED] c.s. zal veroordelen in de proceskosten, te vermeerderen met de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW vanaf veertien dagen na de datum van de uitspraak.

¹⁴ 'The ex-Pfizer scientist who became an anti-vax hero', *Reuters* 18 maart 2021, <https://www.reuters.com/investigates/special-report/health-coronavirus-vaccines-skeptic/>.

¹⁵ Verzoekschrift [REDACTED] c.s., randnr. 16.

Amsterdam, 25 juni 2025

Advocaat

Deze zaak wordt behandeld door mr. D.C. Roessingh, T +31 20 577 1892, M +3165162 1874, E Davine.Roessingh@debrauw.com, en mr. M. Bredenoord-Spoek, T +31 20 577 1066, M +316 5043 1078, E Marieke.Bredenoord@debrauw.com. De Brauw Blackstone Westbroek N.V., Postbus 75084, 1070 AB Amsterdam

PRODUCTIE BOURLA-64

PELS RIJCKEN

Rechtbank Noord-Nederland, locatie Leeuwarden

Zaak-/rolnummer C/17/199273 / HA RK 25/17

Datum indiening verweerschrift: 24 juni 2025

**Verweerschrift voorlopig
deskundigenverhoor**

inzake

1. de Staat der Nederlanden

waarvan de zetel is gevestigd te Den Haag

2. Everhardus Ite Hofstra

3. Jaap Tamino van Dissel

4. Maria Petronella Gerarda Koopmans

5. Mark Rutte

6. Sigrid Agnes Maria Kaag

7. Hugo Mattheüs de Jonge

8. Ernst Johan Kuipers

9. Diederik Antonius Maria Paulus

Johannes Gommers

10. Wopke Bastiaan Hoekstra

11. Cornelia van Nieuwenhuizen

12. Feike Sijbesma

allen woonplaats kiezende te Den Haag

verweerders

advocaten:

mr. R.W. Veldhuis en mr. M.E.A. Möhring

tegen

1. [REDACTED]

wonende te Leeuwarden

2. [REDACTED]

wonende te Brunssum

3. [REDACTED]

wonende te Leeuwarden

verzoekers

advocaten:

mr. A.G.W. van Kessel en mr. P.W.H. Stassen

1 Inleiding

- 1.1 Verzoekers vragen uw rechtbank om een voorlopige bewijsverrichting te bevelen. Om welke voorlopige bewijsverrichting verzoekers precies vragen, is daarbij wat diffuus: in het verzoekschrift wordt door verzoekers afwisselend gesproken van een voorlopig deskundigenverhoor, van een voorlopig deskundigenbericht, van een combinatie hiervan, of van een getuigenverhoor. Nu in het petitum alleen wordt gevraagd om een verhoor van deskundigen, gaat de Staat ervan uit dat dat het verzoek is dat hier voorligt.¹

Verzoekers hebben verschillende natuurlijke personen in deze procedure betrokken die zich als bewindspersoon, OMT-lid of anderszins hebben ingezet om de coronapandemie te bestrijden. Er bestaat echter geen enkel rechtens te respecteren belang om deze personen in privé in deze procedure te betrekken. Het is vaste rechtspraak dat gedragingen van personen die zien op hun werkzaamheden voor de Staat, moeten worden toegerekend aan de Staat.² Het verweer in dit verweerschrift wordt door de Staat ook steeds gevoerd namens de andere verweerders namens wie dit verweerschrift wordt genomen.

- 1.2 Het verzoek om deze voorlopige bewijsverrichting houdt verband met de op dit moment bij uw rechtbank lopende dagvaardingsprocedure, die [REDACTED] c.s. aanhangig hebben gemaakt tegen verschillende gedaagden, waaronder de Staat (hierna: de hoofdprocedure).³

In die procedure hebben [REDACTED] c.s. op 11 juni 2025 hun conclusie van repliek genomen. De zaak staat nu op de rol van 23 juli 2025 voor het nemen van een conclusie van dupliek door de gedaagden. Vervolgens zal een mondelinge behandeling worden bepaald.

- 1.3 In de hoofdprocedure is de kernstelling van [REDACTED] c.s. dat er sprake zou zijn van opzettelijke en onrechtmatige misleiding, doordat de Nederlandse bevolking door de gedaagden zou zijn opgeroepen om zich te laten vaccineren tegen Covid-19, terwijl gedaagden zouden hebben geweten dat het vaccin niet veilig en effectief was. [REDACTED] c.s. vorderen in die procedure ook een verklaring voor recht met die inhoud. Die kernstelling en vordering worden door [REDACTED] c.s. gebaseerd op de theorie dat er sprake zou zijn van een wereldwijd complot, waarvan gedaagden deel zouden uitmaken. Dat complot zou gericht zijn op het uitvoeren van de 'Great Reset', waarvan

¹ Dat is ook de bewijsverrichting die uit in het lichaam van het verzoekschrift het meest prominent naar voren komt. Mocht uw rechtbank het petitum anders zien, dan geldt het navolgende overeenkomstig ten aanzien van de volgens uw rechtbank voorliggende verzoeken. Specifiek met betrekking tot het horen van personen als getuigen, merkt de Staat op verzoekers in het geheel niet hebben toegelicht van welke relevante gebeurtenissen de door verzoekers genoemde personen getuige zouden zijn geweest, en dat geen van de vragen betrekking heeft op eigen waarnemingen van deze personen, zodat het verzoek (ook) op die grond moet worden afgewezen. Zie Hoge Raad 7 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1433, rov. 3.5.3.

² HR 11 oktober 1991, ECLI:NL:HR:1991:ZC0360, NJ 1993/165, rov. 3.3. Zie ook hof Den Haag 18 juli 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:2033, rov. 10.

³ De zaak wordt behandeld onder zaak/rolnummer: C/17/190788 / HA ZA 23-172.

ook het 'project Covid-19' onderdeel zou zijn. Covid-19 zou niet werkelijk bestaan, en de "Covid-19 injecties" zouden tot (ernstig) letsel en overlijden leiden, en zelfs tot genocide – aldus [REDACTED] c.s.

- 1.4 Verzoekers scharen zich blijkens het verzoekschrift achter de stellingen van [REDACTED] c.s. in de hoofdprocedure. Volgens verzoekers zou de hoofdprocedure van [REDACTED] c.s. zich steeds meer toespitsen op de vraag of de vaccins tegen Covid-19 "een biowapen [zijn] waarmee genocide wordt gepleegd". Verzoekers menen dat een bewijsrechtelijke vaststelling op dit punt "cruciaal" is om te bepalen of zij zich in de hoofdprocedure willen voegen of tussen willen komen.⁴ Om die reden willen verzoekers aan de in het verzoekschrift genoemde personen als deskundigen verschillende vragen voorleggen – waaronder of er sprake is van een 'Great Reset', of de ziekte Covid-19 bestaat, of er een pandemie is geweest, en of de vaccins tegen Covid-19 een biowapen zijn waarmee genocide wordt gepleegd.
- 1.5 De door verzoekers genoemde personen kunnen niet als deskundigen worden aangemerkt, en al helemaal niet als *onafhankelijke* en *onpartijdige* deskundigen. De Staat gelooft ook zonder meer dat de door verzoekers genoemde personen, als zij zullen worden verhoord, de door verzoekers voorgestelde vragen zullen beantwoorden op de door verzoekers voorgestane wijze – te weten dat sprake is van een 'Great Reset', dat de ziekte Covid-19 niet bestaat, dat er geen pandemie is geweest en dat de vaccins tegen Covid-19 een biowapen zijn waarmee genocide wordt gepleegd. De door verzoekers voorgedragen personen hebben dergelijke standpunten immers al eerder publiekelijk uitgedragen.⁵ Verzoekers hebben het dus ook niet werkelijk nodig dat deze personen bij wijze van voorlopige bewijsverrichting als deskundigen worden gehoord om hun rechtspositie te kunnen bepalen. Alleen al om deze reden moet het verzoek worden afgewezen bij gebrek aan belang.
- 1.6 Dat deze personen, als zij worden gehoord, aldus zouden verklaren, betekent ook niet dat daarmee wordt vastgesteld dat het standpunt van verzoekers en deze personen over, kort gezegd, Covid-19 juist is – zoals verzoekers lijken te menen. Er zijn vele (werkelijk) onafhankelijke en onpartijdige deskundigen die het tegendeel zouden verklaren. Het standpunt van verzoekers, en van de door verzoekers genoemde personen, druist immers in tegen de breed bestaande wetenschappelijke consensus: dat de ziekte Covid-19 bestaat, er een pandemie is geweest en de vaccins tegen Covid-19 veilig en effectief zijn. De Staat zou dus ook vele deskundigen bereid kunnen vinden om dat te verklaren, maar het tegenover elkaar zetten van verschillende (partij)deskundigen is niet een behulpzame manier om een geschil te beslechten.
- 1.7 Het horen van de door verzoekers genoemde personen als deskundigen zou het geschil tussen partijen dan ook niet verder brengen. De vraag is ook of dat is wat verzoekers

⁴ Verzoekschrift, onder 1 en 19. Verzoekers spreken overigens afwisselend van tussenkomst en van voeging. Het is dan ook niet duidelijk op welke wijze zij willen interveniëren.

⁵ Zie hierna onder 4.

met het verzoek beogen. Het doel van verzoekers met dit verzoek lijkt vooral te zijn om, met het door een rechter horen van deze personen als deskundige, aan de (inhoud van de) verklaringen van deze personen – ook buiten de procedure om – een zekere legitimiteit toegekend te krijgen. Dat is geen rechtens te respecteren belang, dat het horen van deze personen in rechte zou rechtvaardigen.

- 1.8 De Staat meent dat verzoekers niet-ontvankelijk moeten worden verklaard, althans dat het verzoek moet worden afgewezen. Hierna licht de Staat dit nader toe.

2 Juridisch kader

- 2.1 Op deze procedure – die aanhangig is gemaakt met het verzoekschrift dat op 7 maart 2025 is ingediend – is het nieuwe bewijsrecht van toepassing, zoals dat vanaf 1 januari 2025 geldt.⁶ Ook verzoekers gaan hiervan uit.⁷
- 2.2 De rechter kan op grond van dat nieuwe bewijsrecht op verzoek een voorlopige bewijsverrichtingen bevelen (i) vóórdat de zaak aanhangig is of (ii) als de zaak al wel aanhangig is, maar nog niet op de rol is ingeschreven (art. 196 lid 1 Rv). Tijdens een al lopende procedure kan geen verzoek tot voorlopige bewijsverrichtingen worden gedaan.⁸ Als een zaak loopt, moeten eventuele bewijsverrichtingen namelijk worden bevolen door de rechter aan wie de zaak is toebedeeld.⁹ Die is het beste in staat om te beoordelen of een bewijsverrichting nodig is, en zo wordt voorkomen dat voorlopige bewijsverrichtingen de lopende procedure doorkruisen.¹⁰
- 2.3 Een verzoek tot een voorlopige bewijsverrichting kan voorts worden afgewezen (i) als de informatie die wordt gevraagd niet voldoende bepaald is, (ii) als onvoldoende belang bij de voorlopige bewijsverrichting bestaat, (iii) als het verzoek in strijd is met de goede procesorde, (iv) als sprake is van misbruik van bevoegdheid of (v) als andere gewichtige redenen bestaan die zich verzetten tegen de voorlopige bewijsverrichting (art. 196 lid 2 Rv).

3 Niet-ontvankelijk; strijd met de goede procesorde; misbruik van bevoegdheid

- 3.1 Het verzoek van verzoekers is gedaan terwijl er al een zaak loopt: de procedure van [REDACTED] c.s., waarin verzoekers stellen te willen interveniëren.¹¹ Zoals hiervoor is

⁶ Stb. 2024/62. Zie voor het overgangsrecht: *Kamerstukken II 2021/22*, 35 498, nr. 7, p. 3 en art. XXIIA van de Wet vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht (Stb. 2024, 62).

⁷ Verzoekers spreken van een 'Verzoekschrift voorlopige bewijsverrichtingen (ex art. 196 e.v. Rv)'.

⁸ *Kamerstukken II 2019/20*, 35 498, nr. 3, p. 10. Zie ook: Lock, in: *T&C Rv*, commentaar op art. 196 Rv, aant. 1a; G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 253, 255.

⁹ Zie *Kamerstukken II 2019/20*, 35 498, nr. 3, p. 44.

¹⁰ Zie *Kamerstukken II 2019/20*, 35 498, nr. 3, p. 44.

¹¹ Een 'zaak' in de zin van art. 196 lid 1 Rv is een zaak waarin aan een vordering, verzoek of verweer mogelijk feiten ten grondslag worden gelegd waarover met de voorlopige bewijsverrichting informatie door middel van bewijslevering kan worden verkregen. Zie G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 255.

toegelicht, kan een verzoek om een voorlopige bewijsverrichting alleen worden gedaan vóórdat de zaak aanhangig is en is het niet mogelijk om voorlopige bewijsverrichtingen te bevelen terwijl de zaak al loopt. Dat betekent dat verzoekers niet-ontvankelijk moeten worden verklaard in hun verzoek.¹²

- 3.2 Als wordt toegestaan dat een derde tijdens een lopende procedure een verzoek kan doen om een voorlopige bewijsverrichting die verband houdt met een al lopende procedure, zou dat ertoe leiden dat de beperking die de wetgever bewust in art. 196 lid 1 Rv heeft neergelegd (alleen voorlopige bewijsverrichtingen vóór de procedure) gemakkelijk kan worden omzeild. Een dergelijke omweg druist ook in tegen de bedoeling van de wetgever met het nieuwe bewijsrecht, dat immers twee smaken kent: bewijsgaring vóór de procedure, of in de procedure.
- 3.3 Het voorgaande geldt in het bijzonder in een geval als dit. Verzoekers lijken geen 'gewone' derden, die overwegen te interveniëren in een lopende procedure. Tussen verzoekers en [REDACTED] c.s. bestaan duidelijke verbanden: verzoekers en [REDACTED] c.s. worden bijgestaan door dezelfde advocaten, verzoekers en [REDACTED] c.s. brengen over en weer in de verschillende procedures elkaars processtukken in, en zowel de procedure van verzoekers als de procedure van [REDACTED] c.s. wordt kennelijk gefaciliteerd door dezelfde stichting: de Stichting Recht Oprecht, die deze procedures ook als één geheel ziet.¹³
- 3.4 Het heeft er dan ook alle schijn van dat het verzoek van verzoekers om een voorlopige bewijsverrichting in feite is bedoeld om bewijs te vergaren voor de lopende procedure van [REDACTED] c.s., en dat zo wordt geprobeerd om de wettelijke beperking van art. 196 lid 1 Rv (tijdens een lopende procedure zijn geen voorlopige bewijsverrichtingen mogelijk) te omzeilen.¹⁴
- 3.5 Toewijzing van het verzoek zou verder resulteren in een onaanvaardbare doorkruising van het procesbeleid van de rechter in de lopende procedure.¹⁵ In hun conclusie van repliek hebben [REDACTED] c.s. verwezen naar deze verzoekschriftprocedure, en vervolgens "datzelfde deskundigenbewijs" ook in de hoofdprocedure aangeboden.¹⁶ Het is aan de rechter in die procedure om, naar aanleiding van het (op dit moment in die procedure nog gaande zijnde) partijdebat tussen de partijen in de hoofdprocedure, uiteindelijk te beoordelen of er in die procedure bewijsverrichtingen nodig zijn – en zo ja, welke dan.¹⁷ Op die manier kan – zo nodig – gericht en proceseconomisch tot bewijsverrichtingen worden overgegaan. De Staat meent overigens dat het partijdebat

¹² Zie ook Rechtbank Gelderland 27 maart 2025, ECLI:NL:RBGEL:2025:2264.

¹³ Dat volgt eruit dat op de website van deze stichting (www.rechttoprecht.online) onder de kop 'De rechtszaak' informatie is opgenomen over zowel de procedure van [REDACTED] c.s., als over deze verzoekschriftprocedure. Op dezelfde website is ook aangekondigd dat de advocaten van verzoekers (die dus ook de advocaten zijn van [REDACTED] c.s.) op evenementen bezoekers zullen informeren over (onder meer) ontwikkelingen in zowel de lopende procedure als in deze verzoekschriftprocedure.

¹⁴ Althans een ander (buiten enige procedure gelegen) doel dient, zie hiervoor onder 1.7.

¹⁵ Zie *Kamerstukken II* 2019/20, 35 498, nr. 3, p. 58. Zie ook T&C Rv, commentaar op art. 196 Rv, aant. 1.

¹⁶ Zie de conclusie van repliek van [REDACTED] c.s., onder 26 en 44 (en ook het bewijsaanbod op p. 52).

¹⁷ Zie Asser Procesrecht/Asser 3 2023/219; Asser Procesrecht/Van Schaick 2 2022/95.

in die zaak daar tot op heden geen aanleiding voor geeft.

- 3.6 Wordt het verzoek in deze verzoekschriftprocedure toegewezen, dan is de mogelijkheid reëel dat er een voorlopige bewijsverrichting plaatsvindt ten aanzien van stellingen waarvoor naar het oordeel van de rechter in de lopende procedure geen bewijslevering nodig is.
- 3.7 Het bovenstaande maakt dat verzoekers niet-ontvankelijk moeten worden verklaard (art. 196 lid 1 Rv), althans dat het verzoek van verzoekers wegens strijd met de goede procesorde en/of misbruik van bevoegdheid moet worden afgewezen (art. 196 lid 2 Rv). Dit geldt te meer in het licht van het navolgende.

4 De voorgestelde 'deskundigen'

- 4.1 Verzoekers hebben vijf personen genoemd die zij als deskundigen zouden willen horen. Het gaat dan om:
- **Catherine Austin Fitts.** Zij heeft blijkens de door verzoekers overgelegde bijlage 1 een bachelor geschiedenis, en een master in business administration, en is naar eigen zeggen 'investment advisor, entrepreneur, government official, investment banker'.¹⁸ In haar eigen woorden: "*I am not a scientist. I am not a doctor. I am not a biotech engineer. I am not an attorney. However, I read, listen, appreciate, and try to understand those who are.*".¹⁹ Eerder heeft Fitts zich onder andere als volgt uitgelaten over de mRNA-vaccins: "*The certainty that mRNA technology kills and maims—and that this was known by those who made and released the COVID-19 vaccinations—is priceless intelligence. Having this knowledge gives you the power to protect yourself and the people you love. Your doing so is of the utmost importance to the network of doctors, scientists, and researchers who have worked to understand and communicate these dangers. (...) What you have learned may be priceless intelligence, but it is not convenient. The fact that mRNA technology maims and kills has profound implications. Given who is applying this technology, it radically alters our understanding of whom we can trust—not just about mRNA technology but about a far wider range of issues that touch numerous aspects of our daily life and finances. Off the list of trusted institutions are our governments, including the military and the agencies that regulate health. Off the list is the pharmaceutical industry. Off the list are the many doctors and hospitals that were paid richly to push mRNA vaccines, and even before that to administer harmful and often lethal COVID-19 treatments. Off the list are the media that made war on the hearts and minds of people everywhere, filling them with fear to herd them and*

¹⁸ Zie bijlage 1 bij het verzoekschrift.

¹⁹ <https://solari.com/deep-state-tactics-101-the-covid-injection-fraud-its-not-a-vaccine/>

their children into the mRNA "kill box".²⁰ In een interview omschrijft Fitts wat volgens haar het doel is van de 'Great Reset', namelijk "to make slaves of all of us" – in welk kader zij ook stelt "What COVID19 is, is the institution of controls necessary to convert the planet from democratic process to technocracy. So what we're watching is a change in control, and an engineering of new control systems. So think of this as a coup d'état rather than a virus." – zie ook "Catherine begins the interview by explaining what is The Great Reset, and how it will eventually bring an end to the U.S. dollar as the world's main currency, and be the end of all currencies as we know them as the Central banks introduce a cashless society with a social credit system like China."²¹

- **Mike Yeadon.** Blijkens zijn door verzoekers overgelegde CV heeft Yeadon weliswaar bij Pfizer gewerkt, maar niet op een afdeling die zich bezig houdt met (de ontwikkeling van) vaccins.²² Yeadon claimt dat de vaccins tegen Covid-19 biowapens zijn, en is op die grond een procedure bij het Internationaal Gerechtshof begonnen: *"The criminal complaint is brought against various alleged perpetrators including the Prime Minister of the United Kingdom, Director-General of the World Health Organisation, co-chairs of the Bill and Melinda Gates Foundation, and senior executives of multinational pharmaceutical companies involved in the production of vaccines, for allegedly perpetrating crimes against humanity, war crimes, crimes of aggression and violations of the Nuremberg Code."*²³ Yeadon stelt onder meer: *"So let me just say again, the variants are not different enough to represent a threat to use. You do not need to top up vaccines. They are being made, and the regulators that more or less waved them through. I'm terrified of that. There's no possible benign interpretation of this. I believe that they're going to be used to damage your health and possibly kill you seriously. I can see them. Sensible interpretation, other than a serious attempt at mass depopulation, will provide the tools to do it and plausible deniability because they'll create another story about some biological threats. You'll line up and get your top-up vaccines, and a few months or a year or so later, you will die of some peculiar explicable syndrome, and they won't be able to associate it with the top-up vaccine"*²⁴

²⁰ <https://solari.com/now-available-mrna-vaccine-toxicity-by-doctors-for-covid-ethics-with-afterword-by-catherine-austin-fitts/>. Onderstrepingen toegevoegd.

²¹ <https://medicalkidnap.com/2021/01/01/catherine-austin-fitts-explains-how-the-globalist-billionaires-and-technocrats-are-planning-on-taking-over-the-planet-and-how-we-can-stop-it/>

²² Zie de (later ingediende) bijlage 2 bij het verzoekschrift.

²³ <https://www.cliffedekkerhofmeyr.com/news/publications/2022/Practice/Employment/employment-law-alert-24-january-2022-COVID-19-vaccines-A-crime-against-humanity-The-International-Criminal-Court-to-determine.html> (onderstrepingen toegevoegd).

²⁴ <https://anoointedtube.com/video/87226/a-final-warning-to-humanity-from-former-pfizer-chief-scientist-michael-yeadon-watch-share-with-all-make-this-video-go-viral-mp4/> (onderstrepingen toegevoegd).

- Alexandra Latypova.** Uit het door verzoekers bijgevoegde CV blijkt dat zij een bachelor heeft in vreemde talen en daarnaast een master in business administration.²⁵ Ook Latypova heeft zich eerder al uitgelaten over Covid-19 en de vaccins. Zie: *"Former pharmaceutical executive and researcher Alexandra "Sasha" Latypova has laid out compelling arguments for why the "cartel" that orchestrated the dissemination and uptake of "biowarfare agents" — marketed as "COVID-19 vaccines" — operated with "very clear intent to harm" and to execute a "mass genocide of Americans."*²⁶ Zie verder: *"As Latypova has explained, the DoD [U.S. Department of Defense] managed to classify these "vaccines," not as medicines or pharmaceuticals but as "COVID countermeasures" under the authority of the military, which means they are not required to comply with U.S. law governing the manufacturing quality, testing, effectiveness, safety, and labeling of medical products. (...) The evidence is overwhelming that there is an intent to harm people by the COVID 19 injections, so-called 'vaccines,' and other nonsensical COVID response measures implemented in lockstep by governments all over the world," she explained" (...) "There is obviously malignant policy from the government. We know that they're lying. We know that they're covering up. They're gaslighting the families of those killed and injured by these shots," Latypova summarized. And thus, this demonstrates a "very clear intent to harm through all these actions. And at this point, everything should be deemed intentional. All of the injury and death toll, should be deemed completely intentional."* *"We found that these products are dirty, contaminated, do not conform at all to what the label says. And they're hugely toxic by design," she said. "They should all be stopped immediately, and this should be investigated properly. And we should bring those responsible to justice, to accountability. Until that happens, we cannot move on from this," Latypova said. "We have to focus on this more and focus especially on prosecution and bringing those responsible to justice".*²⁷
- Katherine Watt.** Blijkens het door verzoekers bijgevoegde CV heeft Watt een bachelor in de filosofie en natuurwetenschappen, beschikt zij over een 'Paralegal Studies Certificate' en is zij werkzaam geweest als paralegal en als schrijfster en uitgeefster.²⁸ Eerder heeft zij zich als volgt uitgelaten: *"On January 24, 2023 Katherine Watt was an attendee at a press conference that discussed the ongoing emergency use rollout of bioweapons being marketed as Covid vaccines. She discussed the legal framework for which this is happening and provides ways to circumvent the WHO/BIS/DOD initiatives that undermine sovereignty."* *"During a Zoom press conference in January,*

²⁵ Zie bijlage 3 bij het verzoekschrift.

²⁶ <https://www.lifesitenews.com/news/toxic-by-design-researcher-explains-why-us-defense-depts-covid-vax-operation-shows-intent-to-harm/> (onderstrepingen toegevoegd).

²⁷ <https://www.lifesitenews.com/news/toxic-by-design-researcher-explains-why-us-defense-depts-covid-vax-operation-shows-intent-to-harm/> (onderstrepingen toegevoegd).

²⁸ Zie bijlage 4 bij het verzoekschrift.

Watt discussed the legal framework used for the emergency use rollout of the bioweapons being marketed as "covid vaccines." "I would not call them [Department of Defence] DoD vaccines. I would call them DoD weapons," she said. Adding that using legislation they are constructing the walls of what they call the "kill box." The "kill box" is a military term used to describe a three-dimensional area reference that enables timely, effective coordination and control and facilitates rapid attacks. Describing the covid-19 kill box, Watt said: "What the DoD and the World Health Organisation intend to do – and have gotten quite far in doing but have not completely reached their goals – is to set up the entire world as their geographic terrain; their target population as all the people in the world [and] the duration of their campaign as permanent.".²⁹ Watt heeft ook een 'Notice of War Crimes' geschreven, met daarin onder meer de tekst: "If you have been promoting or using products known as 'Covid-19 vaccines' on patients since December 2020, you have been participating in fraud, mass murder and war crimes, because medical countermeasures (MCMs), covered countermeasures, and prototype products are DoD-contracted bioweapons intended and effective for injuring, sickening and killing recipients,"; "The "global chemical and biological warfare program to sicken, injure and kill targets" using lethal bioweapons being fraudulently labelled as marketed and promoted as "covid-19 vaccines."³⁰

- **Joseph Sansone.** Blijkens het door verzoekers bijgevoegde CV heeft Sansone een PhD in de psychologie, is hij gespecialiseerd in klinische hypnose en onder meer werkzaam geweest als therapeut.³¹ Sansone is in Amerika een rechtszaak begonnen om Covid-19 vaccins verboden te krijgen *"because they are biological and technological weapons of mass destruction"*; *"the complaint also seeks declaratory judgements that the COVID 19 injections and all mRNA injections violate Weapons of Mass Destruction"*. In die (verloren) rechtszaak is door Sansone ook een verklaring ingebracht (afkomstig van de door verzoekers in hun verzoekschrift ook genoemde Francis Boyle), waarin staat *"It is my expert opinion that, 'COVID-19 nanoparticle injections' or mRNA nanoparticle injections' or 'COVID-19 injections' meet the criteria of biological weapons and weapons of mass destruction."*³²

4.2 Deze door verzoekers genoemde personen zijn niet aan te merken als (objectieve en onpartijdige) deskundigen.³³

²⁹ <https://expose-news.com/2023/02/26/covid-injections-are-weapons-of-the-covid-19-kill-box/> (onderstrepingen toegevoegd); https://www.youtube.com/live/q9mFc4_5S0A?feature=share.

³⁰ <https://expose-news.com/2023/02/26/covid-injections-are-weapons-of-the-covid-19-kill-box/>
³¹ Zie bijlage 5 bij het verzoekschrift.

³² <https://www.truth11.com/florida-lawsuit-seeks-injunction-to-prohibit-mrna-nanoparticle-injections-because-they-are-bioweapons/>; <https://josephsansone.substack.com/>

³³ Zie GS Burgerlijke Rechtsvordering, art. 194 Rv, aant. 1.4; GS Burgerlijke Rechtsvordering, art. 190 Rv, aant. 3.3; G. de Groot, Civiel deskundigenbewijs (BPP nr. 27) 2025/2.

- 4.3 De door verzoekers genoemde personen beschikken niet over de daarvoor benodigde kwalificaties. Bovendien hebben deze personen, zoals uit het voorgaande blijkt, zich eerder al uitgelaten over, kort gezegd, (de vaccins tegen) Covid-19. Dat hebben zij gedaan op een wijze die weliswaar strookt met de visie van verzoekers (en [REDACTED] c.s.), maar die lijnrecht indruist tegen de breed bestaande wetenschappelijke consensus (dat er een Covid-19-pandemie heeft plaatsgevonden, dat de Covid-19-vaccins zijn ontwikkeld met het doel die pandemie te bestrijden en dat de vaccins veilig en effectief zijn).
- 4.4 Het is gelet op het voorgaande niet alleen al duidelijk op welke wijze deze personen zullen verklaren, maar ook dat die verklaringen – anders dan verzoekers menen – geen “onomstotelijk bewijs” zullen opleveren van de stellingen van verzoekers (en [REDACTED] c.s.). Dat maakt dat bij het horen van deze personen als deskundigen onvoldoende belang bestaat, althans dat sprake is van misbruik van bevoegdheid.

Als er al grond zou zijn voor de door verzoekers verzochte voorlopige bewijsverrichting (wat volgens de Staat niet zo is), en er dus naar het oordeel van uw rechtbank deskundigen zouden moeten worden gehoord over de vraag of de vaccins tegen Covid-19 “een biowapen [zijn] waarmee genocide wordt gepleegd”, dan zullen er in dat kader daadwerkelijke – objectieve en onafhankelijke – deskundigen moeten worden gehoord.

5 Verdere afwijzingsgronden

- 5.1 Het verzoek moet voorts worden afgewezen, omdat er ook om de volgende redenen onvoldoende belang bestaat bij de voorlopige bewijsverrichting en/of sprake is van misbruik van bevoegdheid en/of strijd met de goede procesorde.

Bewijs kan ook schriftelijk worden verkregen

- 5.2 Er bestaat er geen belang bij een voorlopig deskundigenverhoor, omdat verzoekers het gewenste voorlopige bewijs ook op andere wijze kunnen verkrijgen. Dat maakt ook dat het verzoek in strijd is met de goede procesorde en/of dat sprake is van misbruik van bevoegdheid.
- 5.3 Verzoekers stellen immers zelf dat de personen die zij als deskundigen zouden willen laten horen, zich bereid hebben verklaard om medewerking te verlenen aan een deskundigenverhoor en/of een deskundigenbericht.³⁴ Deze personen zijn dus bereid om een schriftelijk deskundigenbericht aan verzoekers te doen toekomen. Het soort bewijs dat deze personen zouden moeten leveren, is ook bij uitstek een vorm van bewijs dat zich leent voor een schriftelijk stuk (en niet voor een verhoor). Bovendien hebben deze personen, zoals hiervoor is toegelicht (onder 4), zich in openbare bronnen al uitgebreid uitgelaten over de kwesties waarover verzoekers een

³⁴ Verzoekschrift, § 16.

deskundigenverhoor willen. Het is daarmee ook al duidelijk wat deze personen in een deskundigenverhoor zouden verklaren. Verzoekers hebben dan ook géén verhoor van deze personen nodig om hun rechtspositie te kunnen bepalen. Als zij de mening van deze personen daarvoor willen gebruiken, kunnen zij zich baseren op de al beschikbare uitspraken in openbare bronnen, of deze personen om een schriftelijk stuk vragen.

Het verzoek om de door verzoekers genoemde personen als deskundigen te horen stuit er overigens ook op af dat een voorlopig deskundigenbericht een minder bezwaarlijke voorlopige bewijsverrichting is dan een voorlopig deskundigenverhoor. Ook daarom moet het verzoek om een voorlopig deskundigenverhoor worden afgewezen.³⁵

Geen noodzaak om bewijs veilig te stellen

- 5.4 Verzoekers stellen dat hun belang bij een deskundigenverhoor gelegen zou zijn in het veiligstellen van bewijs.
- 5.5 De wetgever heeft in het kader van het nieuwe bewijsrecht toegelicht dat de vrees dat bewijs verloren zal gaan – de oorspronkelijke gedachte achter het (nu geschrapte) art. 186 lid 2 Rv (oud) – niet langer gegrond is. De rechter kan namelijk op grond van art. 87 lid 1 en 3 Rv zowel ambtshalve als op verzoek van partijen in elke stand van een lopende procedure een mondelinge behandeling bevelen waarop getuigen of partijdeskundigen worden gehoord, zo nodig met spoed. Bovendien hebben partijen de mogelijkheid om op schrift gestelde verklaringen in het geding te brengen.³⁶
- 5.6 Het is ook niet noodzakelijk om de door verzoekers genoemde personen te horen om bewijs veilig te stellen. Ook in dat verband volstaat het om de verklaringen van deze personen op schrift te stellen.³⁷ Op die (minder bezwaarlijke) manier kan het door verzoekers gewenste bewijs ook worden veiliggesteld. Een voorlopige bewijsverrichting is daarvoor niet nodig.
- 5.7 Overigens hebben verzoekers geenszins onderbouwd dat er een reëel risico bestaat dat bewijs verloren zal gaan. Uit niets blijkt dat het te verwachten valt dat de door verzoekers genoemde personen op korte termijn niet meer in staat zullen zijn om te verklaren. Als verzoekers hier werkelijk vrees voor zouden hebben, valt ook niet in te zien waarom zij niet al eerder verklaringen van deze personen op schrift hebben laten stellen.

³⁵ Vgl. *Kamerstukken II 2019/20*, 35 498, nr. 3, p. 62.

³⁶ Zie *Kamerstukken II 2019/20*, 35 498, nr. 3, p. 43-44.

³⁷ Vgl. *Kamerstukken II 2019-2020*, 35 498, nr. 3, p. 44: "Daarnaast bestaat voor partijen nog de mogelijkheid om in voorkomende gevallen op schrift gesteld verklaringen van getuigen in de procedure te brengen."

Het gaat om een juridisch geschilpunt

- 5.8 Verzoekers stellen in de inleiding van het verzoekschrift: "Verzoekers hebben deze procedure [de hoofdprocedure] op de voet gevolgd, zijn zelf slachtoffer van de Covid-19 (mRNA) injecties [bedoeld is: vaccins] en zien dat de procedure zich steeds meer toespitst op de vraag of de Covid-19 (mRNA) injecties een biowapen is waarmee genocide wordt gepleegd, of niet. Een bewijsrechtelijke vaststelling op dit punt is voor verzoekers cruciaal om de beslissing te nemen om in de bodemprocedure met een eigen vordering tussen te komen." (onderstreping toegevoegd). Het verkrijgen van een antwoord op die vraag (zijn de vaccins tegen Covid-19 een biowapen waarmee genocide wordt gepleegd) is volgens verzoekers de reden om in deze procedure om een voorlopige bewijsverrichting te vragen.
- 5.9 Die vraag is echter niet feitelijk, maar juridisch van aard – en datzelfde geldt voor veel van de door verzoekers geformuleerde onderliggende vragen.³⁸ Juridische vragen moeten worden door de rechter worden beantwoord, en kunnen niet worden beantwoord door een deskundige.³⁹ Een voorlopig deskundigenbericht over juridische vragen is om die reden niet toelaatbaar. Er bestaat dan ook geen belang bij het horen van deskundigen over juridische vragen.

Overigens herkent de Staat ook niet het beeld dat de hoofdprocedure zich steeds meer zou toespitsen op de door verzoekers geformuleerde vraag.⁴⁰

Reële kans op afwijzing interventie lopende procedure

- 5.10 De lopende procedure bevindt zich in een vergevorderd stadium. Op 11 juni 2025 hebben [REDACTED] c.s. hun conclusie van repliek genomen, en op 23 juli 2025 staat de zaak voor conclusie van dupliek.
- 5.11 De mondelinge behandeling van dit verzoekschrift zal plaatsvinden op 9 juli 2025 en daarna zal een beschikking worden gewezen. Vervolgens zal, als het verzoek al wordt toegewezen, een deskundigenverhoor moeten worden gelast op een datum waarop de vijf genoemde personen en partijen aanwezig kunnen zijn. De lopende procedure zal tegen die tijd zeer waarschijnlijk al zijn uitgeconcludeerd (zie art. 218 Rv).
- 5.12 Hoe dan ook is de kans reëel dat de incidentele vordering tot voeging of tussenkomst zal worden afgewezen, gelet op het vergevorderde stadium waarin de betreffende procedure zich (dan) bevindt. Een andere uitkomst zou in strijd zijn met de goede procesorde. Een verdere complicatie van die procedure (door een voeging of tussenkomst), zou leiden tot onredelijke vertraging van die procedure. Dat wringt te

³⁸ HR 22 februari 2019, ECLI:NL:HR:2019:272, rov. 3.3.5; G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 17, 271.

³⁹ HR 22 februari 2019, ECLI:NL:HR:2019:272, rov. 3.3.5.

⁴⁰ In de repliek in de hoofdprocedure stellen [REDACTED] c.s. overigens ook alleen dat zij van mening zijn dat het debat "zich hierop behoort toe te spitsen". Conclusie van repliek, onder 65 (onderstreping toegevoegd).

meer nu die procedure – door verschillende processuele verwikkelingen buiten de Staat om, en een door [REDACTED] c.s. gevraagde en verkregen zeer ruime termijn voor de conclusie van repliek – inmiddels al bijna twee jaar in eerste aanleg loopt. Ook dat is een grond om de incidentele vordering tot voeging of tussenkomst (die tot nadere proceshandelingen zou nopen) af te wijzen.⁴¹ Er bestaat ook daarmee geen belang bij het verzoek om een voorlopig deskundigenverhoor.

Verzoekers noemen terloops nog de mogelijkheid om zelfstandig een nieuwe procedure aanhangig te maken.⁴² Dat verzoekers dit werkelijk overwegen, is niet aannemelijk: volgens het verzoek is de hoofdprocedure de aanleiding voor het verzoek, nu de hoofdprocedure zich zou "toespitsen" op de genoemde vraag (over biowapens en genocide in verband met covid-vaccinaties), het verzoekschrift is voor het overige geheel toegespitst op hun interventie in de lopende hoofdprocedure,⁴³ en het ligt bepaald niet voor de hand dat verzoekers (met dezelfde advocaten en dezelfde stellingen, en gefaciliteerd door dezelfde stichting) een nieuwe, in feite identieke, procedure zullen starten terwijl de procedure van [REDACTED] c.s. nog loopt.

6 De aan de voorgestelde personen te stellen vragen

- 6.1 Tot slot merkt de Staat op dat – als er al deskundigen zouden moeten worden gehoord – de aan te wijzen *deskundigen* alleen kunnen worden gehoord over *feitelijke* vragen, die *relevant* zijn voor het bepalen van de rechtspositie van verzoekers. Veel van de vragen die verzoekers voorstellen voldoen hier niet aan.
- 6.2 Een groot deel van de vragen die verzoekers voorstellen houdt geen verband met wat volgens verzoekers de kernvraag zou zijn waarop de voorlopige bewijsverrichting moet zien (of de vaccins tegen Covid-19 "*een biowapen [zijn] waarmee genocide wordt gepleegd*"), maar zijn veel breder van aard. Die vragen zijn voor de hoofdprocedure dus ook volgens verzoekers zelf niet relevant.⁴⁴
- 6.3 Dat sterkt de gedachte dat het verzoek is ingestoken om (voor [REDACTED] c.s.) bewijs te vergaren voor de hoofdprocedure, althans een ander (buiten die procedure gelegen) doel dient: het toegekend krijgen van een zekere legitimiteit aan de verklaringen van deze personen – wat evenmin een rechtens te respecteren belang oplevert, en bovendien maakt dat sprake is van misbruik van bevoegdheid.
- 6.4 Verder wijst de Staat op het volgende.
 - Vragen over de Covid-19-pandemie en Covid-19-vaccins. Verzoekers stellen voor om aan Yeadon, Latypova en Sansone vragen voor te leggen over de

⁴¹ HR 28 maart 2014, ECLI:NL:HR:2014:768, rov. 4.4.2.

⁴² Verzoekschrift, § 5.

⁴³ Verzoekschrift, § 1-3, 9, 13-14, 19.

⁴⁴ Vgl. gerechtshof Arnhem-Leeuwarden 16 mei 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:4224, rov. 3.4.

Covid-19-pandemie en de regulering, veiligheid en effectiviteit van de mRNA-vaccins tegen Covid-19.⁴⁵ Geen van deze personen beschikt over de benodigde kwalificaties om die vragen te beantwoorden. De Covid-19-pandemie en de regulering, veiligheid en effectiviteit van vaccins behoren niet tot het vakgebied van deze personen.⁴⁶ Dat geldt ook voor de vraag of de Covid-19-vaccins kwalificeren als biowapens.⁴⁷ Bovendien gaat het hier om een vraag van juridische kwalificatie.⁴⁸ Dergelijke vragen dienen zo nodig te worden beantwoord door de rechter in de hoofdprocedure, en niet door een deskundige.⁴⁹

- Vragen over Amerikaans recht. Verzoekers stellen voor om Latypova en Watt verschillende vragen te stellen over Amerikaans recht.⁵⁰ Wat de relevantie is van deze vragen, lichten verzoekers niet toe en valt niet in te zien. Het Amerikaanse recht is niet van toepassing op de hoofdprocedure. Er bestaat dan ook geen belang bij vragen over dat recht. De Staat laat dan nog daar dat de voorgedragen personen geen aantoonbare voldoende specialistische kennis van het Amerikaanse recht hebben, en dat voor zover er wel reden zou bestaan om deskundigen te horen over het Amerikaanse recht, het voor de hand ligt dat het Internationaal Juridisch Instituut wordt ingeschakeld.⁵¹
- Vragen over Nederlands (c.q. internationaal) recht. Verzoekers stellen voor om aan Yeadon en Sansone de vraag te stellen of met Covid-19-vaccins een genocide wordt gepleegd.⁵² Aan Watt willen zij de vraag voorleggen of de personen die de vaccins hebben voorgeschreven, ingekocht en toegediend hebben deelgenomen aan oorlogsmisdaden en/of genocide.⁵³ Dit zijn juridische vragen, en het is aan de rechter in de hoofdprocedure om hierover zo nodig te oordelen.⁵⁴ Hoe dan ook: de genoemde personen beschikken niet over de benodigde kennis van het Nederlandse (of internationale) recht om deze vragen te beantwoorden.
- Overige vragen. Van een groot aantal van de door verzoekers voorgestelde vragen valt niet in te zien wat de relevantie is voor de beoordeling van verzoekers of zij zich al dan niet willen voegen of tussen willen komen in de hoofdprocedure. Dat geldt bijvoorbeeld voor de vragen: "Wat is de relatie

⁴⁵ Zie voor die vragen: Yeadon, vraag 1-7; Latypova, vraag 1-2, 4-5; Sansone, vraag 1-4.

⁴⁶ G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 59.

⁴⁷ Zie voor die vragen: Yeadon, vraag 8; Latypova, vraag 1, 6; Sansone, vraag 5.

⁴⁸ Het begrip biowapen wordt omschreven in art. 1 lid 1 van het Verdrag tot verbod van de ontwikkeling, de productie en de aanleg van voorraden van bacteriologische (biologische) en toxinewapens en inzake de vernietiging van deze wapens.

⁴⁹ HR 22 februari 2019, ECLI:NL:HR:2019:272, rov. 3.3.5.

⁵⁰ Zie voor die vragen: Latypova, vraag 3; Watt, vraag 1-4.

⁵¹ G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 16.

⁵² Zie voor die vragen: Yeadon, vraag 9; Sansone, vraag 7.

⁵³ Zie voor die vraag: Watt, vraag 6.

⁵⁴ HR 22 februari 2019, ECLI:NL:HR:2019:272, rov. 3.3.5; G. de Groot, *Civiel deskundigenbewijs* (Burgerlijk Proces & Praktijk nr. 27), Deventer: Wolters Kluwer 2025, nr. 17, 271.;

tussen de regelgevende functies en beslissingen van de US-Food and Drug Administration (US-FDA) met betrekking tot de internationale handel in virussen, genetherapieën en andere biologische producten, en andere regelgevende instanties buiten de Verenigde Staten, in het bijzonder in Europa?”, en “Was de ontwikkelingen en/of toediening van de Covid-19 (mRNA) injecties [vaccins] een militair project?”.

- 6.5 De door verzoekers voorgestelde vragen zijn dan ook irrelevant, ongeschikt voor beantwoording door een deskundige, en/of behoren niet tot het expertisegeraad van de voorgedragen personen. Ook om deze redenen dient het verzoek te worden afgewezen.

7 Conclusie

De Staat concludeert:

- i. tot niet-ontvankelijkheid van verzoekers in hun verzoek, althans tot afwijzing van het verzochte;
- ii. met veroordeling van verzoekers in de kosten van het geding, zulks met bepaling dat over die proceskostenveroordeling de wettelijke rente verschuldigd zal zijn met ingang van de vijftiende dag na de datum van het te dezen te wijzen beschikking;
- iii. met veroordeling van verzoekers in de nakosten, conform het liquidatietarief begroot op € 178 dan wel, in het geval van betekening, op € 270;
- iv. met verklaring dat deze proceskostenveroordelingen uitvoerbaar bij voorraad zijn.

behandeld door	R.W. Veldhuis en M.E.A. Möhring
correspondentie	Postbus 11756, 2502 AT Den Haag
telefoon	+31 70 515 3793
e-mail	reimer.veldhuis@pelsrijcken.nl
zaaknr	11023859

PRODUCTIE BOURLA-65

beschikking

RECHTBANK NOORD-NEDERLAND

Civiel recht

Zittingsplaats Leeuwarden

Zaaknummer / rekestnummer: C/17/199273 / HA RK 25-17

Beschikking van 20 augustus 2025

in de zaak van

1. [REDACTED],
te Leeuwarden,
2. [REDACTED],
te Brunssum,
3. [REDACTED],
te Leeuwarden,
verzoekers,
hierna samen te noemen: verzoekers,
advocaat: mr. P.W.H. Stassen,

tegen

1. EVERHARDUS ITE HOFSTRA,
2. JAAP TAMINO VAN DISSEL,
3. MARIA PETRONELLA GERARDA KOOPMANS,
4. MARK RUTTE,
5. SIGRID AGNES MARIA KAAG,
6. HUGO MATTHEÛS DE JONGE,
7. ERNST JOHAN KUIPERS,
8. DIEDERIK ANTONIUS MARIA PAULUS JOHANNES GOMMERS,
9. WOPKE BASTIAAN HOEKSTRA,
10. CORNELIA VAN NIEUWENHUIZEN,
14. FEIKE SIJBESMA,
allen woonplaats kiezende te 's-Gravenhage,
17. DE STAAT DER NEDERLANDEN,
zetelend te 's-Gravenhage,
hierna samen te noemen: Hofstra c.s.
advocaten: mr. R.W. Veldhuis en mr. M.E.A. Möhring,
11. ALBERT BOURLA,
wonende te [REDACTED],
hierna te noemen: Bourla,
advocaten: mr. D.C. Roessing en mr. M. Bredenoord-Spoek,
12. GISELLE JACQUELINE MARIE-THÉRÈSE VAN CANN,
wonende [REDACTED],
13. PAUL EDWIN JANSEN,
wonende [REDACTED],
hierna samen te noemen: Van Cann c.s.,

advocaat: mr. R.H.W. Lamme,
15. WILLIAM HENRY BILL GATES III,
wonende te [REDACTED]
hierna te noemen: Gates,
advocaat: mr. W. Heemskerk en mr. P.F.B. Mulder,
16. AGNES CATHARINA VAN DER VOORT-KANT,
woonplaats kiezende te Amsterdam,
hierna te noemen: Van der Voort-Kant,
advocaat: mr. A.H. Ekker,
gerekestreerden,
hierna samen te noemen: gerekestreerden.

Hofstra c.s., Bourla, Van Cann c.s. en Van der Voort-Kant zullen hierna samen verweerders worden genoemd.

1. De procedure

1.1. Het verloop van de procedure blijkt uit:

- het verzoekschrift
- de e-mail van 21 mei 2025 van de zijde van verzoekers met productie
- de brief van 17 juni 2025 van de zijde van verzoekers met producties
- het verweerschrift van de zijde van Hofstra c.s.
- de e-mail van de zijde van Bourla van 2 juli 2025 met het verzoek digitaal aan de zitting te mogen deelnemen
- de afwijzende beslissing van de rechtbank van 3 juli 2025 op het verzoek van Bourla
- het verweerschrift van de zijde van Bourla
- de e-mail van de zijde van Gates van 4 juli 2025, waarin wordt aangegeven dat Gates zich refereert
- het verweerschrift van de zijde van Van der Voort-Kant
- de e-mail van de zijde van Van Cann c.s. van 4 juli 2025, waarin wordt aangegeven dat mondeling verweer zal worden gevoerd
- de e-mail van 6 juli 2025 van de zijde van verzoekers met verzoeken aan de rechtbank en een link naar een video
- de brief van de rechtbank van 6 juli 2025, waarin op die verzoeken is beslist
- de e-mail van de rechtbank van 8 juli 2025, waarin partijen wordt verzocht te reageren op het verzoek van journalisten om ter zitting foto's en beeld- en geluidsopnames te mogen maken
- de e-mails van de zijde van gerekestreerden van 8 juli 2025, waarin zij daartegen bezwaar maken voor zover het gaat om niet-geaccrediteerde journalisten
- de e-mail van de rechtbank van 8 juli 2025 waarin aan partijen de beslissing is meegedeeld dat niet-geaccrediteerde journalisten niet wordt toegestaan foto's en beeld- en geluidsopnames te maken
- de e-mail van de zijde van verzoekers van 8 juli 2025, waarin bezwaar word gemaakt tegen die beslissing
- de mondelinge behandeling, waarvan door de griffier zittingsaantekeningen zijn gemaakt
- de pleitnota van de zijde van verzoekers
- de pleitnota van de zijde van Hofstra c.s.
- de pleitnota van de zijde van Van Cann c.s.

1.2. De beschikking is bepaald op vandaag.

2. Het verzoek en het verweer

2.1. Verzoekers verzoeken de rechtbank

1. bij beschikking over de in het verzoekschrift gestelde feiten en omstandigheden een verhoor te houden [de rechtbank begrijpt: te gelasten], waarbij de in het verzoekschrift genoemde deskundigen kunnen worden bevraagd over de in het verzoekschrift geformuleerde vragen,
2. te bepalen dat de partijdeskundigen indien door hen gewenst middels een videoverbinding met de rechtbank door de rechter-commissaris in het openbaar kunnen worden gehoord,
3. de dag, het uur en de plaats te bepalen waarop deze verhoren in het openbaar zullen plaatsvinden, daarbij rekening houdende met de verschillende tijdszones,
4. de rechter-commissaris aan te wijzen voor wie het verhoor zal moeten worden gehouden, en
5. de dag te bepalen waarop verzoekers uiterlijk afschrift van dit verzoekschrift en de daarop te geven beschikking aan de zeven [de rechtbank begrijpt: vijf] partijdeskundigen zal moeten doen toekomen.

2.2. Verzoekers hebben kort gezegd aan hun verzoek ten grondslag gelegd dat zij overwegen om tussen te komen of zich te voegen in de bij de rechtbank aanhangige bodemprocedure met rolnummer 23/172 waarin gerekestreerden de gedaagden zijn of om zelf een procedure tegen gerekestreerden te starten. Zij willen vergoeding vorderen van alle reeds door hen geleden en nog te lijden materiële en immateriële schade als gevolg van het feit dat zij door gerekestreerden op onrechtmatige wijze zijn misleid om een Covid-19 (mRNA) injectie te laten zetten. Blijkens het verzoekschrift en de bijgevoegde stukken stellen de eisers in de hiervoor vermelde bodemzaak dat Covid-19 geen ziekte is maar een project genaamd 'Covid-19: the Great Reset'. Volgens hen vormen de Covid-19 (mRNA) injecties een cruciaal onderdeel van dit project waar gerekestreerden deel van uit maken en kwalificeren die injecties als biowapens, waarmee genocide wordt gepleegd. Verzoekers delen deze standpunten van de eisers in de bodemprocedure. Door de gedaagden in de bodemprocedure worden deze standpunten betwist. Verzoekers beogen met het door hen verzochte verhoor van deskundigen bewijs van de hiervoor genoemde standpunten veilig te stellen en om hun proceskansen beter in te kunnen schatten. Volgens de verzoekers zijn de deskundigen gelet op hun opleiding, ervaring en relevante expertise geschikt om een onafhankelijk en wetenschappelijk onderbouwd deskundigenoordeel te geven met betrekking tot de in het verzoekschrift opgenomen vragen over het project en de Covid-19 (mRNA) injecties.

2.3. Verweerders voeren ieder voor zich verweer. Hofstra c.s., Bourla en Van der Voort-Kant concluderen tot niet-ontvankelijkverklaring van verzoekers in hun verzoek dan wel afwijzing van dit verzoek met uitvoerbaar bij voorraad te verklaren veroordeling van verzoekers in de kosten van deze procedure (inclusief de nakosten), te vermeerderen met de wettelijke rente daarover. Van Cann c.s. concluderen hetzelfde met uitzondering van de uitvoerbaarbijvoorraadverklaring van de proceskostenveroordeling. Gates refereert zich aan het oordeel van de rechtbank.

3. De beoordeling

Inhoud verzoek en toetsingskader

3.1. Het gaat hier om een verzoek om een voorlopige bewijsverrichting. Per 1 januari 2025 is de Wet vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht in werking getreden, die onder meer

de regeling van voorlopige bewijsverrichtingen in het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering (Rv) heeft gewijzigd. Omdat het verzoek dateert van na die datum zijn deze nieuwe artikelen op het verzoek van toepassing.

3.2. Op grond van artikel 196 lid 1 Rv kan de rechter, voordat een zaak aanhangig is, op verzoek van een belanghebbende een of meer voorlopige bewijsverrichtingen bevelen, zoals een voorlopig getuigenverhoor, een voorlopig deskundigenbericht of een voorlopig deskundigenverhoor. Bij deze laatste verrichting gaat het om het verhoor op de mondelinge behandeling van een door de rechtbank benoemde deskundige.

Op grond van artikel 192 lid 1 Rv kan de rechter op verzoek van een partij toestemming verlenen voor het horen van deskundigen die de betreffende partij wenst te laten horen. Deze deskundigen worden niet door de rechter benoemd en worden hierna partijdeskundigen genoemd. Uit de wetgeschiedenis van artikel 192 lid 1 Rv volgt dat dit verhoor ook als voorlopige bewijsverrichting kan worden verzocht¹. Indien een (partij)deskundige niet alleen een bepaalde deskundigheid bezit maar ook uit eigen waarneming kennis draagt van voor de zaak relevante feiten en omstandigheden kan bij wijze van voorlopige bewijsverrichting worden verzocht om hem als getuige-(partij)deskundige te horen. Dit betreft dan een combinatie van een verhoor als getuige met een verhoor als (partij)deskundige.

3.3. Verweerders hebben aangevoerd dat uit het verzoekschrift niet duidelijk blijkt welke van de hierboven genoemde voorlopige bewijsverrichtingen door verzoekers wordt verzocht. Zij wijzen erop dat in het verzoekschrift door verzoekers afwisselend wordt gesproken van een voorlopig deskundigenverhoor, een voorlopig deskundigenbericht, een combinatie hiervan, of van een getuigenverhoor.

3.4. De rechtbank stelt vast dat in het petitum van het verzoekschrift wordt verzocht om het gelasten van een deskundigenverhoor en dat in het petitum verder wordt gesproken over 'de partijdeskundigen'. Verzoekers hebben aangegeven dat de door hen voorgedragen deskundigen tevens zijn aan te merken als getuige en dat hun relevante feitenkennis tevens (deels) bestaat uit hun waarneming als getuige, zodat zij volgens hen onder ede moeten worden gehoord. De rechtbank gaat daarom uit van een verzoek tot het gelasten van een voorlopig verhoor van door verzoekers aangedragen getuige-partijdeskundigen. Hierbij neemt de rechtbank in aanmerking dat op de mondelinge behandeling door verzoekers werd gesproken over een verhoor van getuige-deskundigen. Voor zover gerekestreerden het verzoek niet zo hebben begrepen, worden zij hierdoor niet in hun belangen geschaad, gelet op wat hierna wordt overwogen over dit verzoek.

3.5. Uit artikel 196 lid 2 Rv volgt dat de rechter een verzoek om een voorlopige bewijsverrichting toewijst, tenzij:

- de informatie die verlangd wordt, niet voldoende bepaald is;
 - onvoldoende belang bij de voorlopige bewijsverrichting bestaat;
 - het verzoek in strijd is met de goede procesorde;
 - sprake is van misbruik van bevoegdheid;
 - er andere gewichtige redenen bestaan die zich verzetten tegen de voorlopige bewijsverrichting.
- De rechtbank merkt hierbij op dat deze afwijzingscriteria geen van elkaar afgescheiden criteria vormen, maar min of meer in elkaar overlopen en om die reden naast elkaar van toepassing kunnen zijn.

¹ Zie Kamerstukken II 1999/2000, 26855, nr. 3, pag. 120 en 125.

3.6. De rechtbank wijst het verzoek af en legt hieronder uit waarom.

Het verzoek is niet mogelijk indien verzoekers willen tussenkomen of zich willen voegen in de lopende bodemprocedure

3.7. Voor zover verzoekers om het verhoor hebben verzocht, omdat zij overwegen om tussen te komen (of zich te voegen) in de hiervoor vermelde bodemprocedure, is het verzoek niet toewijsbaar. Zoals verweerders terecht hebben aangevoerd, is in artikel 196 Rv de mogelijkheid uitgesloten om tijdens een al lopende procedure een voorlopige bewijsverrichting te vragen. Verzoekers zijn weliswaar op dit moment geen partij in de bodemprocedure, zodat strikt genomen geen sprake is van een verzoek om een voorlopige bewijsverrichting in een lopende procedure, maar zij zullen bij toewijzing van een vordering tot tussenkomst (of voeging) wel partij worden in die lopende procedure. Het verzoek is daarom strijdig met de strekking van artikel 196 Rv. Als een zaak al inhoudelijk wordt behandeld, moeten bewijsverrichtingen volgens de wetgever via de rechter verlopen aan wie de zaak is toebedeeld en moet een voorlopig bewijsverrichting de lopende procedure niet doorkruisen². Van zo'n onaanvaardbare doorkruising van de lopende procedure is naar het oordeel van de rechtbank ook sprake wanneer het verzoek tot het treffen van een voorlopige bewijsverrichting wordt gedaan door iemand die beoogt partij te worden in een reeds lopende procedure. Het verzoek valt daarom niet te verenigen met de bedoeling van de wetgever.

Het verzoek moet ook worden afgewezen indien verzoekers een eigen bodemprocedure willen beginnen

3.8. Door verzoekers is naar voren gebracht dat zij ook overwegen om een eigen procedure tegen gerekestreerden te beginnen. In die bodemprocedure zal het echter gaan om hetzelfde feitencomplex als in de bodemprocedure die nu wordt gevoerd en dezelfde gedaagden (die nu gerekestreerden zijn). Die bodemprocedure zal daarom zeer nauw verweven zijn met de reeds aanhangige bodemprocedure. Uit de door verzoekers overgelegde conclusie van repliek in de bodemprocedure blijkt dat dit verzoekschrift in de bodemprocedure als productie is overgelegd en dat in de bodemprocedure is aangeboden om de partijdeskundigen in de bodemprocedure te horen. Het is aan de meervoudige kamer in de lopende bodemprocedure om te beslissen of dat nodig en wenselijk is. Bij toewijzing van het verzoek kan de lopende bodemprocedure op onaanvaardbare wijze beïnvloed worden. Indien het schriftelijk verslag van het partijdeskundigenverhoor wordt ingebracht in de lopende bodemprocedure dan zal dit invloed hebben op de verdere procesgang. De regie van de meervoudige kamer in de bodemprocedure wordt daarmee aangetast op een manier die vergelijkbaar is met de hiervoor beschreven gevolgen voor de bodemprocedure bij tussenkomst of voeging. Dat levert strijd op met de bedoeling van de wetgever.

Het verzoek dient ook om andere redenen te worden afgewezen

1. Een deskundigenverhoor is niet het geëigende middel

3.9. Verweerders hebben onder meer als verweer aangevoerd dat verzoekers geen belang hebben bij een voorlopig deskundigenverhoor, omdat verzoekers het gewenste voorlopige bewijs ook schriftelijk kunnen verkrijgen. Zij wijzen er in dit verband op dat de personen die

² Zie Kamerstukken II 2019/20, 35 498, nr. 3, p. 19 (MvT)

verzoekers als deskundigen willen laten horen zich bereid hebben verklaard om een verklaring af te leggen, wat ze ook schriftelijk kunnen doen.

3.10. Verzoekers hebben hiertegen ingebracht dat een eenzijdige schriftelijke verklaring van de aangedragen deskundigen niet het gewicht en de bewijskracht heeft van een in een zorgvuldig juridisch proces met de mogelijkheid van hoor en wederhoor tot stand gekomen deskundigenoordeel. Volgens verzoekers kunnen alle partijen tijdens het verhoor kritische vragen aan de voorgedragen partijdeskundigen stellen en kunnen gerekestreerden ook hun partijdeskundigen onder ede laten horen. De lijnrecht tegenover elkaar staande kampen van partijdeskundigen zullen volgens verzoekers ieder hun deskundigenoordeel onder ede moeten geven en onderbouwen. Alleen een zodanig tot stand gekomen deskundigenoordeel geeft verzoekers voldoende inzicht om te kunnen bepalen of zij in een juridische procedure kunnen aantonen dat er sprake is van onrechtmatig handelen in de vorm van het plegen van genocide met een biowapen, aldus verzoekers.

3.11. De rechtbank volgt verzoekers niet in dit standpunt. Partijen zijn het er immers over eens dat de meningen van hun partijdeskundigen in deze kwestie lijnrecht tegenover elkaar (zullen) staan. In zo'n geval is een deskundigenbericht door een onafhankelijke, in overleg met partijen door de rechtbank benoemde deskundige een meer aangewezen manier om inzicht in de materie en om bewijsmateriaal te verkrijgen. Dit geldt temeer, omdat het gaat om een complex vraagstuk dat zich beter leent voor schriftelijke informatievervalsing door een in overleg met partijen benoemde deskundige die daarna zo nodig op onderdelen nog door de rechter op een mondelinge behandeling gehoord kan worden. Verzoekers hebben weliswaar aangedrongen op het laten plaatsvinden van een debat tussen de deskundigen van verzoekers en gerekestreerden, maar daar is de in de wet geboden mogelijkheid om een verzoek tot het houden van een partijdeskundigenverhoor niet voor bedoeld. Het debat vindt plaats ten overstaan van de rechter in een bodemprocedure en die rechter bepaalt hoe en op welke wijze het debat dient plaats te vinden.

2. Verzoekers hebben geen belang bij het verzoek

3.12. Niet weersproken is dat verzoekers bekend zijn met het standpunt van hun partijdeskundigen en de daar tegenover staande visie van de partijdeskundigen waar gerekestreerden een beroep op zullen willen doen. Zij hebben daarom onvoldoende onderbouwd gesteld dat zij het verhoor nodig hebben om te kunnen beslissen of zij een bodemprocedure willen starten. Zij kunnen bovendien hun partijdeskundigen verzoeken om de vragen schriftelijk of in een video te beantwoorden. Daarmee wordt hun bewijsmateriaal voldoende veilig gesteld. De rechtbank is daarom van oordeel dat verzoekers onvoldoende belang hebben bij het horen van de partijdeskundigen.³

3. De partijdeskundigen kunnen niet als getuige gehoord worden

3.13. Ten aanzien van het horen van getuigen heeft voorts nog het volgende te gelden. Op grond van artikel 163 Rv kan de verklaring van een getuige slechts als bewijs dienen voor zover zij betrekking heeft op aan de getuige *uit eigen waarneming bekende feiten*. Het begrip 'waarneming' moet volgens vaste jurisprudentie ruim worden opgevat. Ook indrukken die de

³ Zie MvT bij de Wet vereenvoudiging en modernisering bewijsrecht, Tweede Kamer, vergaderjaar 2019–2020, 35 498, nr. 3, pagina 58.

getuige heeft opgedaan behoren daartoe en wat de getuige heeft gehoord van derden⁴. Bij het verzoek tot een voorlopig getuigenverhoor dient voldoende duidelijk, en dus ook concreet, te worden vermeld op welk feitelijk gebeuren het verhoor betrekking zal hebben. Voorts geldt dat, zo nodig, ook duidelijk dient te worden gemaakt waarom de te horen getuigen hierover (mogelijk) kunnen verklaren⁵.

3.14. Volgens verweerders moet het verzoek worden afgewezen, voor zover wordt verzocht de partijdeskundigen ook als getuigen te horen. Hiertoe voeren zij aan dat verzoekers niet hebben toegelicht van welke relevante gebeurtenissen de door verzoekers voorgedragen personen getuige zouden zijn geweest en dat geen van de voorgestelde vragen betrekking heeft op eigen waarnemingen van deze personen. In reactie hierop hebben verzoekers ter zitting toegelicht dat de door hen genoemde personen uit eigen waarneming kunnen verklaren omtrent het bestaan van het door verzoekers gestelde project 'Covid-19:Great Reset', genocide en inzet van biowapens, omdat zij leven in een tijd waarin dit alles speelt. Hiermee hebben verzoekers naar het oordeel van de rechtbank, in het licht van wat verweerders hebben aangevoerd, onvoldoende geconcretiseerd welke voorgestelde vragen de voorgedragen personen op basis van eigen waarneming kunnen beantwoorden. Zoals verweerders onbestreden hebben aangevoerd, zijn de vragen, gezien de formulering, ingestoken om te worden beantwoord door een deskundige op basis van kennis en ervaring op zijn/haar vakgebied. De vragen aan de partijdeskundigen zien kort gezegd op wat zij *op basis hun expertise weten*, maar niet op wat zij *gezien of gehoord of waargenomen* hebben.

4. Het verzoek is in strijd met de goede procesorde

3.15. Verder hebben verzoekers in het licht van de betwisting door verweerders onvoldoende toegelicht dat alle door verzoekers geformuleerde vragen ter zake dienend zijn en kunnen bijdragen aan de beslissing van het geschil in een eventuele bodemprocedure. Zo wordt door verzoekers voorgesteld om de Amerikaanse partijdeskundigen K. Watt (hierna: Watt) en S. Latypova Mba diverse vragen voor te leggen over de Amerikaanse regelgeving op het gebied van virussen, vaccins en biologische en bacteriologische wapens, zonder dat duidelijk is gemaakt waarom het Amerikaanse recht in dezen relevant zou zijn. Verder noemt de rechtbank als voorbeeld dat verzoekers voorstellen om Watt te vragen: "Wat is de relatie tussen de regelgevende functies en beslissingen van de US-Food and Drug Administration (US-FDA) met betrekking tot de internationale handel in virussen, gentherapieën en andere biologische producten en andere regelgevende instanties buiten de Verenigde Staten, in het bijzonder in Europa?". Ook hiervan is niet aangegeven waarom het antwoord op deze vraag benodigd is om een beslissing te kunnen nemen. Dit heeft voor meer vragen te gelden. Mede in dit licht bezien is ook onvoldoende toegelicht dat vijf deskundigen moeten worden gehoord en dat niet kan worden volstaan met minder. De rechtbank is dan ook van oordeel dat toewijzing van het verzoek tijdrovend en kostbaar zal zijn, terwijl het zal leiden tot inefficiënte informatievergaring. Dit maakt in samenhang met voorgaande overwegingen dat het verzoek in strijd is met de goede procesorde

⁴ Zie Hoge Raad 11 juli 2025, ECLI:NL:HR:2025:1141

⁵ Zie Hoge Raad 7 september 2018, ECLI:NL:HR:2018:1433

Conclusie

3.16. De rechtbank komt tot de slotsom dat hiervoor genoemde omstandigheden tot het oordeel moeten leiden dat het verzoek moet worden afgewezen.

3.17. Omdat het verzoek reeds op voormelde gronden wordt afgewezen, behoeven alle overige verweren van verweerders geen bespreking meer.

Proceskosten

3.18. Verzoekers zullen als de in het ongelijk te stellen partij hoofdelijk in de proceskosten (inclusief de nakosten) worden veroordeeld. De kosten aan de zijde van Hofstra c.s. worden vastgesteld op

- griffierecht:	€ 714,00	
- salaris advocaat:	€ 1.228,00	(2 punten x tarief € 614,00)
- <u>nakosten</u>	<u>€ 178,00</u>	(plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
Totaal	€ 2.120,00	

De kosten aan de zijde van Bourla worden vastgesteld op:

- griffierecht:	€ 331,00	
- salaris advocaat:	€ 1.228,00	(2 punten x tarief € 614,00)
- <u>nakosten</u>	<u>€ 178,00</u>	(plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
Totaal	€ 1.737,00	

De kosten aan de zijde van Van Cann c.s. worden vastgesteld op:

- salaris advocaat:	€ 614,00	(1 punt x tarief € 614,00)
- <u>nakosten</u>	<u>€ 178,00</u>	(plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
Totaal	€ 792,00	

De kosten aan de zijde van Gates worden vastgesteld op:

- salaris advocaat:	€ 614,00	(1 punt x tarief € 614,00)
- <u>nakosten</u>	<u>€ 178,00</u>	(plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
Totaal	€ 792,00	

De kosten aan de zijde van Van der Voort-Kant worden vastgesteld op:

- griffierecht:	€ 331,00	
- salaris advocaat:	€ 1.228,00	(2 punten x tarief € 614,00)
- <u>nakosten</u>	<u>€ 178,00</u>	(plus de verhoging zoals vermeld in de beslissing)
Totaal	€ 1.737,00	

3.19. Ook de door verweerders gevorderde wettelijke rente over de proceskosten zal als op de wet gegrond en niet weersproken worden toegewezen op de wijze als weergegeven in het dictum.

4. De beslissing

De rechtbank

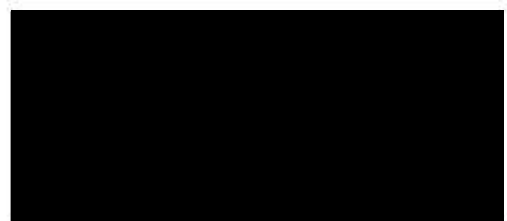
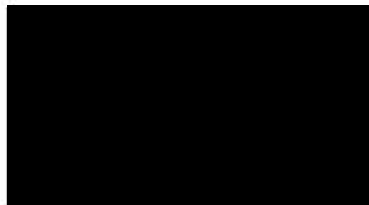
4.1. wijst het verzoek af;

-
- 4.2. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, in de proceskosten aan de zijde van Hofstra c.s. tot op heden vastgesteld op € 2.120,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met € 92,00 plus de kosten van betekening als verzoekers niet tijdig aan de veroordelingen voldoen en de beschikking daarna wordt betekend;
- 4.3. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, tot betaling van de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW over de proceskosten van Hofstra c.s. als deze niet binnen veertien dagen na de datum van deze beschikking zijn betaald;
- 4.4. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, in de proceskosten aan de zijde van Bourla tot op heden vastgesteld op € 1.737,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met € 92,00 plus de kosten van betekening als verzoekers niet tijdig aan de veroordelingen voldoen en de beschikking daarna wordt betekend;
- 4.5. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd tot betaling van de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW over de proceskosten van Bourla als deze niet binnen veertien dagen na de datum van deze beschikking zijn betaald;
- 4.6. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, in de proceskosten aan de zijde van Van Cann c.s. tot op heden vastgesteld op € 792,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met € 92,00 plus de kosten van betekening als verzoekers niet tijdig aan de veroordelingen voldoen en de beschikking daarna wordt betekend;
- 4.7. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, tot betaling van de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW over de proceskosten van Van Cann c.s. als deze niet binnen veertien dagen na de datum van deze beschikking zijn betaald;
- 4.8. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, in de proceskosten aan de zijde van Gates tot op heden vastgesteld op € 792,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met € 92,00 plus de kosten van betekening als verzoekers niet tijdig aan de veroordeling voldoen en de beschikking daarna wordt betekend;
- 4.9. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, in de proceskosten aan de zijde van Van der Voort-Kant tot op heden vastgesteld op € 1.737,00, te betalen binnen veertien dagen na aanschrijving daartoe, te vermeerderen met € 92,00 plus de kosten van betekening als verzoekers niet tijdig aan de veroordelingen voldoen en de beschikking daarna wordt betekend;
- 4.10. veroordeelt verzoekers hoofdelijk, in die zin dat als de één betaalt de anderen tot het bedrag van die betaling zullen zijn bevrijd, tot betaling van de wettelijke rente als bedoeld in artikel 6:119 BW over de proceskosten van Van der Voort-Kant als deze niet binnen veertien dagen na de datum van deze beschikking zijn betaald;

4.11. verklaart deze beschikking wat betreft de veroordelingen onder 4.2., 4.3., 4.4., 4.5., 4.9. en 4.10. uitvoerbaar bij voorraad.

Deze beschikking is gegeven door mr. J.A. Werkema en in het openbaar uitgesproken op 20 augustus 2025 in tegenwoordigheid van de griffier.

fn: 445

Voor ~~grosse~~/afschr. conform

20 AUG 2025

[Handwritten signature]
De griffier,